

El meu passat

**Estudi de la història i la genealogia
dels meus avantpassats.**

Bonjorn, Girós, Segarra, Durich, Pujol,
Vilaspasa, Gassó, Miró, Pedrós, Roca, Castro,
Palmerola, Torres, Boixareu, Galitó, Solé, Aldomà,
Clos, Costa, Nadal, Oriola, Pujaner, Farrús, Centana,
Rubinat, Munill, Baró, Jové, Altisent, Marquès, Niubò, Gilabert,
Mora, Bardagui, Gener, Franch, Bringué, Mas, Simó, Carrera, Martí, Caballol,
Borrell, Puig, Vilaplana, Badia, Balaguer, Mosset, Perutxet, Codina, Cots, Deola, Bonit, Pla...

Autor: Sarransot

Fotografia de la portada: l'antiga Casa Mundeta vers el 1925, ubicada al carrer Bon Jesús de Salàs de Pallars.

D'esquerra a dreta: Lola Boixareu Juvé, Quinco Vilaspasa Nadal i Mundeta Juvé Deola. Es desconeix la identitat de la quarta persona.

AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies a tota aquella gent que ha fet real aquest treball. En primer lloc a tots els meus familiars; en especial al meu pare, que s'ha interessat per la meua feina, m'ha ajudat en la recerca arxivística i m'ha portat on ha calgut. També vull reconèixer la meua mare, que també ha fet de xofer; els meus quatre padrins i el Domingo Durich, per la seua memòria i per prestar-se a les meues entrevistes; la Mª Teresa Grañó, per la seua investigació i les ganes d'ajudar-me; el Santiago Perera, per l'interès que hi ha posat i per cedir-me tota la seua recerca; i l'Antonio Durich, per acollir-me a casa seua i transmetre'm tota la seua memòria familiar.

També vull expressar la meua gratitud als administratius i arxivers que m'han ajudat. Mn. Benigne Marquès, Daniel Betriu i Josep Rábade per part de l'arxiu de la Seu d'Urgell. Anna Esteve per part del de Lleida. Montse Sirès pel d'Andorra. El Josep pel de Solsona. I finalment Gloria García per part de l'arxiu de Galícia. D'aquesta manera, també vull agrair als rectors d'Ordino, Canillo, Encamp i la Massana per concedir-me el permís per a poder consultar els seus respectius arxius parroquials.

També vull donar les gràcies a la unitat toponímica de la *Real Academia Galega* i a la Societat Catalana de Genealogia. Dos organismes que m'han ajudat en aquelles coses que no sabia com abordar i que han estat encantats de contribuir en aquest treball.

També vull reconèixer a Josep Mª Tarròs, ja que gràcies a ell he pogut obtindre les còpies que necessitava del registre civil. De la mateixa manera, vull agrair a Blai Bonet i a Martí Masip per ajudar-me amb les operacions matemàtiques que he hagut de dur a terme en alguns apartats. Així com també al mateix Martí per donar-me un cop de mà en la traducció a l'anglès del resum i a la meua professora d'anglès per corregir-me'l.

Per acabar, vull donar les gràcies als dos tutors que he tingut, que m'han ajudat en tot el que han pogut i m'han mostrat el seu suport en tot moment.

A tots ells, aquest treball també l'heu fet vosaltres.

Resumen

El presente trabajo se divide en dos partes diferenciadas, la genérica y la específica. En la parte genérica se trata la genealogía desde un punto de vista histórico y se explican cuáles son sus vertientes. Además, también se explica qué fuentes documentales se usan en este tipo de trabajos y como el autor ha decidido usarlas para llevar a cabo su estudio.

La parte específica la encabeza el dietario que el autor hizo para relatar sus experiencias en las visitas que tuvo que hacer a familiares y archivos. La prosigue el apartado más significativo del trabajo, el punto en que se analizan los datos y se obtienen los resultados de la búsqueda. El resto de apartados que concluyen el trabajo son los estudios e investigaciones en que el autor ha hecho hincapié y ha indagado profundamente.

El dossier acaba con una serie de cuatro anexos muy variados; que incluyen desde documentos hasta entrevistas y diferentes genealogías.

Palabras clave: genealogía, antepasados, historia, investigación.

Abstract

This project is divided into two different parts, the generic and the specific one. You can find genealogy and its different branches developed from a historical point of view in the generic part of this project. Furthermore, this part also explains which information sources are used in this type of researches and how the researcher uses the information in order to fulfil his studies.

The opening of the specific part is formed by the research diary where the author wrote the experiences that he had while visiting relatives and archives in order to obtain information for his project. This section is followed by the main part of the research, the analysis of the collected data and its results. The rest of sections that end the work are the studies and investigations in which the author has focused and has deeply investigated.

The dossier ends with four varied annexes; ranging from documents to interviews and different genealogies.

Keywords: genealogy, ancestors, history, research.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	3
2. QUÈ ÉS LA GENEALOGIA	5
2.1. Tipus de genealogies	5
2.1.1. Genealogies d'avantpassats	6
2.1.1.1. Estudis per via paterna	6
2.1.1.2. Estudis per via materna	6
2.1.1.3. Estudis de totes les rames	7
2.1.2. Genealogies de descendents	7
2.1.3. Genealogies mixtes	8
3. TIPUS DE FONTS	9
3.1. Fonts orals	9
3.2. Fonts escrites	9
3.2.1. Arxius particulars	10
3.2.2. Registre civil	10
3.2.3. Arxius parroquials	11
3.2.4. Arxius de l'administració de l'Estat	12
3.2.5. Investigacions anteriors	13
4. METODOLOGIA	15
4.1. Divisió del treball en fases	15
4.1.1. Primera fase (31/03/2021-20/06/2021)	15
4.1.2. Segona fase (11/06/2021-10/09/2021)	16
4.1.3. Tercera fase (09/09/2021-09/12/2021)	17
4.2. Altres aspectes sobre la metodologia	18
4.2.1. Redacció formal del treball i els annexos	18
4.2.2. Antroponímia dels avantpassats	19
4.2.2.1. Noms propis	19
4.2.2.2. Cognoms	21
4.2.2.3. Sobrenoms	22
4.2.2.4. Noms de casa	22
4.2.3. Programes utilitzats	23
4.2.3.1. Sistema General de Documentació Familiar (GDS)	23
4.2.3.2. Geneanet	24
4.2.3.3. MyHeritage	25

4.2.3.4. Instamaps	25
4.2.4. Despeses assumides.....	25
5. DIETARI DE LA RECERCA	27
6. ANÀLISI DELS RESULTATS DE LA RECERCA	41
6.1. Nombre d'avantpassats per branca	41
6.2. Esperança de vida dels meus avantpassats	42
6.3. Nombre d'avantpassats trobats per segle.....	43
6.4. Origen geogràfic dels meus avantpassats	45
7. MATRIMONIS DE CONSANGUINITAT	48
7.1. Matrimoni Jové-Fàbregues (1769)	48
7.2. Matrimoni Call-Pal (~1625)	50
7.3. Matrimoni Bonjorn-Pedrós (1897)	51
7.4. Matrimoni Bonjorn-Segarra (1969).....	51
8. LA FAMÍLIA CASTRO	53
9. ELS DOCUMENTS FAMILIARS MÉS ANTICS.....	58
9.1. Document de qualsevol tipus	58
9.2. Document trobat per mi.....	58
10. CURIOSITATS	60
10.1. L'avantpassat 'reial'.....	60
10.2. El marit de 13 anys	60
10.3. L'esposa de 15 anys	61
10.4. Famílies unides per partida doble	62
10.5. L'avantpassat occità.....	63
11. CONCLUSIONS	64
12. FONTS CONSULTADES	65
12.1. Bibliogràfiques	65
12.2. Organismes.....	66
13. ANNEXES	67
13.1. Documents històrics.....	67
13.2. Entrevistes	87
13.3. Els meus cognoms.....	104
13.4. Genealogies addicionals	107

1. INTRODUCCIÓ

Des de ben petit, sempre m'havia agradat escoltar o llegir històries de temps passats. M'agradava poder remuntar-me en els anys i saber com vivia la gent d'aquelles èpoques remotes.

Tot i això, com més propera a mi fos la història, més m'agradava. Preferia escoltar històries sobre la Guerra dels Segadors que no pas sobre la Revolució Francesa. És més, abans d'escoltar històries sobre la Guerra dels Segadors, preferia escoltar-les sobre la construcció de l'embassament de Sant Antoni o sobre la del Canal d'Urgell. Però per sobre de tot hi havia una cosa que era la que més em fascinava, escoltar històries sobre els meus avantpassats.

Malgrat tot, tenia un inconvenient. Tal com he explicat adés, com més m'agradava una cosa menys informació hi havia. Tothom sap que la colonització d'Amèrica va començar l'any 1492, però ben poca gent sap qui eren els seus avantpassats en aquell temps, on vivien, de què treballaven o quants fills tenien. Jo sempre m'havia fet aquesta mena de preguntes i desitjava poder-les respondre algun dia.

Finalment va arribar el dia en què el nostre tutor va començar a parlar-nos sobre el treball de recerca. En aquell mateix instant se'm van obrir els ulls i vaig saber molt ràpid sobre què el faria: sobre els meus avantpassats. Com que aquest tema era immens, vaig decidir acotar-lo una mica i, finalment, vaig escollir definitivament de què faria el meu treball: sobre el meu arbre genealògic.

Un arbre genealògic no és una tasca fàcil de fer. Tot i això, em vaig posar un objectiu: respondre tots aquells interrogants sobre els meus familiars que tenia des que era petit. Per tant, pretenia realitzar l'arbre genealògic més complet que pogués. En un primer moment pensava que seria impossible superar el s. XVII. Quan vaig començar a cercar informació vaig adonar-me que podria arribar fins al s. XVI fàcilment. I ara que ja l'he acabat puc afirmar que en tan sols un sol estiu es pot esbrinar qui van ser els teus avantpassats de l'any 1300. Com veieu, no tenia certs objectius marcats o hipòtesis per a demostrar. Un arbre genealògic només demana tres coses: investigació, temps i ganes.

Per a dur a terme una genealogia d'aquestes característiques cal ser molt metòdic i organitzat. Abans de començar a treballar vaig idear-me unes pautes per a saber què fer i com fer-ho. D'aquesta manera, he mantingut una metodologia homogènia durant tot el

treball i no m'he desviat de l'eix central en cap moment. Vaig començar a principis d'aquest passat estiu fent entrevistes als més grans de la família i he continuat la recerca arxivísticament.

Pel que fa al treball, l'he estructurat en dues parts diferents; la primera facció tracta la genealogia d'una forma teòrica i la segona se centra en la feina que he realitzat i en els meus avantpassats en concret. En primer lloc hi ha el dietari que vaig anar fent dia a dia durant l'estiu i en el qual anotava totes les troballes i tota la feina que realitzava. Està seguit pel punt més representatiu de l'arbre genealògic: l'apartat en què analitzo les dades que he obtingut i n'extrec les meues hipòtesis i conclusions. Després d'aquests dos punts, hi ha un seguit d'apartats que parlen dels meus avantpassats i de situacions curioses o dignes de ser esmentades. Per acabar, també he incorporat un ampli annex que inclou tots aquells materials i documents que són necessaris per a entendre millor cada punt.

El treball de recerca que teniu a les vostres mans, i que seria interessant que llegíssiu, és el resultat de deu mesos de recerca i investigació. Encara que tenia la temàtica en ment des de feia molt temps, vaig començar-lo oficialment a finals de març del 2021. Jo mateix, inexpert, vaig entrevistar el meu padrí matern a la terrassa de casa. Aquell inici va ser molt entranyable i va encendre una flama que s'ha mantingut encesa des d'aquell moment. Al llarg d'aquest temps he descobert anècdotes que desconeixia, cantarelles que m'han encisat i molta gent que m'ha ajudat en tot el que ha calgut. Amb tot, aquest treball ha passat de ser una assignatura més del curs a convertir-se en tot un repte personal que, sens dubte, no s'acabarà aquí.

La part bona, o dolenta, d'un arbre genealògic és que mai es considera acabat. Sempre hi haurà avantpassats que desconeixeràs i documents que no hauràs consultat. És aquest el motiu pel qual aquest treball no el finalitzaré aquí, sinó que el que veureu a continuació és el simple començament d'una investigació que no es donarà mai per finalitzada.

Tal vegada pot semblar una afirmació molt romàntica o agosarada. En tot cas, això només ho podran jutjar les generacions esdevenidores que toparan amb aquesta justificació i la llegiran sabent que no cal prometre per estar-ne segur.

2. QUÈ ÉS LA GENEALOGIA

El mot 'genealogia' prové dels ètims grecs γενεά, "generació"; i λόγος, "coneixement" i és la disciplina que estudia l'origen i successió de les persones i, més concretament, de les famílies o nissagues, tot establint els seus parentius i aliances mitjançant documentació fefaent. Aquesta és la descripció que dona la Societat Catalana de Genealogia¹ i és, sens dubte, la més encertada i concisa.

Encara que la genealogia és considerada una ciència auxiliar de la història, també ho és de la medicina, el dret, la demografia, la sociologia, la nobiliària, l'estadística, l'economia, la genètica, la zoologia, la botànica, la filogènia i la paleontologia².

La genealogia ha estat present en totes les civilitzacions des de temps antics, l'exemple més clar és la mitologia de diverses cultures antigues com l'egípcia o la grega. La més famosa és la genealogia dels déus hel·lens, els quals tots descendeixen d'una divinitat comuna, Caos, i hi ha diferents generacions, com els Titans o els Olímpics.

Nogensmenys, aquest tipus de genealogies són força diferents al concepte que tenim avui en dia, ja que actualment quan construïm un arbre genealògic ho fem basant-nos en documentació fiable i segura, mentre que en l'antiguitat ho feien mitjançant mites i llegendes. No obstant, tot i les diferències, no deixa de ser un estudi de totes les persones que pertanyen a la mateixa família o que provenen d'un mateix avantpassat.

2.1. Tipus de genealogies

Una genealogia es pot dur a terme de moltes maneres diferents, tot depenent de les preferències i prioritats que es tenen. Existeixen dues grans vessants, les genealogies que estudien els avantpassats i les que estudien els descendents. A continuació explicaré de què tracten i n'exposaré algun exemple.

¹ Societat Catalana de Genealogia (SCGHSVN).

² FLUVIÀ, Armand de; *Qui eren els meus avantpassats? Nou manual de Genealogia*; Barcelona; Institució Catalana de Genealogia i Heràldica; 2012.

2.1.1. Genealogies d'avantpassats

Aquests estudis són els que pretenen identificar els ascendents directes d'una persona, és a dir: pares, padrins, besavis, rebesavis. D'aquí en podem extreure tres tipus diferents més.

2.1.1.1. *Estudis per via paterna*

Tal com indica la paraula, en aquest tipus de genealogies només se cerquen els avantpassats per via masculina, de manera que sempre es ressegueix el mateix cognom i a mesura que es va escalant en el temps no augmenta el nombre d'ancestres.

Un dels millors exemples que tenim avui en dia és el de la genealogia de la Família Imperial del Japó. El país asiàtic té documentats tots els avantpassats directes per via paterna de l'emperador fins a l'any 660 aC. En total són 126 emperadors que conformen una de les majors genealogies per via masculina de la humanitat³.

Val a dir que, al llarg dels 2600 anys en què s'estenen els seus avantpassats, no ha seguit sempre la mateixa línia de successió, ja que en algun cas el respectiu emperador no va deixar cap successor legítim al moment de la seua mort i el tro va passar a algun dels seus germans. A més, els primers setze emperadors se'ls considera de caire llegendari, ja que segons la tradició són els fills d'Amaterasu, la dea del Sol xintoista⁴.

2.1.1.2. *Estudis per via materna*

Aquest estudi té els mateixos objectius que el que he explicat anteriorment però enlloc de cercar els avantpassats paterns, cerca els materns. Aquest tipus de genealogies no solen ser gaire freqüents, ja que hi ha algunes complicacions afegides a l'hora de resseguir aquesta via. Fins no fa gaires anys, quan una dona es casava adoptava el cognom del marit i això fa perdre molt fàcilment la pista dels seus avantpassats, per tant moltes vegades resulta impossible trobar els ancestres per via materna d'una persona.

³ BBC; *Divinity of the Emperor* [en línia]; BBC Online, 07/09/2009; <https://www.bbc.co.uk/religion/religions/shinto/history/emperor_1.shtml#top> [Consulta: 08/09/2021].

⁴CARTWRIGHT, Mark; *Amaterasu* [en línia]; World History Encyclopedia, 17/12/2012; <<https://www.worldhistory.org/Amaterasu/>> [Consulta: 08/09/2021].

Tanmateix, aquesta recerca és viable mitjançant la genètica. L'ADN mitocondrial és la informació genètica que es transmet, mitjançant els mitocondris, de mares a fills. Per tant, és una herència genètica que es manté sempre inalterada i serveix als genealogistes per a determinar o confirmar llinatges materns d'una manera rigorosa i científica.

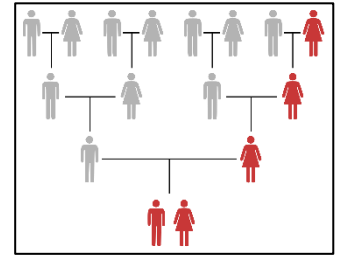

Fig. 1. Patró d'herència de l'ADN mitocondrial humà. (Foto: Jordi Picart).

2.1.1.3. Estudis de totes les rames

Aquest és en el que tothom pensa quan parlem d'un arbre genealògic. És l'estudi de tots els ancestres directes d'una persona, independentment de si ho són per via paterna o materna. La característica principal d'aquesta classe de genealogies és que els individus que s'han d'investigar es dupliquen amb cada generació que passa. Per tant, s'han de cercar 2 pares, 4 padrins, 8 besavis, 16 rebesavis i fins, per exemple, la desena generació, en què apareixen 1.024 ancestres directes.

Un exemple sobre aquest tipus de genealogies és la meua pròpia, la que he feta en aquest treball, ja que l'he construïda en sentit ascendent i hi he incorporat totes les rames.

2.1.2. Genealogies de descendents

Les genealogies en sentit descendent són una altra manera de dur a terme una recerca d'aquest tipus. Té la dinàmica i la forma contraposada als arbres que he explicat anteriorment perquè el seu objectiu és identificar els fills, els nets, els besnets, etc. d'una persona o matrimoni.

Aquesta classe de genealogies poden arribar a ser molt irregulars perquè cada persona no té el mateix nombre de fills i amb poques generacions es pot arribar a un nombre desorbitat de descendents directes. S'han fet molts treballs d'aquesta mena a nivell mundial, però ostenta el rècord l'arbre genealògic de Confuci.

Kong Fuzi, llatinitzat com a Confuci, va ser un filòsof i escriptor xinès del s. VI aC molt important dintre de la cultura xinesa i de l'Àsia oriental. Després de la seua mort, els seus descendents van continuar sent identificats i condecorats pels successius governs imperials amb títols nobiliaris i càrrecs públics. Al llarg d'aquests 2.500 anys, malgrat els

canvis dinàstics i les diferents guerres, la successió d'aquesta família s'ha mantingut inalterada i ha arribat fins avui en dia⁶.

L'actual descendent legítim de Confuci és Kung Tsui-chang i forma part de la 79a generació; a més l'any 2006 va nèixer el seu primogènit i proper successor, Kung Yu-jen. Nogensmenys, al tractar-se d'una genealogia que recull tots els descendents de Confuci, recull més de dos milions de descendents coneguts i 83 generacions des de l'origen. Fins i tot existeix el Comitè de Compilació de la Genealogia de Confuci (CGCC), una associació que s'encarrega d'estudiar la seua genealogia, engrandir-la i publicar-ne, de moment, cinc edicions⁷.

2.1.3. Genealogies mixtes

Les genealogies mixtes són aquelles que el seu objectiu és cercar tant els avantpassats com els descendents, així com també tot tipus de parentius com els germans, nebots, cosins, etc. Aquest tipus d'arbre és un dels més estesos juntament amb l'ascendent de totes les rames.

Fins a la data, l'arbre més extens d'aquestes característiques és el que va publicar Yaniv Erlich a la revista *Science* l'any 2018⁸. Es tracta d'un arbre genealògic integrat per tretze milions de persones que estan totes emparentades entre elles. Per a fer-ho, van utilitzar les dades que gent particular havia introduït a la plataforma MyHeritage⁹; per tant, les persones que apareixen en aquest lloc web tenen possibilitats de trobar-se a l'arbre genealògic més gran del món.

Un altre exemple d'arbre genealògic mixt és de la meua parenta Mª Teresa Grañó. Ella fa servir el programa GDS, té classificades més de 8.000 persones i ha arribat fins ben entrat el s. XI. Porta dos dècades treballant-hi i visitant la majoria d'arxius de la província de Lleida; arxius comarcals, arxius diocesans, arxius de protocols, etc.

⁶ CSIKSZENTMIHALYI, Mark; *Confucius* [en línia]; Stanford Encyclopedia of Philosophy, 31/03/2020; <<https://plato.stanford.edu/entries/confucius/#Aca>> [Consulta: 08/09/2021].

⁷ ZHOU, Jing; *New "Confucius Genealogy" out next year* [en línia]; China.org.cn, 31/10/2008; <http://www.china.org.cn/china/features/content_16696029.htm> [Consulta: 08/09/2021].

⁸ KAISER, Jocelyn; *Thirteen million degrees of Kevin Bacon: World's largest family tree shines light on life span, who marries whom* [en línia]; Science, 01/03/2018; <<https://www.science.org/news/2018/03/thirteen-million-degrees-kevin-bacon-world-s-largest-family-tree-shines-light-life-span>> [Consulta: 08/09/2021].

⁹ MyHeritage és una de les plataformes genealògiques en línia més reeixides a nivell mundial.

3. TIPUS DE FONTS

Com en qualsevol labor de recerca o investigació, és necessari extreure la informació d'una font. En els treballs sobre genealogia es pot obtenir d'una font oral o d'una font escrita. A continuació explicaré en què consisteix cada tipus i de quina manera les he utilitzades en la meua recerca.

3.1. Fonts orals

Una font oral és tota aquella que s'obté verbalment d'una altra persona. Aquesta mena de fonts són les menys fiables ja que no tenen cap garantia, però poden servir per a trobar un camí per avançar o per assabentar-se de coses que no solen quedar escrites, com anècdotes familiars o dites populars.

Quan es vol deixar constància d'una transmissió d'informació mitjançant un canal oral se sol recórrer a les entrevistes, encara que moltes vegades també succeeix en converses espontànies i no en queda cap registre.

Per a iniciar el present treball, vaig visitar diversos familiars i vaig fer quatre entrevistes. La primera la vaig fer a Lluís Girós, la segona a Domingo Durich, la tercera a Teresa Segarra i la quarta a Josep Bonjorn¹⁰. Cadascuna d'aquestes entrevistes estava dirigida a una vesant diferent dels meus avantpassats i em van servir per a traçar un petit arbre que continuaria mitjançant les fonts escrites.

A part d'aquestes quatre entrevistes, també vaig visitar tres familiars més que, o bé coneixien la història familiar de primera mà o havien fet algun tipus de recerca genealògica anteriorment; aquests són la Mª Teresa Grañó, el Santiago Perera i l'Antonio Durich.

3.2. Fonts escrites

Les fonts escrites són tota aquella informació que es pot trobar en qualsevol mitjà escrit; tant si és manuscrit, imprès o digital. La documentació d'aquest tipus es pot conservar en diversos llocs i en moltes condicions diferents, a continuació explicaré on s'ubica i com l'he buscada jo.

¹⁰ Si voleu consultar les entrevistes, vegeu les pàgines. 87-103.

3.2.1. Arxius particulars

Els arxius particulars constitueixen tots aquells documents, escrits, fotografies, diaris o llibres que són conservats per les mateixes famílies o comunitats. Moltes vegades tota aquesta mena de documentació no està conservada sota les condicions necessàries o directament no se sap que es disposa d'aquesta i per tant, amb el pas del temps, se n'acaba perdent una gran part.

En el meu cas, quan vaig realitzar les entrevistes als diferents membres de la família, vaig demanar que m'ensenyessin tota aquesta documentació i vaig fer còpies de tot allò que em va resultar interessant. Vaig acabar obtenint dos capítols matrimonials; un del 1889 i un altre del 1799; una partida de naixement del 1912 i una innumerable quantitat de fotografies dels meus avantpassats.

3.2.2. Registre civil

El registre civil és una funció administrativa pública que té com a objectiu deixar constància de tots aquells fets relacionats amb l'estat civil de les persones d'un país. Aquesta institució recull una desena de fets i celebracions, però els més rellevants per a la genealogia són els naixements, els matrimonis i les defuncions¹¹.

Tot i que a les grans ciutats aquest tipus d'inscripcions ja es duïen a terme des del segon terç del s. XIX, això a les zones rurals no passava i no va ser fins l'any 1871 que el registre civil va arribar de la mateixa manera a totes les regions de l'estat espanyol. Com que ha estat instaurat fa relativament poc temps, no representa una eina gaire eficaç per a dur a terme un arbre genealògic que pretengui allargar-se en el temps.

En el meu cas, gairebé no he utilitzat aquesta eina. Durant el temps que em vaig dedicar a la recerca arxivística no em va fer falta. Tot i això, posteriorment l'he utilitzat per a contrastar dates que no sabia amb certesa o per a obtindre'n de noves.

¹¹ Registre Civil, Ministeri de Justícia de l'Estat espanyol.

3.2.3. Arxius parroquials

Als arxius parroquials és el lloc on es conserva tota aquella documentació emesa per una parròquia al llarg de la història. Per tant, conserven els llibres de les confraries, dels testaments, de les causes pies, els manuals notarials i també els llibres sacramentals.

Entre els anys 1545 i 1563 es va celebrar el Concili de Trento. Aquest concili ecumènic, entre moltes altres mesures, va instaurar que totes les parròquies pertanyents a l'Església catòlica havien de registrar als seus llibres parroquials les actes dels sacraments que duguessin a terme. D'aquesta manera, a partir d'aquell moment van aparèixer i es van arrelar els *Quinqui libri*, els llibres parroquials que aglutinaven les actes de baptisme, matrimoni, defunció, confirmació i excomunió¹².

Però els llibres sacramentals no són l'única font d'informació eclesiàstica en les recerques genealògiques, ja que el Concili de Trento va imposar, també, portar al dia els llibres de compliment pasqual¹³. El compliment pasqual era un cens que es feia casa per casa i que registrava totes les persones que tenien l'obligació d'anar a missa, és a dir, adults i infants que havien fet la comunió¹⁴. Així doncs, gràcies a aquests dos tipus de registres, avui en dia es pot saber quina era la natalitat, la fertilitat, l'estructura familiar, l'esperança de vida i, evidentment, podem fer el nostre arbre genealògic.

Tanmateix, hi ha poques parròquies que hagin conservat la totalitat dels llibres sacramentals i de compliment pasqual. Al llarg d'aquests 500 anys hi ha hagut un gran nombre d'accidents i fenòmens naturals que han malmès els arxius, però sens dubte el culpable de la gran majoria de pèrdues documentals ha estat l'home.

La nostra terra ha patit moltes guerres durant anys i això ha passat factura a tots els arxius, però en especial als parroquials, al trobar-se'n un en cada poble i al bell mig d'aquest. Els conflictes bèl·lics que més estralls han causat són cinc: la Guerra dels Segadors (1640-1652), la Guerra de Successió (1701-1714), la Guerra del Francès (1808-

¹² PEÑARROCHA, Jesús; *Llibres sacramentals «Quinqui libri» de Benavites* [en línia]; Ràdio Vall de Segó, 30/12/2016; <<http://radiovalldesego.com/llibres-sacramentals-quinqui-libri-benavites-jesus-penarrocha>> [Consulta: 04/09/2021].

¹³ Si voleu consultar un fragment d'un llibre de compliment pasqual, vegeu la pàgina 86.

¹⁴ LLEVAT, Família; *Els llibres de compliment pasqual: un eficaç sistema de control de la feligresia i una bona base per a l'estudi demogràfic dels segles XVI i XVII* [en línia]; La web de la història dels Llevat, 14/05/2017; <<https://familiallevat.com/els-llibres-de-compliment-pasqual-un-eficac-sistema-de-control-de-la-feligresia-i-una-bona-base-per-a-lestudi-demografic-dels-segles-xvi-i-xvii/>> [Consulta: 04/09/2021].

1814), les Guerres Carlines (1833-1840, 1846-1849, 1872-1876) i la Guerra Civil espanyola (1936-1939)¹⁵.

Durant tots aquests enfrontaments i revoltes es van assaltar moltes poblacions i se'n van cremar moltes d'altres, és per això que la gran majoria d'arxius parroquials del nostre país estan incomplets.

Actualment, tota la documentació dels arxius parroquials es conserva sota les condicions òptimes als respectius arxius diocesans. En el meu cas, per a fer el treball, he hagut de consultar-ne quatre. He visitat els arxius diocesans de la Seu d'Urgell, de Lleida, de Solsona i de Tarragona. Cada arxiu és un món, encara que tots tenen un funcionament similar. Els de la Seu d'Urgell i Tarragona tenen el seu fons digitalitzat i es pot consultar des de l'ordinador, en canvi els de Solsona i Lleida no tenen res digitalitzat i s'ha de consultar tot en paper.

3.2.4. Arxius de l'administració de l'Estat

A tots els països existeix un arxiu, o més d'un, on es conserva la documentació que emet l'administració pública, algunes institucions i també particulars. Alguns exemples en són l'Arxiu Nacional de Catalunya, els arxius comarcals i altres. En algunes ocasions en aquests arxius també es conserva documentació interessant per a la recerca genealògica, com capítols matrimonials, testaments o algun llibre sacramental esgarriat.

Durant el meu treball, n'he hagut de consultar tres. N'hi ha hagut dos, l'Arxiu Comarcal del Pallars Jussà (ACPJ) i l'Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG), que els he pogut consultar des de casa perquè la documentació que m'interessava estava digitalitzada. Tanmateix, n'hi ha hagut un, l'Arxiu Nacional d'Andorra (ANA), que l'he hagut de visitar físicament. Si es volen consultar els llibres sacramentals del Principat d'Andorra s'ha d'anar fins al mateix principat i obtindre el permís del respectiu rector¹⁶.

¹⁵ GRAU, Josep M. T.; GÜELL, Manel; «La crònica negra de la destrucció d'arxius a la demarcació de Tarragona»; *Lligall. Revista catalana d'Arxivística*; núm. 18; 2001; pàgs. 65-120.

¹⁶ Anteriorment s'ha mencionat que la documentació parroquial de cada poble es conserva a l'arxiu de la seua respectiva diòcesis però això no és cert. Tota la documentació emesa per les set parròquies andorranes, pertanyents al bisbat d'Urgell, es custodia a l'Arxiu Nacional d'Andorra (ANA).

3.2.5. Investigacions anteriors

Cada dia hi ha més gent que fa investigacions sobre els seus avantpassats i construeix el seu arbre genealògic, entre ells m'hi incloc jo mateix. Abans de començar un arbre genealògic sempre és aconsellable saber si algun familiar, per llunyà que sigui, ja n'ha fet un abans. D'aquesta manera t'estalvies visites a l'arxiu i hores de feina.

En el meu cas, tinc dos familiars propers que també havien fet el seu arbre genealògic. La primera és la Mª Teresa Grañó, ella és la meua bestia valenciana 2a, és a dir, la cosina segona del meu padrí patern. La Mª Teresa porta vint anys estudiant els seus avantpassats i ja té classificats més de 8.000 familiars. Val a dir que ella també cerca i anota els germans, els nebots, els cosins, etc. Quan la vaig anar a veure em va ensenyar el que tenia i em va facilitar tots els avantpassats que compartíem entre nosaltres. D'aquesta manera, 1/16 part de l'arbre ja no me l'ha calgut fer perquè l'havia fet ella anys abans.

El mateix dia, vaig anar a veure el Santiago Perera. El seu parentiu amb mi és més proper, ja que és el meu besoncle valencià, el cosí germà de la meua padrina paterna. Ell també és un apassionat de la genealogia i fa anys, juntament amb una altra parenta, va traçar un arbre genealògic dels Segarra Castro. Tanmateix, aquest no era tan gran com el de la Mª Teresa perquè ells van utilitzar el registre civil i, per tant, s'acabava cap a mitjans del s. XIX. Tot i això, em va anar molt bé per arribar més ràpid al s. XVIII i va ser clau per a descobrir una gran rama que provenia del poble de Solivella.

Pel que fa a genealogies publicades, també en solen haver bastantes. Quan vaig visitar l'Arxiu Nacional d'Andorra, vaig aprofitar-ho per a consultar uns llibres que m'interessaven pel meu treball. Aquestes publicacions parlen de totes les cases de la parròquia d'Ordino i n'expliquen la seua història. Com que jo sabia que la meua família andorrana provenia de Segudet, un poble del terme d'Ordino, vaig consultar els llibres i vaig trobar-hi tots els meus avantpassats. D'aquesta manera, no m'ha calgut tragar tants papers i he pogut avançar més ràpid.

Finalment, també vaig descobrir un altre llibre que parlava sobre la meua família. La publicació es diu *Érase una vez la familia Niubò*¹⁷. Està escrita per Norbert Niubò i

¹⁷ NIUBÒ, Norbert; *Érase una vez la familia Niubò*; Lleida; Editorial Milenio; 2011.

explica com els Niubò van arribar al Pla d'Urgell i s'hi van establir. El llibre relata la vida dels primers membres de la família, d'on eren, a què es dedicaven, qui eren els seus fills, etc. Les primeres nou generacions estudiades les compartim l'autor i jo i, per tant, això vol dir que també som parents llunyans. En concret ell és el meu besoncle valencià 6è, dit d'una altra manera: el meu padrí patern i ell són cosins sisens, comparteixen un avantpassat de fa set generacions; Isidro Niubò Miralles (1700-1760).

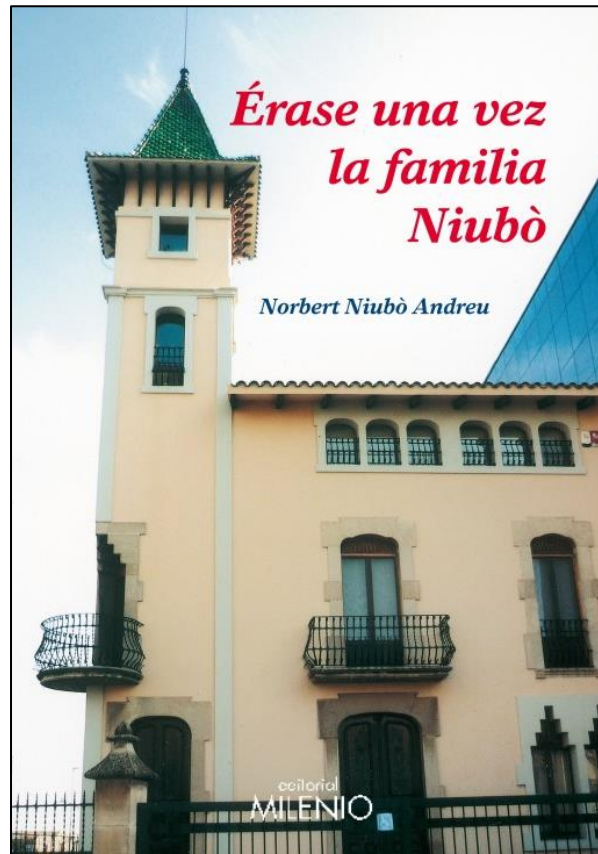

Fig. 2 Portada del llibre *Érase una vez la familia Niubò*.

4. METODOLOGIA

4.1. Divisió del treball en fases

Quan hom fa un treball acadèmic, convé organitzar-lo en diferents parts i seguir un camí per a dur-lo a terme correctament. En el meu cas l'he dividit en tres fases que he realitzat cronològicament.

4.1.1. Primera fase (31/03/2021-20/06/2021)

Per començar una genealogia familiar, el primer que s'ha de fer és anar a parlar amb els parents de més edat. Vaig decidir que n'entrevistaria un de cadascuna de les meues quatre branques principals.

Abans de tot havia de parlar amb l'implicat i programar una data per a realitzar l'entrevista. Quan ja sabia quin dia aniria a veure la persona, començava a fer el guió de l'entrevista. Uns petits apunts sobre les preguntes que m'interessava fer i com volia conduir el col·loqui. A l'acabar-los, els imprimia i els guardava a la meua carpeta.

Quan arribava el dia indicat em desplaçava fins a la casa de l'entrevistat, en cas que no visquéssim junts, i li explicava què pretenia amb aquella entrevista i quines eren les meues aspiracions. Quan ja estava tot preparat, engegava la gravadora de veu i començava a formular les preguntes.

A l'acabar l'entrevista li demanava dues coses més, que em mostrés els documents familiars que posseïa i que m'ensenyés les fotografies més antigues que tingués. Gràcies a aquestes últimes preguntes he acabat obtenint un bon arxiu fotogràfic digitalitzat dels meus avantpassats i he pogut recuperar i restaurar alguns documents antics de la meua família.

A l'acabar la feina, tornava cap a casa i era l'hora d'organitzar-ho tot. Indexava les imatges recollides, classificava els documents i transcrivia l'entrevista. A part, també escrivia una petita ressenya sobre com havia transcorregut el dia, ja que l'havia d'incloure al dietari.

Aquest procés el vaig seguir, com he dit adés, amb quatre persones. El Lluís Girós, el Domingo Durich, la Teresa Segarra i el Josep Bonjorn¹⁸. Tanmateix, aquesta fase està composta per tres persones més.

A part d'entrevistar la gent més gran de la família, vaig decidir que seria interessant anar a parlar amb diversos familiars llunyans que em podien ajudar d'alguna manera. Així doncs, vaig anar al Pla d'Urgell el dia 7 de juny per a visitar la Mª Teresa Grañó i el Santiago Perera. Ells són dos familiars llunyans que havien estudiat dues rames diferents de la meua família i que tenien nocions sobre la seua història. Després, el dia 20 de juny vaig anar fins a Barcelona per a parlar amb l'Antonio Durich, un altre cosí llunyà que sap bastantes coses sobre la història recent de la família.

Amb tot, aquestes han estat totes les accions que conformen la primera fase del meu treball de recerca. Tal com es pot veure, són totes aquelles que han estat fetes de forma oral i a familiars. Després d'aquesta fase, vaig passar a la segona.

4.1.2. Segona fase (11/06/2021-10/09/2021)

La segona fase està constituïda per totes aquelles visites que he fet als arxius. Construir un arbre genealògic sense haver de consultar arxius de tot tipus és pràcticament impossible. En el meu cas, vaig començar a visitar-los l'11 de juny i no vaig parar fins el 10 de setembre.

Abans de tot, havia de saber què buscava. De documents n'hi ha de tota mena, però per a la genealogia se'n busquen uns de concrets. Vaig decidir que em centraria en els llibres sacramentals de cada poble. Després de navegar una mica per internet vaig concloure que havia d'adreçar-me als arxius diocesans, els del bisbat.

El dia anterior de visitar un arxiu, em preparava en un full què volia cercar. M'ho organitzava per pobles i per sacraments, així ho tenia tot agrupat i quan consultava els llibres d'un poble ja no me'ls calia tornar a tocar més. Quan ja sabia tot el que volia buscar als llibres sacramentals, m'imprimia algunes parts de la genealogia que necessitaria pel dia següent, bé fos per a veure-ho més entenedor o per a poder avançar més feina quan fos a l'arxiu.

¹⁸Totes les entrevistes es poden consultar entre les pàgines 87-103.

Després de tot això arribava l'hora d'entrar a l'arxiu i posar-se mans a l'obra. Tots els arxius, i més els privats, fan demanar cita prèvia amb antelació. En el meu cas, enviava un correu el més aviat possible i em feien saber si hi havia lloc o, al contrari, havia d'anar-hi un altre dia.

Quan visitava un arxiu solia estar-m'hi tota l'estona que durava el seu horari per a poder fer més feina, ja que les visites són ocasionals. Quan trobava una partida que m'interessava, en demanava una còpia o fotografiava la pàgina, tot depenent de si el fons estava digitalitzat o no. Cada dia era diferent, però per cada visita m'emportava una mitjana d'unes trenta còpies.

A l'arribar a casa havia de retallar al meu gust les imatges que havia sol·licitat, classificar-les correctament i afegir la nova informació a l'arbre genealògic. Aquesta feina solia durar unes quatre hores més, fetes totes des de casa.

En total, al llarg de tot el treball de recerca, he hagut de consultar set arxius. L'Arxiu Diocesà de Solsona, l'Arxiu Diocesà d'Urgell, l'Arxiu Diocesà de Lleida, l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, l'Arxiu Nacional d'Andorra, l'Arxiu Comarcal del Pallars Jussà i l'Arxiu Comarcal de la Segarra.

4.1.3. Tercera fase (09/09/2021-09/12/2021)

La tercera fase és l'última del treball i consisteix en plasmar tota la recerca feta durant les fases anteriors en paper. La vaig començar quan vaig assumir que no visitaria cap més arxiu i, per tant, no hauria de reescriure allò que redactés. El dossier que el lector està llegint s'emmarca en la tercera fase.

Tanmateix, aquesta fase no només inclou les tasques de redacció necessàries per a un treball acadèmic, sinó que també s'ha de tindre en compte la laboriositat d'introduir totes les dades al programa GDS i la creació dels diferents mapes mitjançant l'eina Instamaps. Ara sí, aquestes feines són les que conformen i culminen la tercera fase de l'estudi.

4.2. Altres aspectes sobre la metodologia

Allunyant-me de les fases que he seguit per a dur a terme el treball, hi ha quatre aspectes més que destacaré en aquest apartat. En primer lloc, la forma de redacció del conjunt de tot el treball; en segon lloc, com he gestionat l'antroponímia de totes les persones que han anat apareixent a l'estudi; en tercer lloc, el material i els programes que he utilitzat; i finalment, les despeses que he hagut d'assumir durant tot el treball.

4.2.1. Redacció formal del treball i els annexos

Quan es redacta un treball acadèmic se sol prescindir de les formes verbals en primera persona i se'n solen usar d'impersonals. Aquesta és la millor manera per a obtenir una major objectivitat i pulcritud. Tanmateix, aquest sistema no és viable en un treball com el present, ja que consisteix en exposar investigacions o troballes fetes per un mateix i això fa que no es pugui obviar la primera persona.

D'aquesta manera, apartats com la introducció, el dietari o la metodologia els he redactat en primera persona. Malgrat tot, n'hi ha d'altres com l'explicació sobre la genealogia o l'exposició de l'arbre que els he pogut redactar d'una forma més impersonal i tenint en compte uns paràmetres més acadèmics.

En segon lloc, també vull fer esment al mot *padrí* i a les transcripcions de les quatre entrevistes fetes. En català hi ha moltes maneres per a referir-se al pare del pare: *avi*, *padrí*, *iaio*, *güelo*, *gran pare* o fins i tot *pare vell*. Envers aquesta grandíssima varietat, *avi* és la que ha assolit l'estandardització. Tot i això, a moltes regions del domini lingüístic se l'anomena *padrí*; com a Mallorca, al Priorat o a tota la província de Lleida. Davant d'aquesta situació, i com que pràcticament tot el treball transcorre a la província de Lleida, he decidit utilitzar el mot *padrí* quan em refereixo al pare del pare. Tanmateix, he decidit mantindre el mot *besavi* perquè no he trobat cap derivat pertinent de la forma *padrí*.

Pel que fa a la transcripció de les entrevistes, des del primer moment he estat interessat en plasmar la parla genuïna de cada individu a la respectiva transcripció. Com que tots els entrevistats són persones grans, utilitzen certs dialectalismes i altres formes de les quals n'he deixat constància. Nogensmenys, quan apareix un mot que no és normatiu en la gramàtica catalana actual, està assenyalat amb lletra cursiva per a evitar

confusions. D'aquesta manera, si llegiu les entrevistes, serà com si escoltéssiu parlar un bell català pallarès o lleidatà, tot depèn de quina entrevista escolliu.

4.2.2. Antroponímia dels avantpassats

Al llarg del meu treball he hagut de tractar més de mil noms diferents i 434 cognoms de tota mena. Des del primer moment he tingut clar que és necessària una metodologia adequada i coherent amb tots els temps històrics compresos. A continuació explicaré com he tractat tot tipus de noms propis, cognoms, sobrenoms i noms de casa.

4.2.2.1. Noms propis

Entenem com a nom propi, en aquest àmbit, aquell que es posa quan el capellà bateja un infant durant els seus primers dies de vida. Al llarg de tota la recerca, han aparegut noms escrits en tres llengües diferents: català, castellà i llatí. Davant d'aquesta situació, vaig decidir que faria servir sempre la mateixa dinàmica per assignar els noms dels meus avantpassats.

En primer lloc cal escollir la mateixa llengua per a tots els noms. Com que la totalitat de l'estudi està fet en territoris de parla catalana¹⁹ (Catalunya, Andorra i Franja de Ponent), he escollit el català com a llengua vehicular de tota l'antroponímia. A més, l'he escollit perquè la llengua que s'utilitzava (i s'utilitza) als territoris mencionats és el català i no pas el castellà o el llatí, per tant els noms propis sempre s'han dit en català.

Conseqüentment, si a una partida escrita en llatí hi posa "Joannes", l'he substituït per "Joan". I si en una partida en castellà hi posa "José", l'he substituït per "Josep". Pel que fa a les partides en català, he respectat tots els noms tal com apareixen al document original, encara que vull esmentar tres variables.

En temps passats, més de 150 anys enllà, era recurrent escriure bastants noms amb una hac intercalada o final. Em refereixo a noms com: *March, Theresa, Thomas, Catherina, Joseph, Phelip, Matheu, Thecla, Francesch* o *Bartholomeu*. En aquests casos, he decidit respectar el nom original i mantindre la lletra hac en qualsevol de les seues

¹⁹ Existeixen tres avantpassats nascuts a Galícia, però com que no se'ls ha fet cap seguiment en terres gallegues, no s'han comptabilitzat.

posicions. Un cas del mateix estil és el del nom “Anna”, ja que en el passat se solia escriure “Agnà”; i per extensió “Mariagna” (Marianna) i “Agnà Maria” (Anna Maria). He fet el mateix que en el cas anterior i he respectat la forma original.

Pel que fa a la segona excepció; fa més de cent anys, al manca d'una gramàtica reconeguda, cada rector escrivia el nom com li sonava millor. Per tant, solen aparèixer coses com: *Esperansa*, *Llorens*, *Salvadó*, *Vonaventura* o *Gaspà*. En aquests casos, al tractar-se de simples diferències ortogràfiques, he decidit adaptar-los al català actual i reanomenar-los: *Esperança*, *Llorenç*, *Salvador*, *Bonaventura* i *Gaspar*. He fet el mateix amb els noms que en l'actualitat tindrien menester d'un accent com *Bàrbara*, *Llúcia* o *Àngela*.

Per últim, existeixen tres noms que, tot i tindre una versió en català, molt rarament figura escrita. Estic parlant de: *Francisco/a*, *Isidro* i *Domingo*. Aquests noms són els únics que apareixen en castellà a les partides escrites en català. Com que les partides eren en la llengua del poble, s'ha d'interpretar que aquests eren els seus noms veritables, tot i ser d'origen castellà. Una manera eficient per a saber si un nom és català, o com a mínim si s'ha arrelat a la llengua catalana, és fixant-se en el seu escurçament.

Mentre que el castellà aconsegueix els escurçaments agafant la part del davant del nom, Isabel → Isa; el català els aconsegueix agafant la part del darrere, Isabel → Bel. Per tant, partint d'aquesta característica, ens adonem que els escurçaments catalans de Francisco i Domingo existeixen: *Cisco* i *Mingo* (Isidro no té escurçament en cap llengua).

Aquest petit parèntesi ha estat amb la finalitat d'explicar com aquests tres noms, clarament castellans, s'han arrelat en l'antroponímia catalana (com a mínim a la de la província de Lleida) i han arribat al punt d'assimilar els noms autòctons. És per això que m'he vist obligat a mantindre'ls en la versió castellana, perquè és l'original. En tota la genealogia, existeixen:

- 39 Francisco - 15 Francesc / 35 Francisca - 1 Francesca.
- 8 Isidro - 0 Isidre.
- 6 Domingo - 0 Domènec.

4.2.2.2. Cognoms

Els cognoms són totes aquelles nomenclatures que s'ubiquen darrere el nom i que s'hereten de pare a fill. Com he mencionat anteriorment, he classificat i documentat 434 cognoms durant tot el treball i cadascun és diferent. N'hi ha com *Bonjorn*, que no tenen cap mena de problema i sempre s'han escrit igual; però després n'hi ha com *Massaguer*, que també apareix com *Messaguer*, *Messeguer*, *Maseguer*, *Masaguer*, *Mesegué*, *Masegué* i una llista interminable més.

És per aquest motiu que també s'ha de cercar una metodologia que sigui respectuosa amb tots els cognoms i que aconseguixi estandarditzar-los de manera que tots els portadors d'un mateix cognom es diguin de la mateixa forma.

El que he fet quan un cognom té diverses versions i vull quedar-me'n només una és ben senzill. En primer lloc compilo totes les versions que m'han aparegut a mi, per exemple: *Lladós*, *Lledós*, *Lladors* i *Lledors*. Quan les tinc totes, cerco quina versió és més encertada etimològicament, quina és més present avui en dia i quina va ser l'última en aparèixer escrita per part de la meua família. Amb això, sé quina és la situació global del cognom i decideixo de quina manera homogeneïtzar-lo i, així, fer que tots els membres de la mateixa branca tinguin la mateixa versió.

La majoria d'aquestes decisions són fàcils perquè solen ser el resultat de la diferència entre dialectes occidentals i orientals: *Fàbregues/Fàbregas*, *Cerdà/Sardà*, *Ferrer/Farré*, *Esplugues/Esplugas*, etc. També n'hi ha que la diferència la marca una lletra erra: *Gener/Gené*, *Fuster/Fusté*, *Masover/Masové*, *Balaguer/Balagué*.

Amb tot, aquest no és l'únic conflicte que presenten els cognoms. També s'ha de parlar de les variacions que contenen depenent del gènere. Més de 300 anys enllà, se solia canviar el gènere depenent del portador. És a dir, els homes es deien Vidal i les dones Vidala. Aquest succés es repeteix en els cognoms: *Busquet/Busqueta*, *Ricard/Ricarda*, *Miró/Mirona*, *Anafre/Anafreua*, *Guitart/Guitarda*, *Rufó/Rufona*, *Vilar/Vilara*, *Casal/Casala*, *Vallverdú/Vallverduna*, *Afillat/Afillada* i *Rull/Rulla*. Quan em trobo amb aquestes situacions respecto el cognom, indiferentment del gènere en què estigui escrit, i mantinc l'original. D'aquesta manera, per exemple, la filla de Pasqual Bosquet es diu Catherina Bosqueta.

4.2.2.3. Sobrenoms

Els sobrenoms són aquelles altres maneres de referir-se a algú a part de la forma oficial. En aquest treball no he recollit cap sobrenom o malnom perquè no té cap rellevància destacable a part de la pròpia curiositat. Tot i això, he trobat documents sacramentals en què apareixen els sobrenoms dels pares, com és el cas del baptisme de Theresa Espinach Espanyol (1775)²⁰. En aquest cas en concret, el seu pare tenia el sobrenom de 'lo Sapet'. Amb tot, és una informació anecdòtica que no té cap mena de valor i que per això no he estudiat.

4.2.2.4. Noms de casa

Quan parlem dels noms de casa ens podem referir a diversos conceptes. En aquest apartat en concret em referiré al sistema de cognoms que existia abans que s'instaurés el que tenim avui en dia.

Quan ens remuntem en el temps arriba un moment en què no hi havia una manera unànime d'adoptar els cognoms, sinó que variava depenent de la regió i dels interessos familiars. És així com arribem als meus avantpassats andorrans i al problema que generen els seus cognoms. Són els habitants de les tres cases més importants d'Ordino: Casa Call, Casa Rufó i Casa Joan Pal.

El sistema d'heretament del nom familiar era lleugerament diferent que el d'ara. En aquella època no es concebia el cognom com ara, sinó que l'entenien com el *cognomen* de l'Antiga Roma, un nom per a cada casa. Cada casa tenia un cognom i tots els individus que l'habitaven el compartien. D'aquesta manera, si hom no n'era l'hereu i anava a viure a una altra casa, adoptava el cognom de la nova casa.

Això és un problema per als genealogistes d'avui en dia, ja que al no seguir el sistema actual hi ha vegades que els avantpassats es diuen d'una manera diferent de com nosaltres la concebríem. Un exemple ben clar és el del matrimoni Martí-Call.

El 15 de gener de 1674 es van casar a Segudet (Ordino) Francisco Martí i Catherina Call²¹. Al contrari del que s'esperaria, immediatament el cognom de l'home va passar a ser

²⁰ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 79.

²¹ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 75.

Call i el dels respectius fills també. Això va passar perquè, com ja he dit adés, el cognom anava en funció de la casa, en aquest cas la dona era la pubilla de Casa Call i el matrimoni es va instal·lar a la casa de la muller.

Quan tenen lloc aquestes situacions respecte el sistema de cognoms de l'època i anomeno les persones segons els criteris d'aquell moment. Per tant, hi ha persones a la meua genealogia que no van adoptar el cognom del pare sinó el de la mare. En concret en són cinc.

Un cas curiós relacionat amb aquest fenomen és el del matrimoni Bosquet-Vilara (1548). El 5 d'abril del 1548 van fer els capítols matrimonials Pasqual Bosquet i Ramona Vilara, naturals d'Escàs i El Vilar (Ordino) respectivament. El fet interessant és que Joan-Cebrià Pal, l'hereu de Casa Joan Pal i sense descendència, va instaurar al seu testament que la casa familiar fos donada a la seua cosina Ramona Vilara.

Després de la seua mort, el matrimoni va rebre la casa, ubicada a Ordino, i s'hi va instal·lar. Com era esperable a l'època, el matrimoni va abandonar els seus cognoms i van passar a dir-se 'Joan Pal' de cognom i, per extensió, els seus fills també. Aquest és el cas més extrem i explícit que existeix entre els meus avantpassats que demostra com era el sistema de cognoms que hi havia a Andorra tot just fa 500 anys.

4.2.3. Programes utilitzats

En principi, per a construir un arbre genealògic només és necessari un paper i un llapis, encara que en el fons calen moltes més coses. Els aspectes més importants són la gestió de la informació i la classificació dels documents obtinguts. A continuació exposaré quines aplicacions o programaris he utilitzat per a organitzar-ho tot.

4.2.3.1. Sistema General de Documentació Familiar (GDS)

Avui en dia hi ha una gran quantitat de programes que ajuden a estructurar arbres genealògics d'una forma més amena que la tradicional. Tanmateix, s'ha de saber escollir, perquè n'hi ha de tot tipus. Després de valorar tots els que hi havia al mercat i de parlar amb diversa gent que havia tractat el tema, vaig decidir que el programa òptim per a dur a terme el treball era el GDS.

GDS és el millor programa que existeix avui en dia per moltes raons. No necessita internet, té molta flexibilitat, fa estadístiques amb les dades que s'hi introdueixen, té una capacitat gairebé infinita, és el més barat del mercat, és compatible amb la resta de programes genealògics, té una atenció al client excel·lent i, a més, és de creació catalana.

En el meu cas, després de compilar totes les dades i d'haver fet l'arbre en brut, vaig adquirir el programari i hi vaig buidar tota la informació que tenia. Amb un únic pagament de 88€ es pot comprar i tindre'l per sempre, sense la necessitat d'abonar-hi més diners.

4.2.3.2. *Geneanet*

A l'hora d'obtindre un arbre genealògic físic, vaig començar a cercar per internet diverses opcions i maneres de fer-ho. Al ser tan extens, la pròpia forma d'arbre era inviable, ja que amb només cinc generacions era insostenible, i en tenia més de 20. Li ho vaig consultar a la Mª Teresa i ella em va explicar com ho havia fet per aconseguir-ho.

Mitjançant l'aplicació Geneanet hi ha una opció que permet construir una genealogia de totes les rames fins a la novena generació, això implica 512 persones. Aquest nombre és possible gràcies al sistema de la genealogia per ventall. Per tant, la millor opció per a plasmar l'arbre físicament ni tan sols arriba a la meitat de les generacions descobertes en el meu cas, ja que n'hi ha catorze que no hi apareixen. Per a contrarestar aquesta manca d'informació, he imprès per separat les dues branques que arriben més lluny, tot per a poder-nos fer una idea de la magnitud total²². Es tracta de les branques de Casa Call i de Casa Boquer, d'Andorra i la Conca de Barberà respectivament.

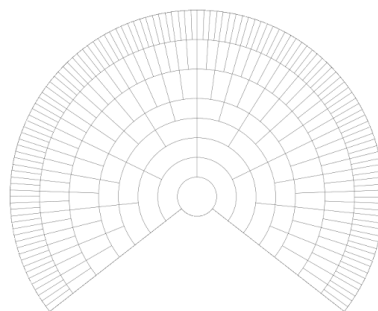

Fig. 3. Genealogia en forma de ventall
(Foto: Geneanet).

²² Si voleu veure les dues branques mencionades, vegeu la pàgina 111.

4.2.3.3. *MyHeritage*

Aquest programa és el més estès i al que li tinc pitjor consideració. En el meu cas, només l'he utilitzat per a trobar tota la feina de la Mª Teresa Grañó i adonar-me que tenia una parenta que ja estava estudiant el tema. Té uns preus abusius i no té cap avantatge respecte GDS o Geneanet.

4.2.3.4. *Instamaps*

Instamaps és una eina que proporciona l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC) i permet fer mapes de tot tipus. Després de mirar alguns vídeos per a saber com funcionaven els paràmetres, he fet diversos mapes amb l'objectiu de relacionar la meua ascendència amb la geografia del nostre país. Tots els mapes estan explicats a l'apartat en què s'analitzen les dades²³.

4.2.4. **Despeses assumides**

Com tot a la vida, al llarg d'aquests mesos també he hagut d'assumir diverses despeses. En aquest apartat parlaré dels costos que han resultat imprescindibles per a la recerca i la impressió del treball. Per tant, obviaré les despeses de transport, allotjament o menjar que es generen quan visito un arxiu lluny de casa.

Primerament, i com ja he dit adés, cal parlar de la compra del programa per a estructurar l'arbre. És evident que es pot dur a terme un arbre genealògic sense cap suport informàtic, però si se'n té un tot és molt més fàcil. Jo vaig adquirir el GDS per 88€, era el més barat i el més bo del mercat.

En segon lloc parlaré de les despeses dels arxius. Hi ha dos arxius, el de la Seu d'Urgell i el d'Andorra, en què s'ha de pagar cada còpia que se sol·licita. En total m'he gastat 54,4€: 48,4€ a la Seu i 6€ a Andorra. Aquests 54,4€ m'han servit per a obtenir un total de 145 reprografies d'actes sacramentals de tota mena. A la resta d'arxius, al no ser necessari demanar les còpies per escrit, tot el servei és de franc.

²³ Si voleu veure l'apartat en què s'analitzen les dades, vegeu la pàgina 41.

Per últim, les labors d'impressió també costen diners. En el meu cas he imprès l'arbre en forma de ventall i dues ampliacions més. Tot junt, m'ha costat 9,40€. A aquesta xifra se li ha de sumar la impressió de la totalitat del dossier, 25€.

Després de repassar tots els diners que he anat desemborsant durant la recerca i la redacció del treball, ho concloc amb la suma del total. Puc afirmar que la impressió de les pàgines que el lector té a les mans i tota la feina que hi ha al darrere ha tingut un import de 176,80€.

5367

Govern d'Andorra

Rebut

Hem rebut de: Alex Bonjan

la quantitat de: 1,50€ en concepte de: Còpies de microfilm

del fons parroquial de Caselles, Encamp, Ordino i la Massana

Data i signatura

Data: 10-09-2021 Hora: _____ Número: _____

Signatura del ministeri: [Signature]

Fig. 4. Rebut d'un pagament de l'Arxiu Nacional d'Andorra (ANA).

5. DIETARI DE LA RECERCA

Per a deixar constància escrita de la recerca que he fet durant aquests mesos, vaig decidir escriure una ressenya sobre cada acció que fes. La intenció era mantindre un registre de la part física del treball. A continuació es mostren tots els comentaris fets.

31/03/2021 - Entrevista a Lluís Girós

Avui dimecres, enmig de la Setmana Santa, he començat la part pràctica del treball de recerca. He aprofitat la meua estada a la casa de padrins per a entrevistar el meu padrí i recopilar tots els documents i fotografies rellevants per a la meua recerca.

He començat consultant els àlbums fotogràfics familiars i reunint totes les fotografies que m'han interessat. A més, he pujat als caps de casa per a intentar trobar-ne més i la cerca ha estat fructífera. Després d'espolsar i netejar totes les fotos, les he digitalitzades i les he tornades al seu lloc.

Després d'això; he demanat certificats, escrits o documents que em poguessin interessar. Finalment, hem trobat, en un antic armari encastat, un certificat de matrimoni de l'any 1887, pertanyent a Raimunda Juvé i Josep Boixareu; també n'he fet una còpia.

Havent reunit totes les fotos i documents possibles, he entrevistat el meu padrí matern, el Lluís Girós. Hem estat una bona estona xerrant sobre els seus pares, padrins i besavis, així com de la procedència de les diverses branques. L'entrevista m'ha servit per a forjar una base i saber per on començar la recerca. M'ha explicat d'on eren originaris els seus padrins; com per exemple el seu padrí matern, que era de Rivert (Pallars Jussà), o la seua padrina paterna, que era d'Erinyà (Pallars Jussà).

16/05/2021 - Entrevista a Domingo Durich

Avui diumenge, m'he desplaçat fins a Figuerola d'Orcau (Pallars Jussà) per a entrevistar el Domingo Durich i consultar tots els seus documents i fotografies familiars. El Domingo Durich és el germà de la meua padrina materna Inés i és la persona que conserva tota la documentació de les generacions anteriors, a més d'una memòria admirable.

Havent dinat, li he fet una entrevista que ha durat gairebé una hora; m'ha explicat tot el que sap sobre els seus pares, els seus padrins i les seues respectives vides. També m'ha contat moltes anècdotes i alguna cançó popular relacionada amb la nostra família. A l'acabar l'entrevista, m'ha ensenyat tots els documents i fotografies que ell conserva; capítols matrimonials, escriptures, certificats... El més destacable són uns capítols matrimonials fets l'any 1799 i en els quals es casen els meus avantpassats de fa set generacions.

Fig. 5. L'escapall de fotografies post-entrevista.

Després de classificar i digitalitzar tots els documents i fotografies que he trobat pertinents, el Domingo m'ha recomanat que parlés amb l'Antonio Durich, un cosí de la família que ha estudiat el cognom Durich i que té informació que em pot interessar. L'hem trucat i hem acordat que ens veurem la segona quinzena de juny. Després de la breu estada a Cal Mingo de Figuerola, el Domingo i la Nati ens han acompanyat fins a la plaça del poble i ens han acomiadat amb molt d'afecte.

23/05/2021 - Entrevista a Josep Bonjorn i Teresa Segarra

Avui diumenge he anat a Mollerussa en motiu de la Festa Major i he visitat els meus padrins paterns. Ells són el Josep Bonjorn i la Teresa Segarra, dues persones molt agradables que han estat encantades d'ajudar-me.

Abans de dinar els he cridat per a fer-los una entrevista, primer a la Teresa i després al Josep. Hem estat una bona estona parlant mentre m'explicaven què sabien i de què se'n recordaven dels seus avantpassats. M'han explicat de quines cases eren els seus pares, quants germans tenien, on es van casar i una infinitat de coses més. A l'acabar les dues entrevistes, he reunit totes les fotografies que m'han interessat i les he digitalitzades.

Cap dels dos mai s'ha interessat per la història familiar i no en sabien gaire cosa, és per això que, tant la Teresa com el Josep, m'han recomanat que parli amb dos parents seus que en saben més d'aquest tema i em poden ajudar molt. Hem acordat que d'aquí unes setmanes aniré a veure'ls.

07/06/2021 - Visita a Mª Teresa Grañó i Santiago Perera

Quan vaig entrevistar els meus padrins paterns em van redirigir a dos parents seus que havien investigat la història familiar i en tenien informació. Avui, juntament amb la meua padrina, hem anat a veure'ls.

A mitja tarda he anat a veure la Mª Teresa Grañó. Ella és una cosina segona del meu padrí patern i una gran estudiosa de la història familiar. Quan hem arribat, ja tenia tots els papers i l'ordinador preparat. Fa vint anys que estudia i recerca sobre els seus avantpassats i els seus orígens i avui en dia ja té més de 8.000 persones identificades. Ella m'ha ensenyat quin programa utilitza i com s'organitza per a dur a terme correctament la seua tasca d'investigació. Encara que llunyà, amb ella comparteixo el cognom Bonjorn i m'ha donat tota la informació que té sobre aquesta branca. La Mª Teresa és una dona encantadora que li agrada el que fa i li agrada explicar-ho, amb ella he passat una estona molt agradable i entretinguda que, sens dubte, m'ajudarà molt en el treball que tot just estic començant.

Després de visitar la Mª Teresa, m'he desplaçat fins al poble de Vallverd per a conèixer el Santiago Perera. El Santiago és un cosí germà de la meua padrina paterna que fa uns anys va realitzar un petit arbre genealògic de la família Segarra-Castro. Quan he arribat, ens hem assegut en una taula i m'ha ensenyat la feina que va fer fa anys. M'ha explicat com va organitzar la recerca i on va anar a cercar la informació. A l'acabar, ens hem donat els números de telèfon i d'ara en endavant ens mantindrem en contacte.

11/06/2021 - Visita a l'Arxiu Diocesà de Solsona

Avui, havent dinat, el meu pare i jo ens hem desplaçat fins a Solsona. Molts dels pobles dels quals n'he de cercar informació pertanyen a la diòcesi de Solsona i, per tant, tenen la seua documentació parroquial a l'arxiu d'aquest bisbat. Tenen un horari bastant limitat però m'hi he pogut adaptar força bé.

Abans d'anar-hi m'he anotat tots els llibres que volia consultar i totes les dades que necessitava contrastar o confirmar. M'he passat tota la tarda entre llibres, fotografiant les partides que m'interessaven i construint un primer esquema de la meua genealogia. Tot i que hi he estat poca estona, tan sols dues hores, ha estat una tarda molt fructífera que m'ha confirmat diverses qüestions i me n'ha presentat de noves.

17/06/2021 - Segona visita a l'Arxiu Diocesà de Solsona

Avui m'he hagut de despertar a quarts de set del matí per a poder arribar a les nou tocadetes a l'Arxiu Diocesà de Solsona. De la mateixa manera que l'altra vegada, abans d'anar-hi m'he anotat tot el que volia cercar i m'he organitzat. Tot i això, avui he avançat molt més del que tenia previst perquè a mig matí ha començat a ploure i el meu pare (i xofer) s'ha aixoplugat a l'arxiu i m'ha acabat ajudant en la tasca de recerca.

En el dia d'avui he fet dos descobriments que m'han sorprès gratament. El primer és que, per una branca d'avantpassats del meu padrí patern, provinc d'una família de metges, ja que tots els homes eren "Dr en Medicina".

La segona, i la que m'ha agradat més, és que he descobert que, a finals del s. XVII, un avantpassat meu anomenat Esteve Castro va emigrar de la Corunya a Solivella. Sempre m'havia preguntat d'on provenia aquest cognom que no semblava gaire català, doncs ara ja ho sé!

Fig. 6. El meu pare consultant un llibre parroquial.

20/06/2021 - Visita a l'Antonio Durich

Tal com vam pactar el dia que vaig anar a visitar el Domingo Durich, avui diumenge m'he desplaçat fins a Barcelona per a conèixer l'Antonio Durich. L'Antonio va estudiar dret i va ser un home de negocis fins a la seua jubilació, llavors va estudiar el grau d'història i ara s'ha especialitzat en egiptologia.

Quan hem arribat, ens ha rebut càlidament i ens hem assegut a parlar. Feia deu anys que no ens veiem i ens hem posat al dia. Hem estat una bona estona parlant; dels fills, dels viatges, d'Egipte i, és clar, dels nostres avantpassats. Tot i que la majoria de documents relacionats amb els Durich van ser destruïts durant la Guerra Civil espanyola (1936-1939), la seua memòria i els seus records m'han ajudat a saber per on anar i quina documentació pot restar conservada en els arxius. A part, també m'ha donat un estudi heràldic dels Durich i m'ha explicat que és un cognom d'origen germànic que també es troba als Balcans i a la pròpia Alemanya. Ell creu que va arribar a Catalunya mitjançant l'exèrcit i les guerres de Carles V. M'ha sorprès i m'intriga tindre un cognom germànic.

L'Antonio i la seua esposa Mª Carmen ens han convidat a dinar i no ens hem pogut negar, a l'acabar hem continuat parlant fins que ens n'hem hagut d'anar. L'Antonio i la Mª Carmen ens han acomiadat amb la simpatia i bon humor que els caracteritza.

25/06/2021 - Tercera visita a l'Arxiu Diocesà de Solsona

Avui, l'endemà de Sant Joan, he anat per tercera vegada a Solsona per a visitar el seu arxiu diocesà. Com ja és costum, abans d'anar-hi he organitzat tot el que volia cercar i m'he anotat tots els llibres que necessitava per a fer-ho.

He trobat tot el que tenia previst però m'ha sobtat un fet força estrany. Una avantpassada meua anomenada Paula Aixalà era nascuda als Omellons però es va casar a Golmés. Tot cercant el seu òbit a Golmés, l'he trobat l'any 1854. No obstant això, he agafat un altre volum d'òbits i m'ha tornat a aparèixer la defunció de Paula Aixalà, però ara 7 anys més tard (1861). Ambdues Paules Aixalà tenien els mateixos cognoms (Aixalà i Berart), eren originaries del mateix poble (els Omellons), es van casar al mateix poble (Golmés) i amb el mateix home (Joseph Rubinat). Crec que és obvi que són la mateixa persona, però com pot ser que s'hagi mort dues vegades i amb set anys de diferència? La veritat és que encara no n'he tret l'aigua clara, m'estudiaré millor les respectives partides de defunció i intentaré entendre-les d'alguna manera.

01/07/2021 - Visita a l'Arxiu Diocesà d'Urgell

Avui m'he hagut d'aixecar molt aviat per arribar a les nou del matí a la Seu d'Urgell. Més de la meitat de la meua família pertany al bisbat d'Urgell i avui he anat al seu arxiu per primera volta.

Des de fora, l'Arxiu Diocesà d'Urgell sembla estricte i hermètic, ja que no faciliten cap mena d'índex documental i s'ha de demanar cita amb antelació per a visitar-lo. No obstant, és un arxiu molt ben equipat i amb un personal molt agradable. M'ha atès l'administratiu de l'arxiu, el Daniel Betriu, que al veure el meu cognom m'ha explicat que és amic del meu padrí matern i que fins i tot tocaven junts en un mateix conjunt musical. Tant ell com l'arxiver, Mn. Benigne, han estat encantadors i m'han ajudat en tot el que ha calgut.

En el dia d'avui he fet bastanta feina i el que més m'ha agradat ha estat trobar la primera persona originaria d'un altre estat, ja que he descobert que Joan Bonit, un avantpassat directe meu de fa set generacions, era natural d'Ordino, al Principat d'Andorra!

02/07/2021 - Visita a l'Arxiu Diocesà de Lleida

Avui he anat més a prop de casa, he visitat l'Arxiu Diocesà de Lleida. Aquest era l'últim arxiu diocesà que em restava per visitar, de moment. Al contrari del de Solsona o la Seu, l'arxiu de Lleida no està ubicat en un edifici a part, sinó que està incorporat al propi edifici del bisbat. Per tant, està una mica amagat.

Després de passejar per aquells passadissos tot cercant l'arxiu, l'arxivera m'ha assenyalat la porta indicada i hi he entrat. L'Anna Esteve és l'arxivera, és una dona molt amable que m'ha explicat com funciona el lloc i s'ha interessat pel meu treball. Li he explicat que ahir vaig descobrir que tinc avantpassats andorrans i m'ha recomanat diversos llibres i autors relacionats amb la genealogia andorrana.

En el dia d'avui he buscat i rebuscat pels llibres sacramentals dels pobles de Torregrossa i les Borges Blanques. D'ambdós hi ha força documentació i això em permetrà escalar més fàcilment en el temps. La cerca l'he centrada en el s. XVIII i el fet que més m'ha sorprès ha estat que Bonifaci Belart (1715-1777), un avantpassat directe de fa nou generacions, era natural de Tremp, al Pallars. Resulta que el Pla d'Urgell i el Pallars estaven més connectats del que sembla!

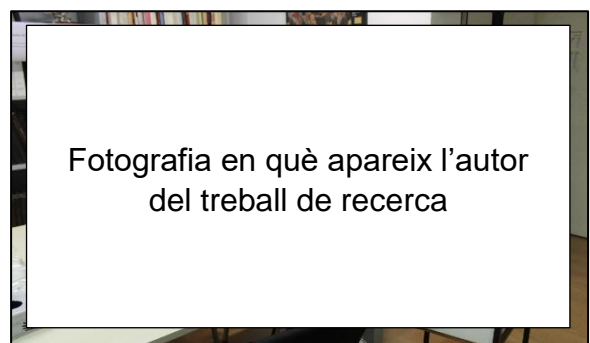

Fig. 7. Jo consultant un obituari de Torregrossa.

12/07/2021 - Segona visita a l'Arxiu Diocesà de Lleida

Avui m'he alçat a dos quarts de set del matí perquè havia d'agafar el tren per anar a Lleida. L'Arxiu Diocesà de Lleida té poques places i està molt sol·licitat, és per aquest motiu que aprofito tots els dies que em donen per anar a consultar-lo. He arribat a l'estació de Lleida i he anat directament cap a la seu del bisbat.

Allà m'ha rebut per segona vegada la simpatia i l'amabilitat de l'arxivera, i també de tots els membres del bisbat. De moment només he de consultar els llibres sacramentals de Torregrossa i les Borges Blanques, és per això que no he fet cap troballa rellevant. Amb tot, avui he superat per segona vegada la barrera del s. XVII i ja tinc una altra branca que arriba a aquest segle.

Al sortir de l'arxiu, m'han vingut a buscar i hem tornat a pujar a Salàs, encara que no m'hi quedaré quiet, perquè demà vaig a la Seu d'Urgell.

13/07/2021 - Segona visita a l'Arxiu Diocesà d'Urgell

Avui hem sortit de Salàs a quarts de vuit i hem arribat a la Seu a les nou tocadetes. Com sempre, he entrat i m'he posat els guants de nitril pertinents per a poder tocar els documents. Encara que tenen una bona part dels fons parroquials digitalitzats, hi ha parròquies com les de Trepç, Gavet o Erinyà que encara no estan disponibles i s'han de consultar directament els llibres originals.

En aquesta visita he avançat molta feina i he trobat la majoria de partides que tenia anotades per a cercar. Com sempre, hi ha gent que no li consta la seua mort o el seu matrimoni enlloc, però el dia d'avui no s'ha caracteritzat per això. Com que dintre l'arxiu no es poden fer fotografies, s'ha de sol·licitar una còpia de tot allò que es vulgui, cada còpia costa 40 cts. i avui he hagut de pagar 10,40 €. No ho veig pas malament, ja que la resta de serveis són tots de franc.

Després de visitar l'arxiu, jo i el meu pare hem anat a dinar a un restaurant proper i hem tornat a enfilat el camí cap a Salàs de Pallars.

15/07/2021 - Quarta visita a l'Arxiu Diocesà de Solsona

Avui dijous dia 15 de juliol he anat fins a Solsona per a visitar, una altra vegada, el seu arxiu diocesà. Com cada dia, l'arxiver m'ha rebut i m'ha lliurat els llibres que li he demanat. Avui no m'he centrat en avançar i escalar temporalment sinó que he cercat partides puntuals de diversos pobles que necessitava. Quan es fa un treball d'aquesta mena sempre queda algun afer eventual per acabar en algun punt de la genealogia i avui ha estat el dia en què he procurat acabar-los tots.

La troballa que més m'ha agradat i sorprès ha aparegut quan estava cercant la partida matrimonial Galitó - Teuler (1809), ja que n'he trobat dues amb els cognoms idèntics. Quan m'hi he fixat més m'he adonat que els contraents d'ambdues partides també tenien els mateixos pares i eren dels mateixos pobles. En aquell moment no m'ha costat gaire imaginar-me què passava: dos germans s'havien casat amb dues germanes. Es veu que, l'any 1809, Joseph Galitó Ferrer es va casar amb Magdalena Teuler Blasi. Tres anys més tard (1812), els seus respectius germans, Anton Galitó i Teresa Teuler, també es van casar. És un succés ben curiós.

Fig. 8. L'entrada de l'arxiu solsonenc.

19/07/2021 - Tercera visita a l'Arxiu Diocesà de Lleida

L'última vegada que vaig visitar l'Arxiu Diocesà de Lleida vaig demanar hora per la propera consulta, i avui era el dia indicat. A diferència de la resta d'arxius, el diocesà de Lleida obre a les deu, fet que agraeixo perquè d'aquesta manera no he de matinar tant.

Els meus avantpassats van viure majoritàriament als bisbats de Solsona i la Seu, és per això que quan vaig a Lleida no tinc gaire feina. Avui havia de consultar llibres de tres parròquies diferents; la de Torregrossa, la de Bell-lloc d'Urgell i la de Sant Joan Baptista de Lleida. Quan he acabat de cercar totes les partides que tenia previstes he aprofitat el temps i m'he centrat en els llibres de Bell-lloc d'Urgell, d'aquesta manera n'he tret moltes coses més de les que tenia pensades. Passades les tres hores que l'arxiu obre al públic, toca anar a casa la padrina a dinar i a organitzar totes les partides trobades.

20/07/2021 - Tercera visita a l'Arxiu Diocesà d'Urgell

Avui ens hem aixecat a Mollerussa i a un quart de vuit hem emprès el camí cap a la Seu d'Urgell. Hem arribat puntuals a l'arxiu i hi he entrat. Com és normal en una recerca genealògica, a mesura que va avançant la investigació hi ha un ventall més gran per a tractar i avui tenia un bon grapat de fulls amb anotacions que havia de cercar o corroborar. Malgrat això, he anat per feina i fins i tot m'ha sobrat temps per ampliar la informació sobre

algunes parròquies, com les de Toralla o Erinyà, que les he avançades bastant. Aquesta visita ha estat, fins al moment, la més fructífera feta a la Seu, ja que he sol·licitat més de 40 còpies. En total m'han costat 15,20€.

Fa uns dies vaig descobrir que tenia avantpassats andorrans i avui he aprofitat que era a l'arxiu per a demanar a l'administratiu si sabia on podia trobar els llibres sacramentals de les parròquies d'Andorra. Ell m'ha explicat que al ser un estat independent, tota la documentació d'aquest tipus es conserva a l'Arxiu Nacional d'Andorra. M'he posat en contacte amb aquest arxiu i he demanat hora pel proper divendres dia 13 d'agost.

21/07/2021 - Consulta virtual a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona

L'Arquebisbat de Tarragona té la gran majoria del seu fons digitalitzat i penjat lliurement a internet, gràcies a això es pot consultar en qualsevol moment del dia i en qualsevol lloc amb cobertura mòbil.

L'últim dia que vaig anar a l'arxiu de Lleida vaig descobrir que tenia certs avantpassats de l'arquebisbat de Tarragona i avui m'he decidit a cercar-los. M'hi he estat tota la tarda i n'he obtingut uns resultats força satisfactoris. El punt de partida ha estat la partida matrimonial Capell-Carrer (1745), feta al Vilosell. A partir d'allà he anat escalant en el temps i en els pobles, passant per l'Albi, Querol, la Selva del Camp, Senan i finalment he tocat sostre al poble de Forès. Allà és on, de moment, he trobat els meus avantpassats més llunyans: es tracta de Matheu Puig i Esperança Pasqual, que es van casar el 18 de juny de 1570. Entre jo i aquest matrimoni hi ha 15 generacions enmig.

22/07/2021 - Cinquena visita a l'Arxiu Diocesà de Solsona

Avui hem arribat a Solsona a les nou en punt i hem estat els primers en entrar a l'arxiu. Parlo en plural perquè el meu pare ha decidit entrar amb mi i ajudar-me en la tasca de recerca, una ajuda que agraeixo i que m'ha anat molt bé.

Aquesta visita no s'ha caracteritzat per cap troballa sorprenent ni reveladora, més bé a l'inrevés. Encara que he trobat moltes de les coses que tenia previstes, hi ha hagut certa gent que no l'he trobada de cap manera i no li he donat cap explicació. A part d'això, ha estat una jornada productiva.

28/07/2021 - Quarta visita a l'Arxiu Diocesà d'Urgell

Avui jo i la meua mare ens hem despertat ben aviat per a enfilars el camí cap a la Seu d'Urgell. Aquesta serà l'última visita a l'Arxiu Diocesà d'Urgell, com a mínim durant una temporada, ja que a partir de la setmana que ve comença l'agost i l'arxiu romandrà tancat. Quan he arribat, m'ha obert la porta i m'ha atès el Josep Rábade; l'administratiu que m'havia atès aquests dies s'ha jubilat i a partir d'ara el substituirà el Josep.

Malgrat que tenia molta feina per a fer, i havia de cercar moltes partides, m'he n'he sortit molt bé i les he trobades gairebé totes. La cosa que més gràcia m'ha fet de totes les troballes d'avui ha estat el nom que li van posar a un avantpassat meu de fa set generacions. Li van posar com als *Reixos de l'Orient*²⁴!

Després d'aquesta quarta visita a la Seu, hem tornat cap a casa una altra vegada perquè demà he d'anar a l'Arxiu Diocesà de Lleida.

29/07/2021 - Quarta visita a l'Arxiu Diocesà de Lleida

Aquest matí m'he hagut d'aixecar a un quart de set del matí per agafar el tren Poble de Segur - Lleida. Avui he d'anar a consultar per última vegada l'Arxiu Diocesà de Lleida, és l'última vegada perquè, de la mateixa manera que el de la Seu d'Urgell, aquest arxiu restarà tancat tot el mes d'agost.

Quan he arribat a la sala de consultes, l'arxivera ja m'havia preparat tots els llibres i m'he posat mans a l'obra. Aquest, no ha estat el dia més productiu. Per culpa de diferents adversitats, no he trobat tot allò que volia, a més, tampoc buscava gaires coses. La dimensió de les parròquies en què es treballa és un factor clau. No és el mateix cercar una persona en un poble de 100 habitants que en un de 200.000. Els pobles en els quals m'he centrat avui eren força grans en comparació als de la resta del meu treball. Estic parlant de Lleida ciutat i de les Borges Blanques, dues grans metròpolis comparades amb els petits llogarets del Pallars.

Però bé, malgrat els inconvenients, d'aquesta visita n'he tret, igualment, bastantes coses. He fet dinou fotografies de partides que m'interessaven i aquesta tarda les classificaré i n'extrauré el que m'interessi.

²⁴ Si voleu saber-ne més, vegeu la pàgina 60.

31/07/2021 - Sisena visita a l'Arxiu Diocesà de Solsona

Avui la meua mare i jo ens hem aixecat a quarts de set per arribar a les nou tocases a Solsona. Com la resta de dies, portava una sèrie d'anotacions de coses que havia de cercar i n'he demanat els llibres corresponents. No els he pogut consultar tots perquè n'hi havia alguns que restaven en quarantena perquè altra gent els havia demanat durant els últims dies. Per sort, aquesta situació no ha acabat sent generalitzada i no m'ha afectat gaire.

Quan jo ja havia entrat, ha vingut una noia força jove que també volia mirar llibres de Castellnou de Seana, Miralcamp i Golmés. Hem parlat i ens hem adonat que les nostres cases de Castellnou són veïnes. Ho hem preguntat i es veu que els padrins dels dos es coneixen. Ha estat una trobada força agradable.

Les partides que m'han costat més de trobar han estat la de Theresa Cansinell Roig (1767) i la del matrimoni Cansinell - Roig (1767). Això és perquè eren naturals de Tàrraga, i com més gran és el poble, és més difícil de trobar el que es vol. Un any de baptismes de Tàrraga, en són deu de pobles com Golmés o Miralcamp. Malgrat això, he trobat totes les partides que havia programat per a Tàrraga.

13/08/2021 - Visita a l'Arxiu Nacional d'Andorra

Fa un mes vaig posar-me en contacte amb l'Arxiu Nacional d'Andorra per a poder consultar l'arxiu parroquial d'Ordino. Vam quedar que hi aniria el divendres dia 13 d'agost i així ha estat.

Encara que totes les parròquies andorranes pertanyin al bisbat d'Urgell, tota la seua documentació es conserva al mateix principat i s'ha d'anar fins a Andorra per a consultar-la. Quan hi he arribat, m'ha rebut la Montse Sirès i m'ha explicat com funcionava tot. Té la mateixa dinàmica que l'arxiu de la Seu, ho tenen tot digitalitzat i s'han de pagar certs cèntims per cada còpia, en aquest cas 25.

A diferència de la resta d'arxius que he visitat, per a consultar la documentació emesa per qualsevol parròquia s'ha de tindre el permís exprés del respectiu rector, en el meu cas Mn. Joan Fenosa. Amb el permís obtingut, he començat la meua recerca en terres andorranes.

He començat cercant el naixement de Joan Bonit Solsona (1778-1829) i a partir d'aquest he començat a descobrir els meus avantpassats. Enlloc d'Ordino, m'he adonat que en realitat eren de Segudet, un sufragani de l'anterior. He continuat escalant en el temps i he vist com les meues arrels s'estenien per tota Andorra; Encamp, la Massana, Canillo, etc. Quan ja no he pogut avançar més, perquè no restaven llibres per a consultar (s'acaben l'any 1650), he parlat amb l'administrativa i m'ha ensenyat el llibre *Ordino segle XVII: els noms propis i la propietat de la terra*, que parla sobre totes les cases de la parroquia d'Ordino. Encuriosit per aquesta obra que no coneixia, l'he fullejada i he trobat la història d'una part de la meua família andorrana.

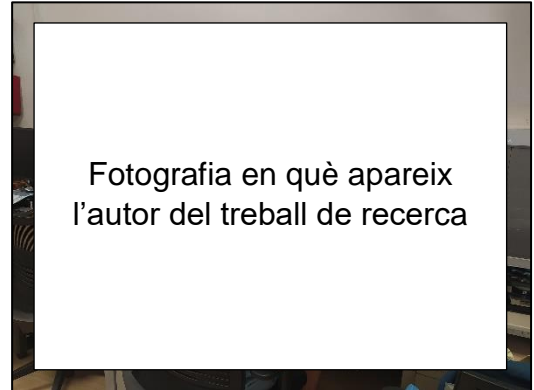

Fig. 9. Jo consultant els llibres d'Ordino.

Com que m'han sorgit molts camins per a seguir i em mancaven els permisos dels rectors per a consultar els diferents arxius parroquials, tornaré un altre dia per a indagar en els llibres de la resta de pobles i, d'aquesta manera, completar la branca andorrana del meu arbre genealògic.

07/09/2021 - Cinquena visita a l'Arxiu Diocesà d'Urgell

Després d'estar unes setmanes sense visitar cap arxiu, avui m'he desplaçat fins a la Seu d'Urgell per a visitar per cinquena vegada l'Arxiu Diocesà d'Urgell.

Abans d'anar-hi, m'he posat en contacte amb el bisbat per a saber quin horari hi havia al setembre, i m'han dit que era obert matí i tarda. No obstant, quan he arribat i he parlat amb l'arxiver en cap, Mn. Benigne, m'ha advertit que només obrien al matí. Per tant, només he tingut tres hores per a treballar.

La visita d'avui es podria dir que ha estat rutinària, com qualsevol altra que he fet. Avui m'he centrat en els meus avantpassats de Salàs de Pallars i de Toralla, dos pobles del Pallars Jussà. He seguit el fil dels Girós i he descobert que provenien del Mas de Mascarell, una partida que avui en dia és un campament militar abandonat. Per la part de Salàs de Pallars, he avançat unes quantes generacions i estic adonant-me que, cap a finals del s. XVIII tothom tenia els mateixos cognoms. Així que, encara que de moment no he trobat cap parentiu entre ells, estic convençut que en algun moment o altre seran família i acabaré sent el meu propi cosí. Després de tots aquests dies de recerca, encara no he trobat cap cas d'endogàmia (si li podem dir així) i en tinc certes ganes.

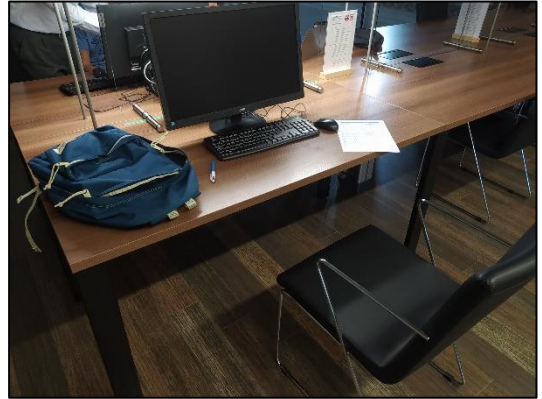

Fig. 10. L'espai que he ocupat a la sala de l'arxiu.

Tant els llibres sacramentals de Salàs com els de Toralla arriben fins ben entrat el s. XVI, per tant, encara em queden moltes visites més a l'arxiu i moltes més troballes sorprenents. Les còpies que he sol·licitat el dia d'avui m'han costat un total de 10€.

10/09/2021 - Segona visita a l'Arxiu Nacional d'Andorra

Ahir a la tarda vaig desplaçar-me fins a Andorra la Vella perquè avui tenia cita per a consultar l'Arxiu Nacional d'Andorra. A dos quarts de nou del matí he entrat a la sala de consultes de l'arxiu i m'he posat mans a l'obra. Avui havia d'ampliar la branca andorrana del meu arbre i he hagut de consultar els llibres parroquials d'Ordino, la Massana, Canillo i Encamp. Durant aquests dies els respectius rectors m'han concedit els permisos i he pogut fer la feina sense cap mena de problema.

Cap a mig matí he acabat tota la feina que tenia programada i he començat a fullejar dos llibres que tracten la toponímia i les cases d'Ordino. Mentrestant ha passat per davant meu l'autor d'aquests llibres, l'Albert Pujal, i li he explicat que era un descendent de Casa Call de Segudet. Hem estat parlant una estona sobre aquesta família i el respectiu cognom, Call.

L'Albert Pujal ha fet una gran tasca i els seus llibres són una gran eina per a estudiar la genealogia a la parròquia d'Ordino. Ell ha construït tots els arbres genealògics de les famílies d'Ordino i, per exemple, ha trobat els meus avantpassats fins al s. XIV.

17/09/2021 - Segona visita a Mª Teresa Grañó

Avui divendres m'he desplaçat fins a Mollerussa per anar a veure la Mª Teresa Grañó. Recentment m'he instal·lat la base de dades GDS per a organitzar millor tots els meus avantpassats i l'he anada a veure per a què m'ensenyés com funcionava. Hem estat més d'una hora parlant i m'ha explicat com fer servir el programa i quins més puc instal·lar-me per a treballar més còmodament.

GDS²⁵ és una base de dades especialitzada en genealogies. Joaquim M. Casals n'és el fundador i actual desenvolupador de les versions que encara van sortint. Aquest és el millor programa per a dur a terme arbres genealògics, ja que té espai per a més de 250.000 cognoms i està programat per acceptar el sistema espanyol; no com la majoria, que només accepten l'anglès.

²⁵ Sistema General de Documentació Familiar; <<http://www.gdsystem.net/webv2/ca/>>.

6. ANÀLISI DELS RESULTATS DE LA RECERCA

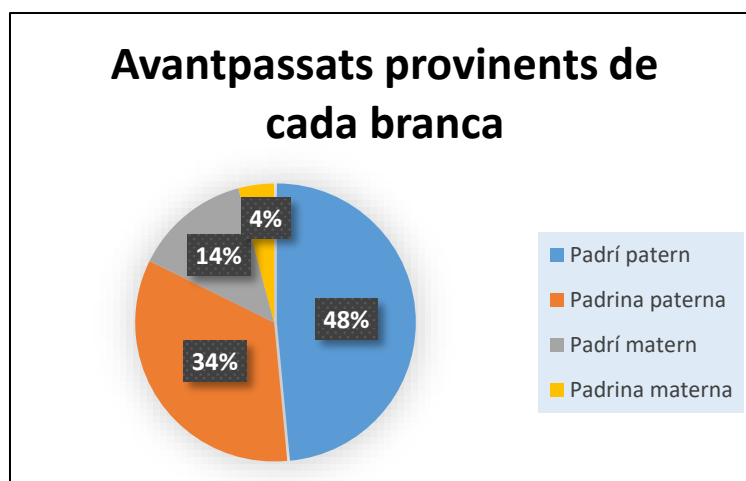
Després d'estar més de mig any fent la recerca sobre tots els meus avantpassats, la puc donar per acabada. He visitat familiars, he consultat arxius, he parlat amb diversos especialistes i de tots aquests moment n'he obtingut uns resultats.

Abans de trepitjar cap arxiu, partia d'un arbre primigeni que només abastava fins als meus besavis, és a dir, en aquell arbre només hi figuraven quinze tristes persones. Després de tres mesos d'una intensa labor i investigació per set arxius diferents, he arribat a allargar-lo fins a les més de mil persones, 1074 concretament. Aquest miler de persones que he trobat, recollit i classificat són totes avantpassades directes meues, és a dir, no inclouen germans, tiets o cosins.

Si parlem dels cognoms, vaig començar la recerca sabent-ne només setze. Aquests setze eren els que pertanyien als meus besavis. Tres mesos després he acabat recopilant un total de 434 cognoms. Dit d'una altra manera, tinc documentats 434 dels meus cognoms, una xifra extraordinària tenint en compte que moltes persones ni tan sols saben el nom complet del seu padrí. A continuació analitzaré diverses dades relacionades amb l'arbre.

6.1. Nombre d'avantpassats per branca

Els meus avantpassats es poden dividir en dos grans grups: els provinents del meu pare i els provinents de la meua mare. Alhora, aquests dos grups es poden subdividir en dos més cadascun, seguint els mateix esquema: els provinents dels seus respectius pare i mare, els meus padrins. Així doncs, tenim quatre faccions diferents.

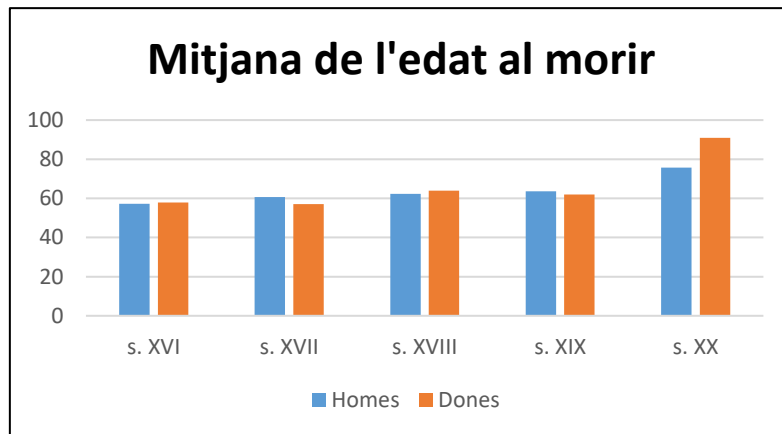
Aquest diagrama de sectors assenyala quin percentatge de les persones presents al meu arbre pertanyen a cadascuna de les quatre branques principals. Si tot fos correcte cada sector hauria de tindre un 25% de representació sobre el total, però com es pot veure això no és així. Aquest fenomen té una raó de ser que explicaré a continuació.

En el cas particular d'aquest arbre genealògic, existeixen dues variables que determinen quants avantpassats hi ha documentats de cada rama. En primer lloc la informació que n'existeix. Hi ha alguns pobles que al llarg del temps han presenciat successos terribles i s'ha malmès gran part del seu arxiu parroquial o ha desaparegut per complet. Aquest és el motiu pel qual existeix tan poc informació sobre la branca de la meua padrina materna; aquesta branca s'ubica entre els pobles de Figuerola d'Orcau, Bellfort i Gavet de la Conca. De les dues primeres poblacions no se'n conserva cap document i de l'última tan sols un llibre sacramental. El motiu de totes aquestes pèrdues és la crema de qualsevol símbol religiós que es va dur a terme en aquelles contrades a l'inici de la Guerra Civil espanyola (1936-1939).

L'altre motiu pel qual hi ha branques amb més avantpassats que d'altres és el temps que jo mateix els he dedicat. Els meus avantpassats paterns apleguen junts el 82% de l'arbre genealògic. Això és perquè pertanyen tots a les diòcesis de Solsona, Lleida i Tarragona; unes diòcesis amb uns arxius més propers a mi i amb més facilitats: són tots gratuïts i, de fet, un està tot digitalitzat. En canvi la meua família materna pertany tota a la diòcesi de la Seu d'Urgell, que té un arxiu més llunyà i en el qual es cobra cada còpia. En total he dedicat tretze visites d'arxiu a la branca paterna, en contraposició a les cinc de la branca materna.

6.2. Esperança de vida dels meus avantpassats

L'edat dels ancestres també és un tema molt interessant per a estudiar. Saber quan una persona va nèixer i morir dona molta informació i ajuda a entendre moltes coses. Aporta l'edat al casar-se, al tindre el primer fill, el primer net i sobretot permet fer estadístiques.

El present gràfic de columnes indica quina era l'edat dels meus avantpassats al morir en els diferents segles. Cada segle que hi ha representat agrupa totes aquelles persones que van nèixer durant aquest. Per exemple, les columnes del s. XVI agrupen totes les persones nascudes entre els anys 1501 i 1600.

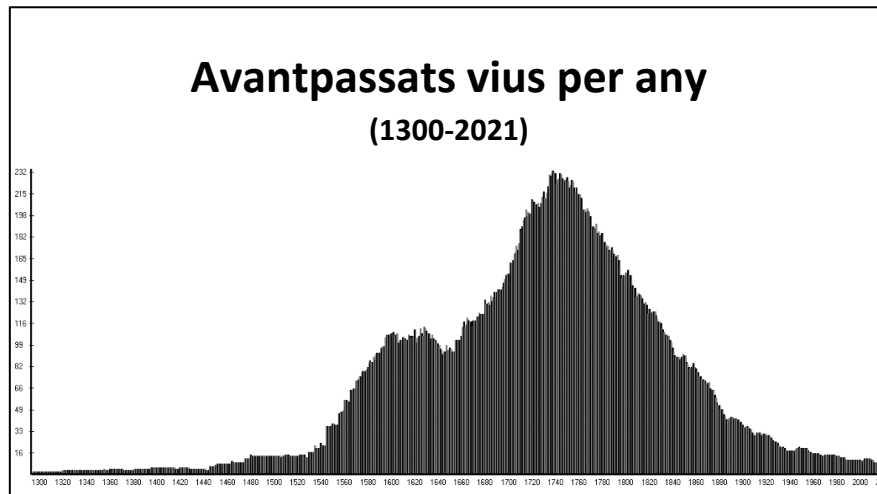
Val a dir que aquest gràfic no s'adequa a l'esperança de vida que existia al nèixer en cada segle. Això és perquè les dades només recullen aquelles persones que van arribar a l'edat adulta i van tindre descendència, els requisits per a ser els avantpassats d'algú. D'aquesta manera, tots aquells infants que morien al nèixer o amb una curta edat no es comptabilitzen en aquest càlcul.

Si ens centrem en el diagrama, es pot veure com l'esperança de vida es manté estable durant els primers 400 anys, ja que tot just augmenta quatre anys. No obstant, en tan sols un segle creix gairebé trenta anys i supera els noranta. El cert és que aquest patró es repeteix en tots els països desenvolupats i és perquè en tot just cent anys s'ha millorat la qualitat de vida de tal manera que no és estrany ser nonagenari. Això sí, la xifra és tan alta perquè està feta a partir de les edats de les meues avantpassades que van nèixer durant el segle XX, i aquestes eren de 76, 97, 91 i 97.

6.3. Nombre d'avantpassats trobats per segle

A aquestes alçades del treball és bàsic saber que amb cada generació que passa, els avantpassats es multipliquen per dos. Per aquest motiu, si ho representéssim en una

funció matemàtica podríem considerar-la de caire exponencial. Tanmateix, com que no es coneixen tots els avantpassats, la representació és bastant diferent.

Aquest gràfic s'ha fet a partir de les dates de naixement i mort de 769 persones; totes les que en tenen, ja que hi ha persones que no tenen cap data confirmada. Aquesta representació és molt visual i entenedora. Com he dit adés, durant els primers 200 anys segueix un traçat força exponencial, però això canvia amb el pas del temps.

Aquest gràfic, teòricament, només indica el nombre de persones que eren vives cada any. El punt més àlgid es troba l'any 1738, en què 232 avantpassats meus eren vius alhora. Per l'altra banda, entre l'any 1300 i 1319 només un n'era viu, Joan Boquer.

Tret d'aquests apunts, aquest gràfic no aporta gaires dades més. Nogensmenys, en aquesta representació es poden apreciar indirectament altres esdeveniments històrics. Aquest gràfic és el reflex d'alguns successos que van tindre repercussió a Catalunya entre els anys estudiats. Els més significatius són el Concili de Trento i la Guerra dels Segadors.

El Concili de Trento (1545-1563) va ser un concili ecumènic de l'Església catòlica que va instar els rectors a registrar tots els sacraments que es fessin a les respectives parròquies. A Catalunya, aquest mandat va entrar en vigor l'any 1564, és a dir, a partir d'aquell any era obligatori deixar constància de tots els sacraments que se celebrassin. Aquesta norma va provocar que existís documentació sobre totes les persones del país i s'ha transformat en un augment sobtat d'avantpassats coneguts. Si el lector fixa la mirada entre els anys 1540 i 1580 veurà un clar increment en el nombre de persones, que passa de 23 a 81 en tan sols quaranta anys.

L'altre esdeveniment històric notable, com he dit adés, és la Guerra dels Segadors. Aquesta contesa es va desenvolupar per tot el Principat entre el 1640 i el 1652²⁶. Com qualsevol conflicte bèl·lic, va afectar directament a la societat d'aquell moment i això s'ha transformat en el que ara s'aprecia al gràfic. Si analitzem les dades entre els anys que dura la guerra, veiem que hi ha un descens brusc de persones que, a l'acabar el conflicte, es recupera. Això pot ser el resultat de la destrucció i la pèrdua de llibres sacramentals, encara que també pot ser per la disminució de matrimonis i natalitat que comporta un esdeveniment d'aquestes característiques.

Per a finalitzar aquest punt, vull mencionar dos conflictes que també han deixat petjada al gràfic, encara que menys notable. Aquests són la Guerra Civil espanyola (1936-1939) i la Guerra del Francès (1808-1814).

6.4. Origen geogràfic dels meus avantpassats

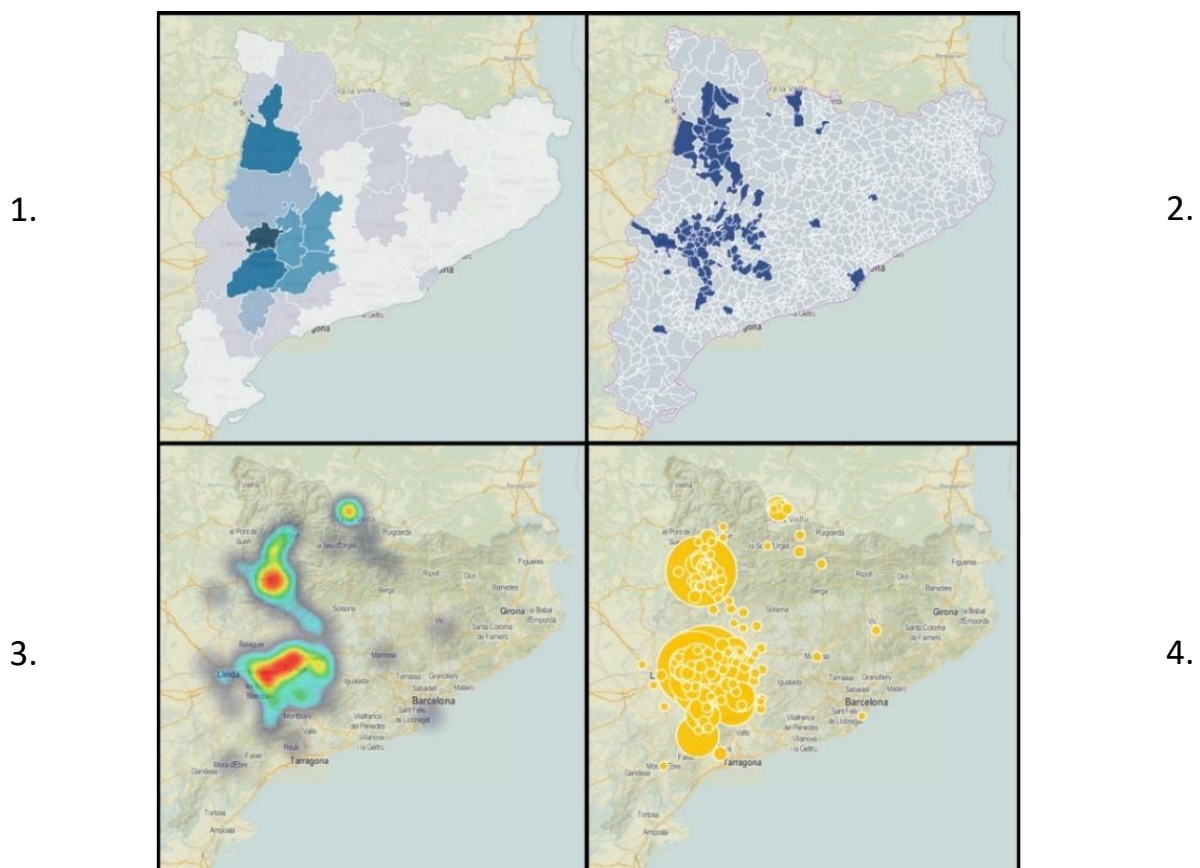

Fig. 11. Mapes que il·lustren els orígens geogràfics dels meus avantpassats.

²⁶ CÒNSUL, Arnau; *La guerra dels Segadors* [en línia]; Sàpiens; <https://www.sapiens.cat/temes/batalles-i-guerres/la-guerra-dels-segadors_11153_102.html> [Consulta: 16/10/2021].

Quan es realitza un arbre genealògic és inevitable trobar avantpassats de pobles diferents al propi. De fet, avui en dia tothom té parents repartits per arreu, i això significa que en generacions anteriors la família s'ha anat desplaçant cíclicament. Encara que no som una cultura nòmada, en certa manera anem confluint pel país.

En aquests quatre mapes es mostren els indrets on els meus avantpassats van nèixer i morir. Tots contenen les mateixes dades però estan representades d'una manera diferent. La principal cosa que s'observa en qualsevol dels quatre mapes és l'existència de dues grans zones diferenciades: les Terres de Ponent i el Pallars. Aquesta situació és així perquè el meu pare és del Pla d'Urgell i la meua mare del Pallars, per tant els meus avantpassats se centren en aquestes dues regions.

Entre les branques pròpies del Pirineu (part materna) i les de les Terres de Ponent (part paterna) hi ha una diferència remarcable que cal esmentar. La dinàmica de les unions matrimonials, com és normal, s'ateny als accidents geogràfics. Si s'observen els mapes 2 i 3 es pot veure com els valors del Pallars estan posicionats verticalment, en contraposició als de les Terres de Ponent, que no se'ls observa cap forma en especial. Aquest fenomen té una explicació ben senzilla. Fins no fa gaire, les comunicacions en zones de muntanya eren lentes i arriscades, de manera que es tendia a relacionar-se amb la pròpia vall i no es tenia gaire contacte amb les valls veïnes. Així mateix es reflecteix en aquest mapa, ja que totes les persones són de la Conca de Tremp i de la Vall Fosca i tan sols cinc són de les valls veïnes de la Ribagorça i del Pallars Sobirà. Aquest fenomen també es pot apreciar a la branca andorrana, ja que la majoria de membres provenen de la Vall d'Ordino.

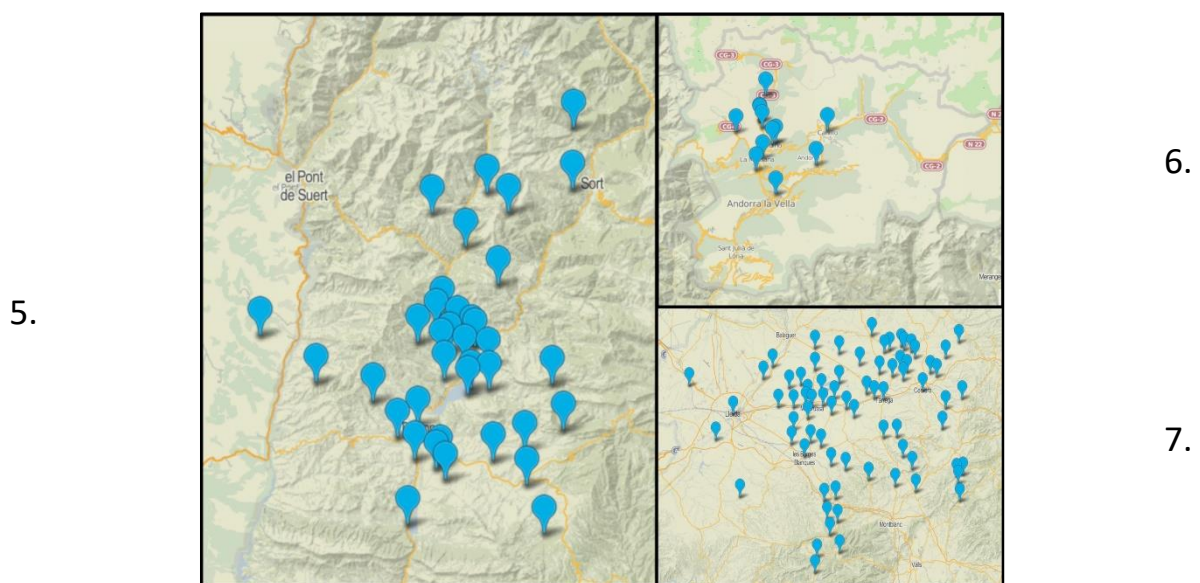
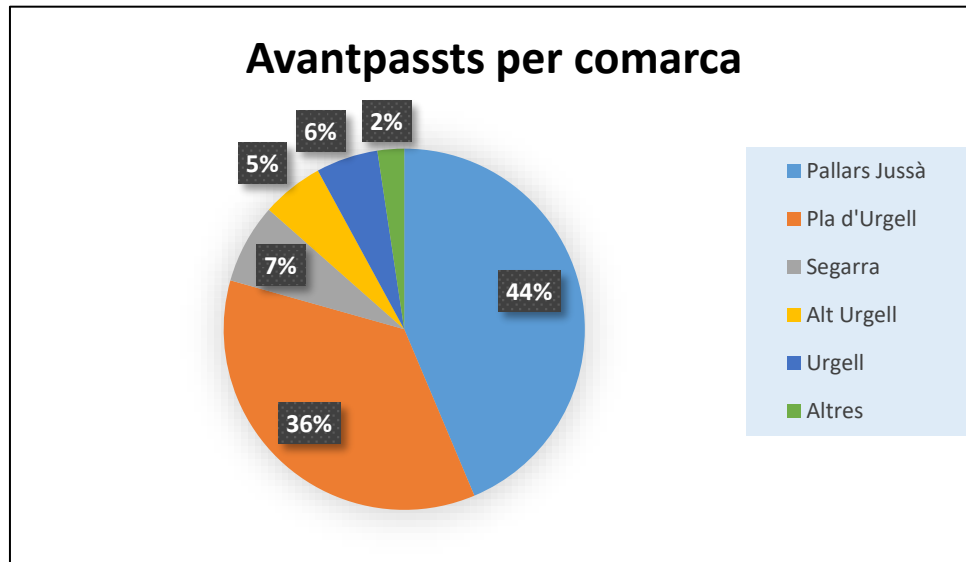

Fig. 12. Marcats en blau, cada poble on hi tinc avantpassats coneguts. S'emmarca en el Pallars (n.5), Andorra (n.6) i les Terres de Ponent i la Conca de Barberà (n.7).

Acabaré aquest punt amb un diagrama de sectors que indica en quina comarca posseeixo més avantpassats. En aquest gràfic es mostren els orígens geogràfics de tots els meus avantpassats fins a la sisena generació, 128 persones. Es considera com a origen geogràfic l'indret on va nèixer la persona en qüestió.

És força senzill identificar quins avantpassats són paterns i quins materns. Com ja he anat explicant durant tot el treball, el meu pare és de les Terres de Ponent i la meua mare del Pirineu lleidatà. Gràcies a això, es poden diferenciar dos blocs d'avantpassats: els del Pla d'Urgell, Urgell i Segarra, que provenen del meu pare; i els del Pallars Jussà i l'Alt Urgell, que provenen de la meua mare.

En cas que existís una prova genètica prou precisa, aquests serien els resultats que, teòricament, haurien de sortir. Com que, fins al moment, no existeixen proves tan acurades, l'única forma de saber l'origen d'algú a nivell comarcal és analògicament: visitant arxius i remenant papers.

7. MATRIMONIS DE CONSANGUINITAT

Tots tenim dos pares, quatre padrins i vuit besavis. Fent uns càlculs ràpids ens adonem que si retrocedim 60 generacions, en teoria, tenim 1.152.921.504.586.845.976 ancestres directes que van viure, aproximadament, durant el primer segle després de crist. Aquesta xifra és desorbitada, i més quan es creu que en aquella època només habitaven el planeta 200.000.000 persones²⁷.

Per tant, és fàcil arribar a la conclusió que totes les persones del món estan emparentades i que comparteixen un cert grau de consanguinitat. D'aquesta manera, quan hom realitza una genealogia que pretén allargar-se en el temps, tard o d'hora acaba trobant-se matrimonis entre parents. I la meua no ha estat cap excepció.

En aquest apartat parlaré sobre quatre dels matrimonis entre parents que he descobert; dos de pirinencs i dos de lleidatans.

7.1. Matrimoni Jové-Fàbregues (1769)

El 17 de desembre del 1769 es va celebrar a Salàs de Pallars la unió entre Miquel Jové i Maria Fàbregues. Ells són els meus ancestres directes de fa vuit generacions i ambdós eren originaris del poble de Salàs.

La partida de matrimoni comença com qualsevol altra²⁸, però a la quarta línia es desmarca de la normalitat i cita a Sa Santedat, el Papa de Roma. No és normal citar la màxima autoritat de l'Església catòlica en una acta matrimonial d'aquestes característiques. L'escrit diu així:

"Día disset del mes de Desembre de mil setcents sexanta nou. Jo Anton Ponté Prebere y Vicari de la Parroquia Iglesia de Santa Maria del Coll de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell despres de esser dispensat lo parentiu de Consanguinitat per la Santedat de Clement XIII Papa, que vuy feliçment governa la Iglesia, y festas las tres solitas monicions en la solemnitat de la Missa major segons disposicio del Sagrat Concili de trento sobre lo matrimoni fahedor [...]"

Tal com es pot llegir, els contraents van haver de sol·licitar una dispensa matrimonial d'impediment al Vaticà per a què se'ls permetés contraure matrimoni segons

²⁷ ABELLÁN, Antonio; *La Población del Mundo*; Madrid; Editorial Síntesis; 1991.

²⁸ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 78.

el ritu cristià. Existeixen dos tipus de dispenses matrimonials: les d'impediment i les de proclames. Les dispenses matrimonials d'impediment se sol·licitaven quan existia algun impediment canònic que impedia la realització de l'enllaç matrimonial. Els impediments canònics podien ser de consanguinitat, d'afinitat o d'espiritualitat²⁹. En aquest cas ho era de consanguinitat.

Sabent que els nuvis estaven emparentats, cal saber de quin grau es tractava i per quina banda en concret. És així com arribem al final de la partida. Diu així:

"[...] fet per y entre Miquel Jové, y Bellera fadrí Pages de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell fill lilegitim, y natural de Urbano Jové y lapie, y de teresa Jové y Bellera Conjugues, dit Urbano Jové difunt, y dita teresa Bellera vivint tots de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell part una; ab la honesta Maria Francisca Fabregas, y Dolader Donsella filla lilegitima, y natural de Diego Fabregas, y Jové difunt y de Rosa Fabregas, y Dolader vivint tots de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell de part altra. [...]"

Per a saber quin grau de consanguinitat posseeixen o quin avantpassat tenien en comú és interessant fixar-se en els cognoms dels seus progenitors. En surten un total de cinc, i Jové apareix dues vegades. D'aquesta manera, veient la posició que ocupa aquest cognom en cada progenitor, podem afirmar que els nuvis són cosins valencians i que tenien en comú uns dels besavis per part paterna, els que es deien Jové.

Per acabar, vull remarcar una curiositat que sobresurt en aquesta partida matrimonial en concret. Com es pot veure a la imatge que tenim a continuació, el nom del Papa Climent XIV té un error notable en la forma com va ser escrit. Enlloc d'escriure 'XIII', hauria de posar-hi 'XIV', que és la forma correcta d'escriure el número catorze en la numeració romana. A més a més, es pot veure com el darrer 'l' del nom està escrit amb certa posterioritat i amb una tinta lleugerament diferent.

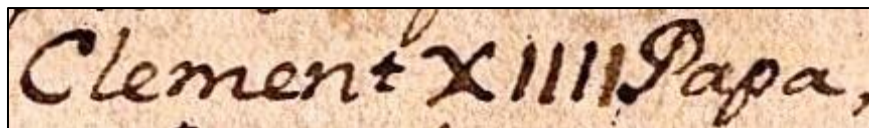

Fig. 14. El fragment de l'acta amb el nom del Papa Climent XIV.

²⁹ PORTELL, Josep; *Les dispenses matrimonials d'impediment al Bisbat de Girona a finals del s. XIX: Una exploració*; Girona; Universitat de Girona; 2009.

Després de pensar-hi i cercar-li una resposta, he extret la meua propia conclusió. El Papa Climent XIII es va morir a principis de l'any 1769 i el va succeir, tres mesos més tard, Climent XIV. Com que les dispenses matrimonials d'impediment s'havien d'aprovar des de la Santa Seu, no era un procés que es caracteritzés per la seua rapidesa. Per tant, és probable que els contraents demanessin la dispensa a Climent XIII i que, quan finalment es casessin, aquest ja fos mort i l'hagués rellevat Climent XIV. Degut al poc canvi de nomenclatura que va representar, el rector no va considerar necessari tornar a fer l'acta i simplement hi fa afegir un 'l'.

7.2. Matrimoni Call-Pal (~1625)

Cap a l'any 1625, perquè el 1626 va nèixer la seua primogènita, es va celebrar la unió entre Jaume Call i Magdalena Pal, de Segudet i Ordino respectivament. Ells són els meus ancestres directes de fa catorze generacions i també eren família entre ells.

Com que els llibres sacramentals de matrimonis d'Ordino s'acaben l'any 1662, no s'ha conservat l'acta d'aquesta unió. Tot i això l'Albert Pujal, ja citat anteriorment, ha aconseguit construir la seua genealogia mitjançant la documentació notarial i n'ha descobert el parentiu. Tenen una consanguinitat de tercer grau, ja que Jaume Call és el tiet matern de Magdalena Pal. De fet, el segon cognom de Magdalena Pal és Call. Al petit arbre genealògic que es mostra, es pot apreciar més gràficament quina era la relació entre els contraents.

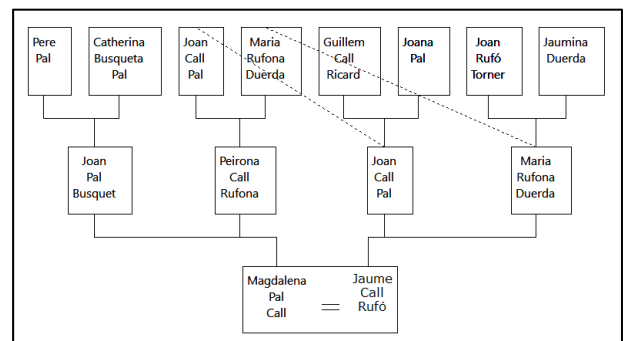

Fig. 15. Avantpassats de la parella, les línies discontinues indiquen que es tracta de la mateixa persona.

Aquests enllaços no eren casuals, els nuvis eren fills de les cases més importants d'Ordino: Casa Call i Casa Joan Pal. Entre la societat més pudent d'aquell temps se solien fer aquestes unions per a mantindre la importància a la vall i no perdre la influència amb el pas de les generacions. De fet, 130 anys abans ja s'havia fet una unió d'aquestes característiques. Cap a l'any 1500 es va celebrar el matrimoni entre Guillem Call i Joana Pal, de Segudet i la Cortinada respectivament. Tanmateix, aquest no és un matrimoni de consanguinitat perquè va ser la primera unió, coneguda, entre ambdues cases.

7.3. Matrimoni Bonjorn-Pedrós (1897)

Encara que no es tracti estrictament d'un matrimoni de consanguinitat, crec que val la pena parlar dels meus rebesavis. Com deia al començament del punt, tots els habitants del planeta estem emparentats, encara que no en sabem el grau. Seguint aquesta afirmació, els meus rebesavis Francisco Bonjorn i Teresa Pedrós també ho estaven, encara que fins ara no en sabíem el grau.

El 17 de març del 1897³⁰ es van casar a Vila-sana el Francisco i la Teresa; sense saber-ho, estaven fent el mateix que els seus respectius avantpassats, encara que més de 300 anys després.

Cap a l'any 1590 es van casar a Castellnou de Seana Jaume Niubó i Philippa Paris. Un any més tard va nèixer el seu fill Joan Niubó, i el 1593 ho va fer Anton Niubó. Les descendències d'aquests dos germans es van anar separant durant més de 300 anys³¹ fins que l'atzar va tornar a unir-les. La descendent del Joan Niubó era la Teresa Pedrós i el descendent de l'Anton Niubó era el Francisco Bonjorn. Tanmateix, al no formar part de la mateixa generació, el seu parentiu és bastant complex: el Francisco Bonjorn era l'oncle valencià 8è de la Teresa Pedrós.

7.4. Matrimoni Bonjorn-Segarra (1969)

Aquest cas és similar a l'anterior, ja que existeix un parentiu entre els contraents però és ínfim. Tot i això, l'he volgut esmentar perquè es tracta dels meus padrins paterns. Gràcies a la investigació conjunta de la Mª Teresa Grañó i meua, hem descobert que tot just fa 300 anys va començar un cicle que es va tancar amb el matrimoni dels meus padrins. L'any 1722 va nèixer a Vilagrassa March Carulla Blasi, tres anys després ho va fer la seua germana, Maria Carulla Blasi.

Ambdós eren fills del matrimoni format entre Joseph Carulla i Madrona Blasi. El fet és que cada germà va anar tenint descendència; fills, nets, besnets, etc. Fins que els dos van arribar a la setena generació. Per la banda del March, la descendent era la Teresa

³⁰ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 85.

³¹ Si voleu saber totes les generacions que separen ambdós matrimonis, vegeu la pàgina 107.

Segarra i per la banda de la Maria, el descendent era el Josep Bonjorn. Ells es van casar el 24 d'abril del 1969 i, després de 300 anys³², van tornar a “unir” la família.

A aquestes alçades, el grau de consanguinitat ja ha desaparegut però encara posseeixen un parentiu, en concret són cosins setens. Dit d'una altra manera: comparteixen un ancestre directe de fa vuit generacions, l'avi 7è (Joseph Carulla). Com és obvi, aquest parentiu era completament desconegut per la família i ha estat una troballa que no ha deixat ningú indiferent.

Al cap i a la fi, aquests dos últims matrimonis no són ni de consanguinitat ni entre família, el parentiu que posseeixen els contraents és anecdòtic. Tot i això, cal recordar que són successos freqüents en les genealogies i són, si més no, curiosos.

Fig. 16. Fotografia de les núpcies entre Josep Bonjorn i Teresa Segarra. (Foto: Família Bonjorn-Segarra).

³² Si voleu saber totes les generacions que separen ambdós matrimonis, vegeu la pàgina 108.

8. LA FAMÍLIA CASTRO

Des de ben petit sempre he tingut en ment quins són els meus cognoms. No només els que apareixen al meu DNI, sinó també els dels meus pares, padrins i besavis. Quan hi pensava, sempre hi havia una cosa que no em quadrava: el cognom Castro, provinent del meu besavi Joan Segarra Castro (1917-1978). És evident que no és gaire autòcton de terres catalanes, per això em preguntava quan havia pogut arribar fins aquí i de quina manera. Quan ho demanava als meus familiars, ningú en sabia res. L'únic que em podien dir era que per Portugal i Galícia n'hi havia molts, però aquesta resposta la trobava incompleta.

Quan vaig començar a fer l'arbre vaig fixar-me concretament en aquest cognom i vaig posar-me un objectiu: trobar-li les respostes a les preguntes que m'havia anat formulant durant tants anys.

Al cap de pocs dies vaig trobar l'acta de matrimoni Castro-Rubinat (1889)³³, pertanyent als padrins del meu besavi. En aquell text hi havia una informació que va ser clau per a continuar fructíferament la recerca. Quan parlava dels pares del nuvi deixava clar que vivien a Ciutadilla (l'Urgell), però va citar un altre poble: Solivella. El rector va indicar que Francisco Castro era natural de Solivella.

La documentació parroquial de Ciutadilla és paupèrrima i això impossibilita rotundament el seguiment genealògic d'aquest poble. Per tant, només tenia una pista: Francisco Castro, nascut a Solivella entre els anys 1810 i 1835. Amb aquesta informació tan minsa tenia poques possibilitats, però vaig començar a fullejar els llibres sacramentals de Solivella igualment.

Després de consultar tots els batejats a Solivella entre el ventall d'anys esmentat, vaig comprovar que només existien dues persones amb el nom de Francisco Castro, i un va morir pocs dies després d'haver nascut. Conseqüentment, havia trobat el meu avantpassat. El seu nom complet era Francisco Castro Espinach i havia nascut el 2 de juliol del 1820³⁴.

A partir d'aquest moment tot va ser més fàcil. Tots els llibres sacramentals de Solivella estan penjats a internet i amb un sol *click* pots accedir-hi. Quan ja vaig saber a

³³ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 84.

³⁴ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 83.

partir de quina persona començar la investigació, vaig començar a recopilar dades i a escalar a través de les generacions.

Vaig anar avançant fins al besavi del Francisco Castro, l'Esteve Castro³⁵. Quan vaig arribar a la seua acta matrimonial³⁶ un fet em va sobtar: era l'única de tot el llibre que estava escrita en dues llengües diferents, català i llatí. Això em va semblar sospitos, i més quan vaig adonar-me que hi deia el mateix en les dues llengües, era una mera traducció. Vaig voler llegir-la el més aviat possible; però entre que hi havia una part en llatí i que la cal·ligrafia del rector no era de concurs, primer la vaig haver de transcriure. Quan vaig començar a entendre la versió en català, vaig veure ràpidament una frase que deia així:

“Esteve Castro fadrí pages de la Ciutat dela Corunya Regne de Galicia Archos de Stiago”

Aquell moment va ser molt satisfactori perquè finalment vaig saber com havia arribat el cognom Castro a la meua família. Més ben dit, sabia qui l'havia portat, però no en sabia els motius. És per això que vaig decidir continuar amb la recerca i trobar l'acta de defunció d'Esteve Castro.

El dia següent, tot consultant els òbits de Solivella, vaig trobar-me amb el meu objectiu, la defunció d'Esteve Castro³⁷. Aquesta nova troballa m'havia de donar més pistes sobre aquesta persona. En concret me'n va donar dues de molt interessants.

La primera era l'edat que tenia al morir. Segons el rector i els familiars, tenia 93 anys. És una xifra bastant elevada, i més tenint en compte que era un home del s. XVIII. Tot i això, al ser tan exacta en devien estar segurs, perquè sinó haurien posat “90 anys més o menys”, com surt en altres ocasions.

La segona dada, i la més important, era la procedència. L'acta de matrimoni només deia que era de la Corunya, però ara encara se n'especifica més bé l'origen. Diu així:

“Als 8 del Mes de 7bre de 1754 Morí Esteve Castro Pages Abitant en Solivella Arbat de Tarna fill de domingo y de Maria, de Castro y del poble de Estrago del Faires en la Corunia del Arbat de Santiago de edad 93 añys [...]”

Com es pot llegir, esmenta un poble, Estrago del Faires. Més ben dit, és un teòric poble, perquè no existeix cap mena de referència d'un poble anomenat d'aquesta manera.

³⁵ Si voleu consultar totes les generacions que em separen de l'Esteve Castro, vegeu la pàgina 109.

³⁶ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 76.

³⁷ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 77.

Davant d'aquest atzucat vaig decidir posar-me en contacte amb l'*Arquivo do Reino de Galicia*, l'arxiu més important de Galícia.

Vaig traduir l'acta de defunció al castellà per a què la compreguessin millor i vaig enviar-los un correu electrònic. Ràpidament em va atendre Gloria García, la tècnica de l'arxiu, i em va ratificar que no hi havia cap poble amb aquest nom. Tanmateix, va fer una recerca per diversos manuals toponímics de Galícia i em va facilitar els noms que s'hi assemblaven més: Estrada dos Fortes i Taboada dos Freires. Tot i això, un no forma part de l'Arquebisbat de Santiago i l'altre tan sols és un carrer, per tant, no es tracta del poble dels Castro.

Gloria García, a més a més, em va facilitar una altra adreça electrònica que estava més especialitzada en el nomenclàtor gallec, la de la secció toponímica de la *Real Academia Galega* (RAG).

Quan vaig exposar-los els meus dubtes, em va respondre el coordinador de la *Unidade Tecnica de Toponimia*, Vicente Feijoo. Molt amablement em va dir que ells tampoc aconseguien trobar-li correspondència amb cap topònim actual. Tot i això, va ensenyar-ho a diversos acadèmics de la institució per si algun en podia treure l'entrellat.

Havent remogut cel i terra per a saber de quin poble era originari el meu ancestre directe de fa deu generacions, vaig rebre un correu per sorpresa. Provenia de l'*Arquivo Histórico Diocesano*, de l'Arquebisbat de Santiago de Compostela. Feia més de dues setmanes m'hi havia posat en contacte però no n'havia rebut cap senyal de vida. De totes maneres, em responien al missatge dient-me que a la diòcesi de Santiago no hi havia cap indret amb el nom d'Estrago del Faires.

Tres dies després de parlar amb la *Unidade Tecnica de Toponimia*, una persona d'aquest organisme em va enviar un correu en el que formulava una hipòtesi. Ella era Luz Méndez, acadèmica del Seminari d'Onomàstica de la RAG i lingüista de la CRTVG³⁸. El que ella proposava era força interessant. Va comprovar que no hi havia cap topònim gallec que hi encaixés i, per tant, va assumir que era un error del capellà. Va comparar l'acta de matrimoni i la de mort i va adonar-se que dues paraules tenien certes semblances. Es tracta de les paraules *Stiago* i *Estrago*, la primera ubicada a la partida de matrimoni i la segona a la de defunció.

³⁸ Corporació de Ràdio i Televisió de Galícia (CRTVG).

És una observació que jo no havia fet, però és cert que la forma abreviada de Santiago i Estrago són força semblants. La hipòtesi de Luz Méndez és que, al morir l'Esteve, el rector va voler saber de quin poble era nadiu i va consultar la seua acta matrimonial. El rector, confós perquè no devia tindre constància de cap arquebisbat “de Stiago”, va pensar que era el nom del poble i va posar-lo tal com ell l'havia entès: Estrago.

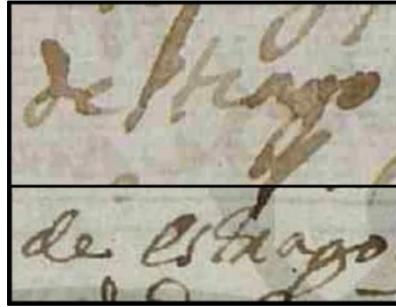

Fig. 17. Els dos mots mencionats.

Aquesta hipòtesi explica la primera part del topònim, però ni Luz Méndez ni jo hem aconseguit trobar-li el sentit a la segona part del nom: del Faires. Aquest bocí és el que sobta més a tothom; no existeix cap riu, ria, riera, muntanya, serralada, plana, llau, absolutament cap accident geogràfic que s'hi pugui assemblar. Si parlem dels noms compostos, solen tindre tots la mateixa estructura: el primer nom és únic i representa el poble a que fa referència i el segon sol ser el nom d'un accident geogràfic o d'un altre poble que històricament ha mantingut algun contacte estret. Per exemple: Móra d'Ebre, Castellnou de Seana, Salàs de Pallars o Figuerola d'Orcau.

Després d'aquesta última correspondència, em vaig quedar sense institucions per a preguntar i vaig treure la meua pròpia conclusió. He deduït que existeixen dues possibles explicacions a aquest misteri.

La primera és que, com bé diu Luz Méndez, es tracti d'un error del capellà i que en realitat el nom Estrago del Faires sigui una mala lectura de Santiago de Compostela. Aquesta pot tindre bastanta credibilitat, però no dona resposta a la segona part del nom.

La segona possible resposta és que Estrago del Faires es tracti d'un llogaret o d'una casa pairal que no sigui considerada una població. Galícia està plena d'indrets d'aquest tipus i la majoria no figuren enlloc; només si són una casa rural o si estan declarats com a bé d'interès cultural. Si a aquesta hipòtesi li sumem el possible abandonament del lloc, fa que trobar l'indret sigui una tasca pràcticament impossible d'acomplir.

Com que no he pogut obtindre una resposta satisfactòria, he decidit posar aquesta qüestió en mans de tothom que llegeixi aquestes paraules i fer una crida. Si tens alguna hipòtesi o creus que pots ajudar d'alguna manera a resoldre aquesta incògnita, pots comunicar-te amb mi a través de l'adreça electrònica [redacted].

Al marge d'aquest treball de recerca, seria molt interessant resseguir la descendència d'Esteve Castro i Maria Torres al llarg de les generacions i veure com el cognom arriba fins als nostres dies. Al ser un cognom impropï de la zona estudiada resulta molt fàcil fer-ne un seguiment exhaustiu i traçar els camins genealògics. A més a més, la documentació parroquial de Solivella, i de la Conca de Barberà en general, és força abundant i està tota digitalitzada i indexada.

Avui en dia hi ha 69 persones a la Conca de Barberà que es diuen Castro de cognom³⁹ i és probable que siguin descendents del primer Castro de la comarca. Aquesta és una recerca que mai s'ha fet i que, en el futur, seria bo estudiar-la i aprofundir-hi perquè pot resultar molt interessant.

Fig. 18 Fotografia dels últims membres de la meua família que van ser portadors del cognom Castro. De més edat a menys: Joan, Miquel, Antonia i Ramona Segarra Castro. Any 1932.

³⁹ Dada extreta de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT); <<http://www.idescat.cat/cognoms/?id=1253>> [Consulta: 28/09/2021].

9. ELS DOCUMENTS FAMILIARS MÉS ANTICS

Una inquietud que pot tindre el lector al llegir el present treball és saber d'on s'extreu tota la informació que serveix per a traçar l'estructura de l'arbre. La resposta és ben senzilla, d'un grapat de documents històrics que n'avalen la seua veracitat. Ara bé, també pot preguntar-se quin és el document més antic en el qual hi apareix algun avantpassat meu. Per a resoldre aquesta pregunta hi ha dues respostes diferents.

9.1. Document de qualsevol tipus

Com ja he explicat en altres ocasions, una de les branques més ben estudiades de la meua família és la d'Andorra. N'és una, però se subdivideix en tres més. Una d'elles és la rama de Casa Joan Pal d'Ordino.

El document més antic en què apareix un avantpassat meu data de l'any 1176⁴⁰ i es conserva a les valls d'Andorra. Es tracta d'una concòrdia entre el bisbe d'Urgell, Arnau de Preixens, i els homes d'Andorra sobre delmes, primícies dels fruits i drets senyorials⁴¹. En aquest document firmen la majoria de caps de casa d'Andorra i el tercer en aparèixer dels d'Ordino és Ramon de Pal. Ser dels primers en signar denota la seua influència.

D'aquesta manera, se sap que l'any 1176 Ramon de Pal era cap de casa d'Ordino, teòricament de Casa Joan Pal. D'aquesta persona no se'n sap res més, per tant, no es pot afirmar amb rotunditat que jo en sigui el seu descendent. Tot i això, és força probable que sigui així perquè el cognom encaixa amb el de la casa i la seua rellevància a la vall també.

9.2. Document trobat per mi

Finalment, si volem saber quin és el document més antic en el qual apareix un avantpassat i que es coneixen totes les generacions que ens separen, estem parlant de l'òbit de Maria de Boquer, que data del dia 9 de març del 1427⁴².

⁴⁰ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 67.

⁴¹ BARAUT, Cebrià; *Cartulari de la Vall d'Andorra. Segles IX-XIII*; Andorra la Vella; Conselleria d'Educació i Cultura; 1988; pàgs. 227-233.

⁴² Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 68.

Encara que existeix un llibre que tracta la història d'aquesta família⁴³, tota la informació de les partides i els documents parroquials està disponible a través de l'arxiu digitalitzat de l'Arquebisbat de Tarragona. Per tant, totes les actes i partides sacramentals que conservo les he adquirides jo mitjançant el servei que ofereix aquest arxiu.

Maria de Boquer és la meua avantpassada directa de fa dinou generacions i tot i això no és el sostre d'aquesta rama, perquè encara té dues generacions més per damunt seu. El fet particular és que s'ha conservat el seu òbit fins avui en dia. Tanmateix, té una lectura molt difícil. Es necessita un postgrau en paleografia per a esbrinar-ne el significat.

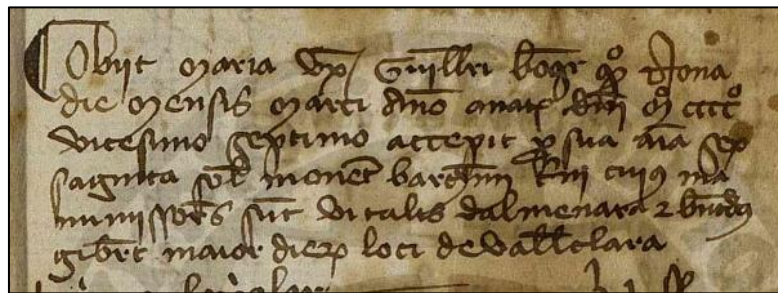

Fig. 19. Capçalera de l'òbit de Maria de Boquer.

⁴³ SALES, Ramon; *Crònica d'una família pagesa, sis segles i mig de la petita història de la casa pairal dels Sales de Vallclara (abans Masalles, abans Boquer), a través dels documents del seu arxiu*; [aquesta obra no ha estat mai publicada en cap editorial].

10. CURIOSITATS

Quan es fa una recerca d'aquestes magnituds sempre apareixen troballes que són, com a mínim, curioses. Aspectes relacionats amb l'edat, el nom o el lloc de residència a vegades són sorprenents o, fins i tot, estranys. A continuació n'exposaré quatre casos.

10.1. L'avantpassat 'reial'

Un dimecres 28 de juliol vaig anar a la Seu d'Urgell per a visitar el seu arxiu diocesà. Després de consultar la documentació de diversos pobles, vaig arribar a la de les Pallargues, un petit poble de la Segarra. D'aquesta localitat en provenia un rebesavi meu i hi tinc força avantpassats.

Un dels meus objectius consistia en trobar l'acta de naixement de Gaspar Pujol Rovira, el meu ancestre directe de fa set generacions. Finalment, la vaig trobar: Gaspar Pujol va nèixer a les Pallargues el 6 de gener del 1779⁴⁴. Tanmateix, el seu nom em va agradar i sorprendre a parts iguals.

Abans era costum escollir el nom de l'infant segons els sants del dia que nasqués; per sort o per desgràcia, el meu avantpassat va nèixer un 6 de gener, el dia més famós del santoral. Per tant; Gaspar, Melcior i Baltasar van ser els noms que li van posar. Aquest no és un cas aïllat, l'asturià il·lustre Jovellanos també va nèixer a principis del mes de gener i li va ocórrer el mateix; li van posar Gaspar Melchor Baltasar María de Jovellanos.

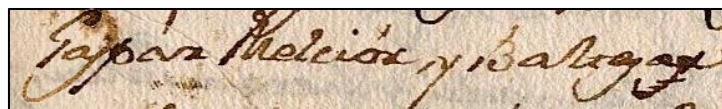

Fig. 20. Escrit original en el que figuren els tres noms de bateig.

10.2. El marit de 13 anys

El cas que presentaré a continuació és força diferent. Tracta de l'edat amb que Pere-Antoni Deu es va casar. Pere-Antoni Deu va nèixer el 6 de novembre del 1580⁴⁵ a Arbeka i és el meu ancestre directe de fa catorze generacions. La curiositat d'aquesta persona són totes les incògnites que amaga la seua unió matrimonial.

⁴⁴ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 80.

⁴⁵ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 70.

Segons els registres parroquials, Pere-Antoni va nèixer el 1580 i es va casar el 1594 amb Francesca Roja; és a dir, als 13 anys. Com a mínim, així s'indica a la partida de matrimoni⁴⁶. Avui en dia casar-se als 13 anys és impensable, però en aquest cas estem parlant de fa més de quatre segles.

Un cas ben famós és el de la unió entre Ramon Berenguer IV i Peronella d'Aragó, en què aquesta última tenia 14 anys i ja en feia molts que estava compromesa⁴⁷. Com que Peronella estava compromesa des del primer any de vida, al casar-se amb 14 anys es pot pensar que aquesta fos l'edat mínima instituïda per a formar part d'una unió matrimonial. Encara que el casament de Pere-Antoni va ser 400 anys més tard, la mateixa lògica és aplicable.

Pere-Antoni Deu es va casar l'1 de gener del 1594, l'any en què faria 14 anys. No els tenia perquè va nèixer al novembre. El fet curiós és la data, el primer dia de l'any. És possible que el casament fos vàlid a partir de l'any en el qual assoliria els catorze i no a partir d'haver-los complert. Per tant, és possible que tinguessin força interès en celebrar la unió i, tan bon punt fos lícit, s'apleguessin per a què els implicats contraguessin matrimoni.

Si extrapolem aquesta situació a l'actualitat, es tractaria d'un nen de 2n d'ESO.

10.3. L'esposa de 15 anys

Després de parlar del marit més prematur, ho completaré amb l'esposa més prematura. En aquest cas no és tan extrem, ja que ella tenia 15 anys. Estic parlant de Margarida Marsal Benet. La Margarida és la meua avantpassada directa de fa catorze generacions i va nèixer el 14 de juliol del 1590 a Pontils⁴⁸.

Tot just 15 anys després de nèixer va ser compromesa amb Francesch Espanyol, un home que en aquell moment li doblava l'edat; ja que ell havia nascut el 1577⁴⁹. Finalment, el dia 6 de juliol del 1606⁵⁰ van contraure matrimoni i van començar a tindre fills. Aquest cas no té res d'especial o fora de la normalitat, però he volgut deixar constància

⁴⁶ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 72.

⁴⁷ PONS, Marc; *Ramon Berenguer IV de Barcelona i Peronella d'Aragó es casen* [en línia]; El Nacional; 01/08/2017; <https://www.elnacional.cat/ca/efemerides/ramon-berenguer-peronella-casament_179406_102.html> [Consulta: 13/10/2021].

⁴⁸ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 71.

⁴⁹ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 69.

⁵⁰ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 74.

de les unions matrimonials més joves, tant masculines com femenines. Un fet remarcable és que entre els dos matrimonis més prematurs del meu arbre genealògic només hi ha dotze anys de diferència. És molt poc, tenint en compte que n'abasta més de 800.

10.4. Famílies unides per partida doble

Era un 15 de juliol i havia anat a consultar l'Arxiu Diocesà de Solsona. Com cada dia, m'havia anotat tots els sagraments que volia cercar i a quin llibre havien de trobar-se. Quan vaig centrar-me en el poble de Castellnou de Seana vaig començar a fullejar l'índex de matrimonis.

Estava cercant un matrimoni que s'hagués fet durant els primers anys del s. XIX i que estigués conformat pels cognoms Galitó i Teuler. La primera sorpresa va aparèixer d'improvís, quan vaig comprovar que hi havia dues unions matrimonials amb els mateixos cognoms. No em vaig alertar perquè tenia una manera de saber quin era el matrimoni indicat, ja que sabia que l'home era natural del mateix poble de Castellnou de Seana i la dona del de Bellpuig.

Quan vaig llegir les dues actes em vaig quedar desconcertat. No entenia què passava. Les dues parelles tenien els mateixos cognoms, eren dels mateixos pobles i els seus pares eren els mateixos. Finalment vaig adonar-me del què passava: dues germanes s'havien casat amb dos germans. És a dir, tenien com a cunyats el seu germà o germana i els seus respectius fills eren cosins per ambdues bandes.

Es tracta dels meus avantpassats de fa set generacions i dels seus germans. Joseph Galitó i Magdalena Teuler es van casar el dia 16 de juny del 1809⁵¹, mentre que Anton Galitó es va casar amb Teresa Teuler l'11 de desembre del 1812⁵². Ambdós es van casar a Castellnou, justament per això els vaig trobar. Aquest cas fa honor al nom de l'apartat ja que és una simple curiositat. Tot i això, és una dada que sorprèn i fa certa gràcia.

⁵¹ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 81.

⁵² Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 82.

10.5. L'avantpassat occità

Una de les coses que més desitjava abans de començar el present treball era tindre avantpassats exòtics i amb històries emocionants. A mesura que he anat avançant la recerca m'he ratificat i he comprovat que trobar ancestres de països llunyans és de les millors sensacions que hi ha en l'àmbit genealògic.

Aquesta sensació la vaig poder sentir quan vaig començar a llegir l'acta matrimonial entre Marçal Marsal i Coloma Benet, els meus ancestres directes de fa quinze generacions. Aquesta acta de matrimoni data del dia 2 de desembre de 1589 i diu així:

"[...] en marsal marsal viudo fill legitim y natural de Joan marsal y dena tal muller sua defunts del lloch de albix parrochia de corresa del bisbat de tula del regne de fransa [...]"

Fins aquell moment només havia descobert avantpassats originaris de la península ibèrica, però ara era diferent. A l'escrit hi deia que era d'un poble anomenat Albix, al bell mig de l'Alvèrnia. Ràpidament em vaig posar a cercar informació sobre aquesta persona i vaig descobrir que algú s'havia avançat i ja havia estudiat tota la vida del meu avantpassat. Es tracta de Lluïsa Marsal i la seua recerca publicada a la revista *Podall*⁵³.

Segons aquest article, Marçal Marsal va nèixer cap a l'any 1560 a Corrèsa, un poble al nord d'Occitània. Quan rondava els vint anys va decidir emigrar de Corrèsa i va anar a parar a Pontils, a la Conca de Barberà. Segons l'autora, aquest trasllat estava motivat pel feudalisme opressor que havia retornat a la seua terra després de les Guerres de Religió franceses (1562-1598). Havent-se casat, Marçal Marsal es va establir a una casa de la plaça major de Pontils i va morir dinou anys més tard, el 21 de març del 1599⁵⁴. Després de fer els càlculs pertinents, puc afirmar que soc un 0.006% occità.

⁵³ MARSAL, Lluïsa; «Breu història del País d'Òc medieval i de la Catalunya moderna a través d'una família catalano-occitana»; *Podall*; núm. 8; 2019; pàgs. 232-295.

⁵⁴ Si voleu consultar la totalitat del document, vegeu la pàgina 73.

11. CONCLUSIONS

Com bé explico a la introducció, aquest treball no ha conclòs ni ho farà mai. Tot i això, encara que no tingui final, en puc extreure conclusions i sensacions. Després de realitzar les entrevistes, parlar amb els arxivers, trobar-me amb familiars, consultar diversos organismes i escriure un dossier de més de cent pàgines puc afirmar que aquesta feina ha estat molt gratificant i m'ha ajudat a adonar-me de quines coses m'agraden.

Al llarg d'aquests deu mesos, tirar endavant aquesta recerca ha estat el meu passatemps i la cosa en què més m'hi he esforçat. A més a més, m'ha aportat moltes coses, i no només en l'àmbit acadèmic. He conegut familiars que no sabia ni que tenia i he comprovat que són plens de simpatia i saviesa. A part, he descobert com funcionen els arxius per dins i he trencat el gel per a futures investigacions, abans de veure'm obligat a visitar-los em feia certa recança voler-hi anar i que no sabés com fer-ho. Als arxius he topat amb tot un món desconegut per mi; un món que no oblidaré i que continuaré descobrint per arribar més lluny.

La hipòtesi amb la que vaig iniciar-ho tot era senzilla i modesta, potser no era casualitat. L'important és que a partir d'aquella fita vaig emprendre un camí que s'està acabant al redactar aquests últims paràgrafs. Un camí que, com ja he dit anteriorment, ha estat molt satisfactori i fructífer. Tothom qui s'ha interessat pel meu treball n'ha quedat admirat i m'ha desitjat tota la sort del món, tret d'algun docent jactanciós i indocte. Tot i això, s'ha acabat demostrant que el meu treball és tan vàlid com la resta i cal tractar-lo com a tal.

L'objectiu d'aquest arbre era respondre tots aquells interrogants que tenia des que era ben xic. Fent una valoració objectiva del treball, crec que dic la veritat quan afirmo que l'he acomplert correctament. A dia d'avui ja sé qui van ser els meus avantpassats, on van viure, quin ofici tenien i quins cognoms portaven.

Mai havia notat un gust tan agredolç; culmino un treball que m'ha enamorat, però l'entrego tan emocionat que el tornaria a escriure si calgués. Espero experimentar aquesta sensació més sovint.

12. FONTS CONSULTADES

12.1. Bibliogràfiques

ABELLÁN, Antonio; *La Población del Mundo*; Madrid; Editorial Síntesis; 1991.

BBC; *Divinity of the Emperor* [en línia]; BBC Online, 07/09/2009; <https://www.bbc.co.uk/religion/religions/shinto/history/emperor_1.shtml#top> [Consulta: 08/09/2021].

BARAUT, Cebrià; *Cartulari de la Vall d'Andorra. Segles IX-XIII*; Andorra la Vella; Conselleria d'Educació i Cultura; 1988; pàgs. 227-233.

CARTWRIGHT, Mark; *Amaterasu* [en línia]; World History Encyclopedia, 17/12/2012; <<https://www.worldhistory.org/Amaterasu/>> [Consulta: 08/09/2021].

CÒNSUL, Arnau; *La guerra dels Segadors* [en línia]; Sàpiens; <https://www.sapiens.cat/temes/batalles-i-guerres/la-guerra-dels-segadors_11153_102.html> [Consulta: 16/10/2021].

CSIKSZENTMIHALYI, Mark; *Confucius* [en línia]; Stanford Encyclopedia of Philosophy, 31/03/2020; <<https://plato.stanford.edu/entries/confucius/#Aca>> [Consulta: 08/09/2021].

FLUVIÀ, Armand de; *Qui eren els meus avantpassats? Nou manual de Genealogia*; Barcelona; Institució Catalana de Genealogia i Heràldica; 2012.

GRAU, Josep M. T.; GÜELL, Manel; «La crònica negra de la destrucció d'arxius a la demarcació de Tarragona»; *Lligall. Revista catalana d'Arxivística*; núm. 18; 2001; pàgs. 65-120.

KAISER, Jocelyn; *Thirteen million degrees of Kevin Bacon: World's largest family tree shines light on life span, who marries whom* [en línia]; Science, 01/03/2018; <<https://www.science.org/news/2018/03/thirteen-million-degrees-kevin-bacon-world-s-largest-family-tree-shines-light-life-span>> [Consulta: 08/09/2021].

LLEVAT, Família; *Els llibres de compliment pasqual: un eficaç sistema de control de la feligresia i una bona base per a l'estudi demogràfic dels segles XVI i XVII* [en línia]; La web de la història dels Llevat, 14/05/2017 <<https://familiallevat.com/els-llibres-de-compliment-pasqual-un-eficac-sistema-de-control-de-la-feligresia-i-una-bona-base-per-a-lestudi-demografic-dels-segles-xvi-i-xvii/>> [Consulta: 04/09/2021].

MARSAL, Lluïsa; «Breu història del País d'Òc medieval i de la Catalunya moderna a través d'una família catalano-occitana»; *Podall*; núm. 8; 2019; pàgs. 232-295.

NIUBÒ, Norbert; *Érase una vez la familia Niubò*; Lleida; Editorial Milenio; 2011.

PEÑARROCHA, Jesús; *Llibres sacramentals «Quinqui libri» de Benavites* [en línia]; Ràdio Vall de Segó, 30/12/2016 <<https://radiovalldesego.com/llibres-sacramentals-quinqui-libri-benavites-jesus-penarrocha>> [Consulta: 04/09/2021].

PICART, Jordi; CC BY-SA 4.0; Wikimedia Commons, 12/04/2020; <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:MtDNA_inheritance.svg> [Consulta: 08/09/2021].

PONS, Marc; *Ramon Berenguer IV de Barcelona i Peronella d'Aragó es casen* [en línia]; El Nacional; 01/08/2017; <https://www.elnacional.cat/ca/efemerides/ramon-berenguer-peronella-casament_179406_102.html> [Consulta: 13/10/2021].

PORTELL, Josep; *Les dispenses matrimonials d'impediment al Bisbat de Girona a finals del s. XIX: Una exploració*; Girona; Universitat de Girona; 2009: pàgs. 16-18.

PUJAL, Albert; *Ordino segle XV. Una petita història d'Andorra*; pàgs. 82-139.

PUJAL, Albert; *Ordino, segle XVI. La vida a Andorra a l'edat mitjana*; Lleida; Pagès editors SL; 2017; pàgs. 135-413.

PUJAL, Albert; *Ordino, segle XVII els noms propis i la propietat de la terra*; Lleida; Pagès editors SL; 2020; pàgs. 389-396.

SALES, Ramon; *Crònica d'una família pagesa, sis segles i mig de la petita història de la casa pairal dels Sales de Vallclara (abans Masalles, abans Boquer), a través dels documents del seu arxiu*; [aquesta obra no ha estat mai publicada en cap editorial].

ZHOU, Jing; *New "Confucius Genealogy" out next year* [en línia]; China.org.cn, 31/10/2008; <http://www.china.org.cn/china/features/content_16696029.htm> [Consulta: 08/09/2021].

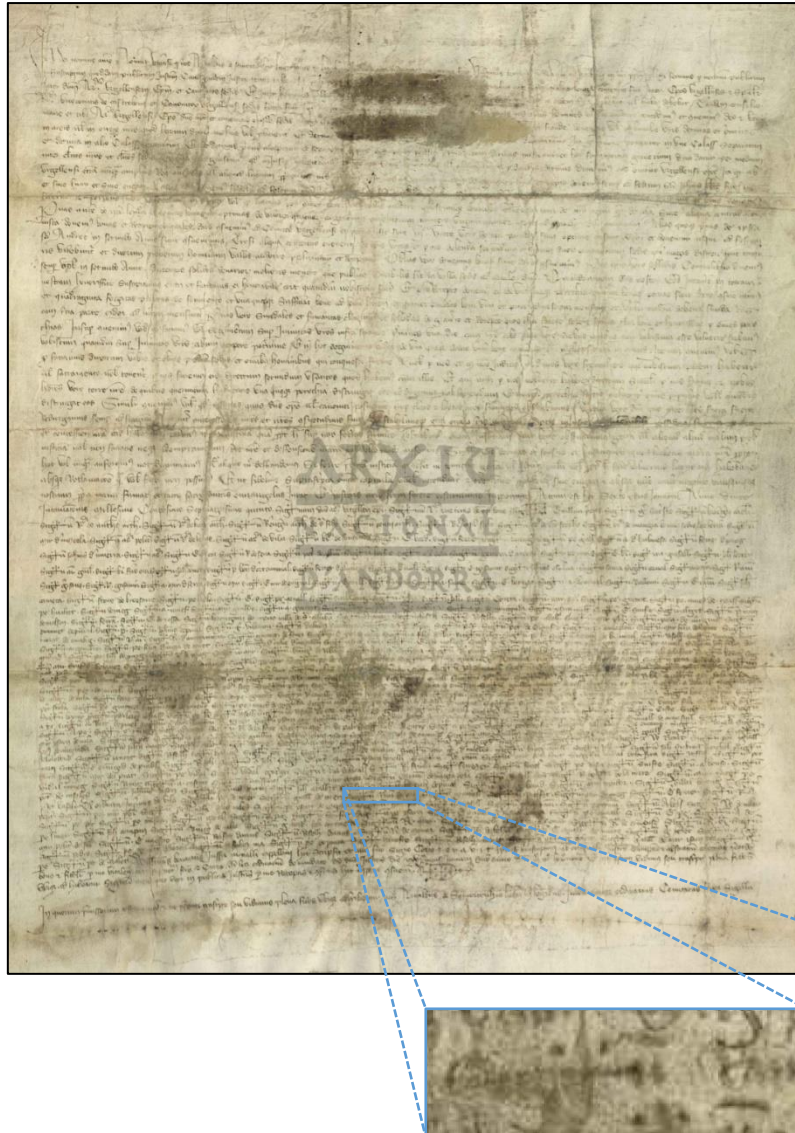
12.2. Organismes

- Arxiu Diocesà de Solsona.
- Arxiu Diocesà d'Urgell.
- Arxiu Diocesà de Lleida.
- Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona.
- Arxiu Nacional d'Andorra.
- Archivo Diocesano de Barbastro-Monzón.
- Archivo Historico Diocesano de Santiago de Compostela.
- Archivo do Reino de Galicia.
- Arxiu Comarcal del Pallars Jussà.
- Arxiu Comarcal de la Segarra.
- Societat Catalana de Genealogia (SCGHSVN).
- Ministeri d'Interior de l'Estat espanyol.
- Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC).
- Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).
- Real Academia Galega (RAG).

13. ANNEXES

13.1. Documents històrics

13.1.1. Document 1

Fragment en què es llegeix "Sig-num Rmt de pal"

Sinopsi: Concòrdia entre Arnau de Preixens, bisbe de la Seu, i els homes d'Andorra sobre els delmes, les primícies dels fruits i els drets senyorials. Entre els signants hi figura Ramon de Pal.

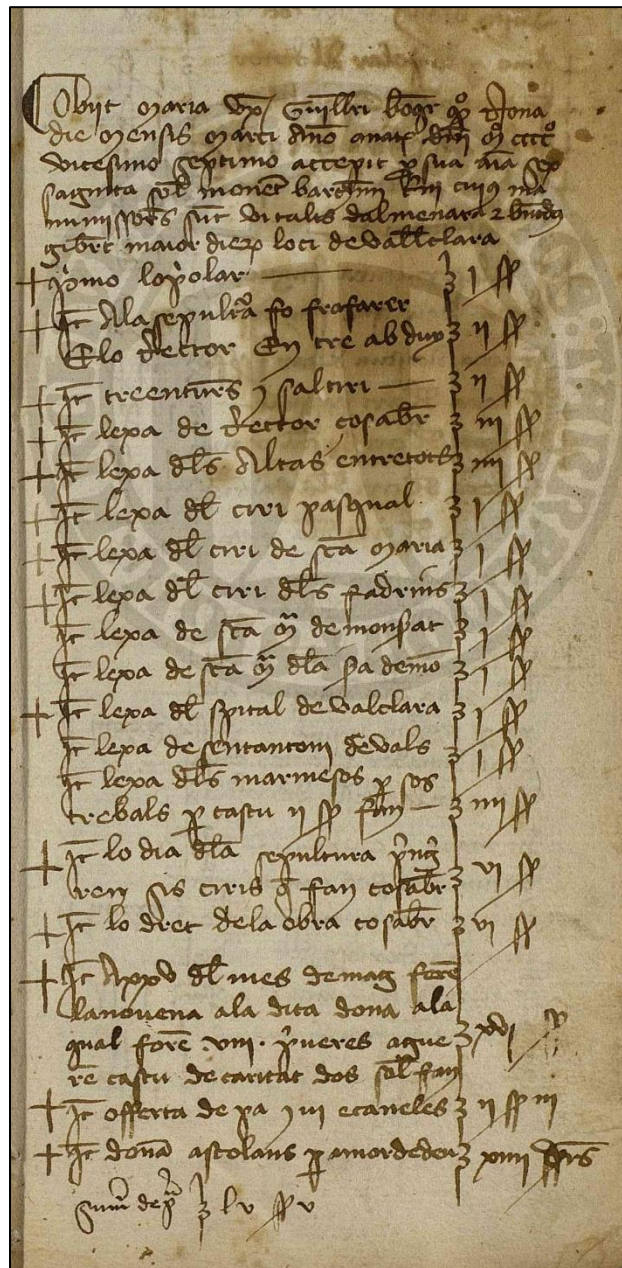
Autor: No se'n conserva l'original. El copista és Guillem Bovari.

Data: 08/01/1176 (còpia del 1379).

Llengua: Llatí.

Font: Arxiu Nacional d'Andorra (ANA).

13.1.2. Document 2

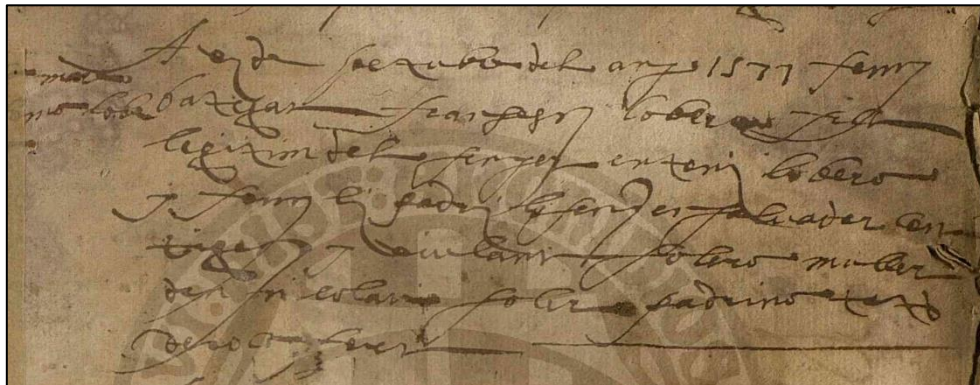
Sinopsi: Òbit i testament de Maria de Boquer, muller de Guillem Boquer. Fet a Vallclara.

Autor: Desconegut, rector de Vallclara.

Data: 09/03/1427.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.3. Document 3**Transcripció:**

"A 6 de setmbe del any 1577 fons batejat Francesc lobera fill legitim del senyor entoni lobera y fons el fadri lo seny en Salvador Antiges y Viulans Solera muller den nicolau Soler padrina tots de rocafort"

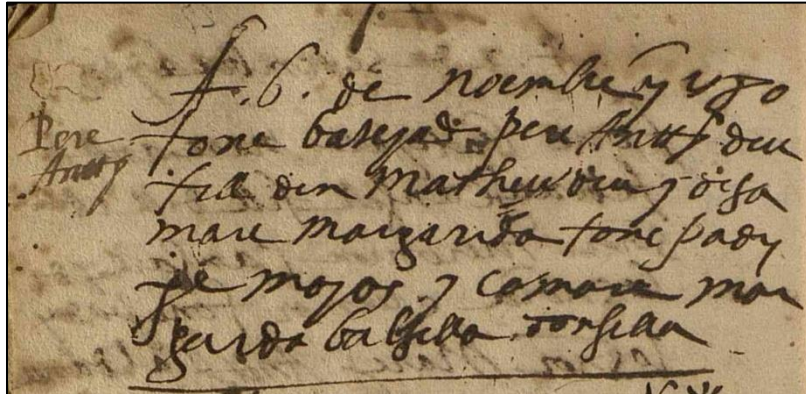
Sinopsi: Baptisme de Francesch Llobera, fill d'Antoni Llobera. Fet a Rocafort de Queralt.

Autor: Desconegut, rector de Rocafort de Queralt.

Data: 06/09/1577.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.4. Document 4**Transcripció:**

"A 6 de noembre ñy 1580 fou batejat pere Antt deu fill den Matheu deu y dena mare Margarida fons padri je mosos y comare Margarida balsells doncella"

Sinopsi: Baptisme de Pere-Antoni Deu, fill de Matheu i Margarida. Fet a Arbeka.

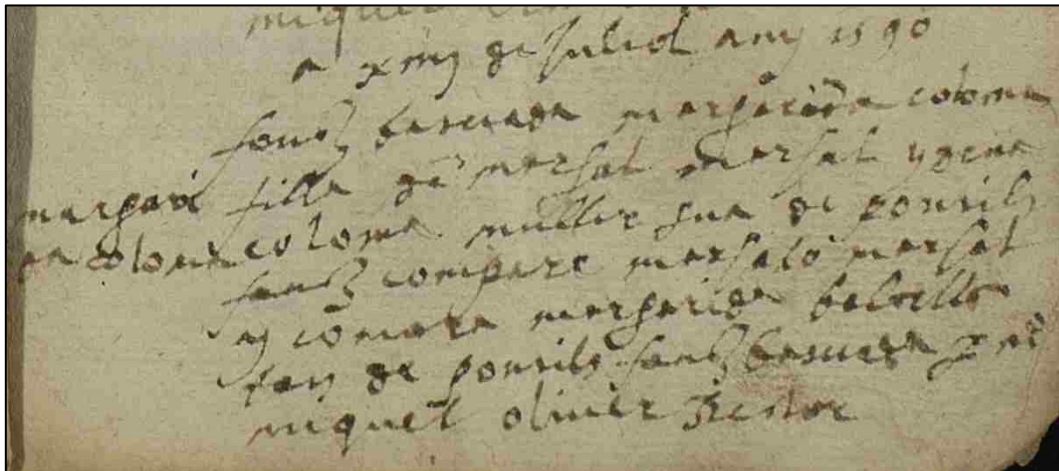
Autor: Desconegut, rector d'Arbeca.

Data: 06/11/1580.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.5. Document 5

Transcripció:

"A xiiii de Juliol any 1590 fons batejada marjarida coloma filla de marsal marsal y dena coloma muller sua de pontils fons compare marsaló marsal y comare margarida babilla tots de pontils fons batejada per mi miquel oliver rector"

Sinopsi: Baptisme de Margarida Marsal, filla de Marçal i Coloma. Fet a Pontils.

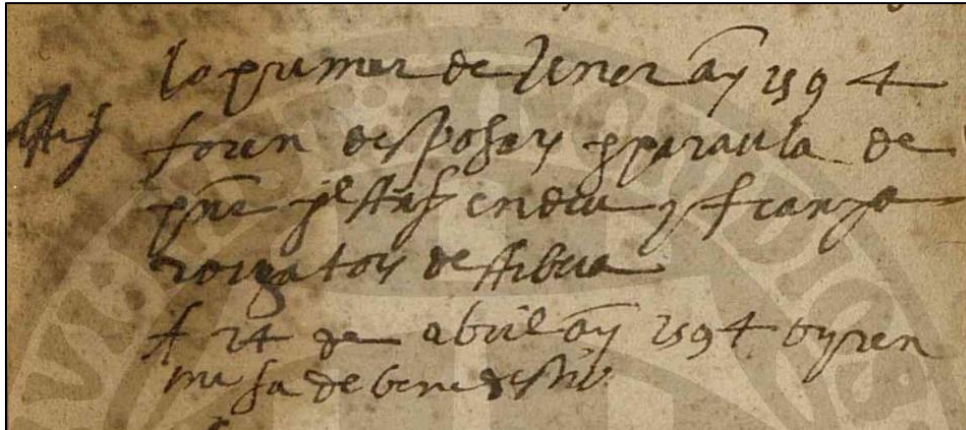
Autor: Miquel Oliver, rector de Pontils.

Data: 14/07/1590.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.6. Document 6

Transcripció:

"lo primer de Jener any 1594 foren desposats y paraula de pñt pº Ant endeu y fransa roiga tots de Arbeca. A 24 de abril any 1594 reben misa de benedictio."

Sinopsi: Matrimoni entre Pere-Antoni Deu i Francesca Roja. Fet a Arbeca.

Autor: Desconegut, rector d'Arbeca.

Data: 01/01/1594.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.7. Document 7

Als 21. de mars 1599 mori en
 marsal dela plasa fons soterrat
 lo endama aqueis dos capellans forastes
 feu testament enma y poder de mi
 pere Solanes pr.^e y rector de pontils
 rebe los sacraments feren la novena al demunt dit als 15.
 Deff. De setembre 1599 voij aver nou capellans do
 norenlos de caritat dos reals jadinoria
 la han pagat lo dret al auditor. —

Transcripció:

“Als 21 de mars 1599 mori en marsal dela plasa fons soterrat lo endama aqueis dos capellans forastes feu testament enma y poder de mi pere Solanes pr.^e y rector de pontils rebe los sacraments feren la novena al demunt dit als 15 de setembre 1599 voij aver nou capellans donarenlos la caritat dos reals jadinoria han pagat lo dret al auditor.”

Sinopsi: Òbit de Marçal Marsal, marit de Coloma Benet. Fet a Pontils.

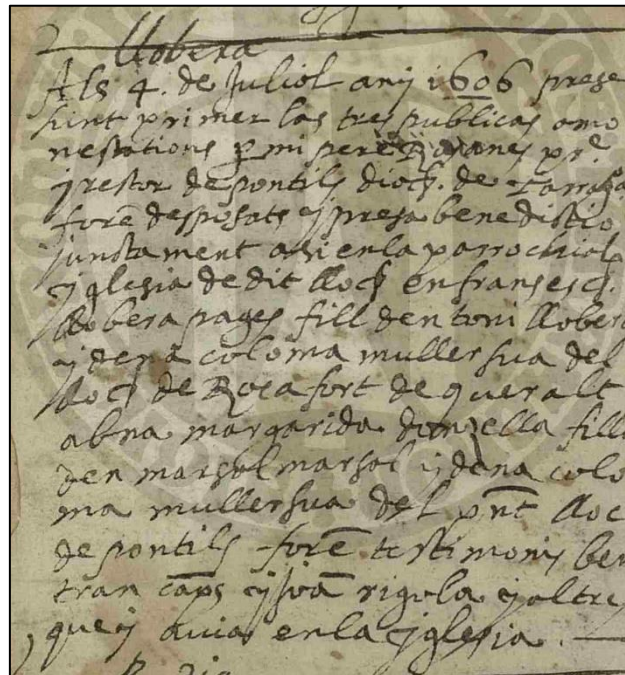
Autor: Pere Solanes, prevere i rector de Pontils.

Data: 21/03/1599.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.8. Document 8

Transcripció:

"Als 4 de Juliol any 1606 presedint primer las tres publicas amonestacions p mi pere Rosanes pr^e. y rector de pontils diocs de Tarraga. Fore desposats y presa beneditio juntament asi enla parroquiuala yglesia de dit lloch en francesch llobera pages fill den toni llobera y dena coloma muller sua del loch de Rocafort de Queralt abna margarida donsella filla den marsal marsal y dena coloma muller sua del pñt lloc de pontils fore testimonis bertran caps y joã rigula y altre que y avia enla yglesia."

Sinopsi: Matrimoni entre Francesch Llobera i Margarida Marsal. Fet a Pontils.

Autor: Pere Rosanes, prevere i rector de Pontils.

Data: 04/07/1606.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.9. Document 9

vui als 15 de Jener 1674 yo Isidro Guillermo prevere y vicari
perpetuo de ~~Ordino~~ de la parroquia Iglesia de los santos Corneli
y Sant cipria del lloch y parroquia de Ordino despues de aver fet les tres
denuncias segons la forma y disposicio del Sagrat Concili de Trento sobre lo matrimoni se espemve fer
y hana efet per i entre Francisco Marti del lloch de Les Bons parroquia de
Ancamp y Catharina Rul y Call del lloch de Segudet parroquia de Ordino no avent y posat Legitim
in pediment algu avent interrogat als dits conjuges y he entes Lo motu prpi al consentiment de aquells he entrevingut ala selebracio de dit Matrimoni y enfas de Santa
Mare la Iglesia feta en dits conjuges essent per testimonis Lo Rnts Antoni Busquets R^r de Ancamp y Joseph Isarn R^r ellet de Rent.

Transcripció:

“vui als 15 de Jener 1674 yo Isidro Guillermo prevere y vicari perpetuo de la parroquia Iglesia dels sants Corneli y Sant cipria del lloch y parroquia de Ordino despues de aver fet les tres denuncions segons la forma y disposicio del Sagrat Concili de Trento sobre lo matrimoni se espemve fer y larn es fet per i entre franciscà marti del lloch de Les Bons parroquia de Ancamp y Catharina Rul y Call del lloch de Segudet parroquia de Ordino no avent y posat Legitim in pediment algu avent interrogat als dits conjuges y he entes Lo motu prpi al consentiment de aquells he entrevingut ala selebracio de dit Matrimoni y enfas de Santa Mare la Iglesia feta en dits conjuges essent per testimonis Lo Rnts Antoni Busquets R^r de Ancamp y Joseph Isarn R^r ellet de Rent.”

Sinopsi: Matrimoni entre Francisco Martí i Catharina Call. Fet a Ordino.

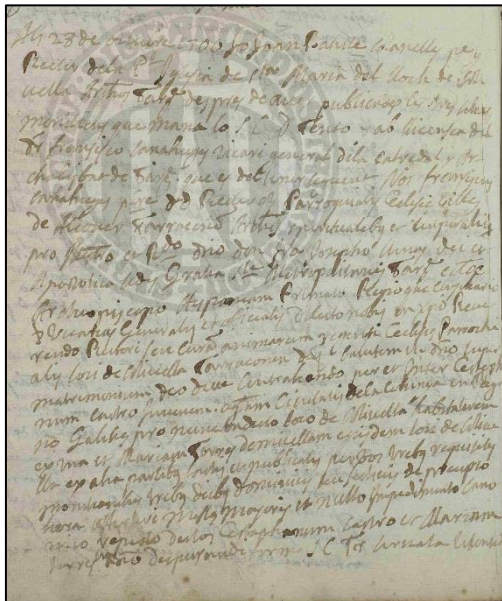
Autor: Isidro Guillermo, prevere i vicari perpetu d'Ordino.

Data: 15/01/1674.

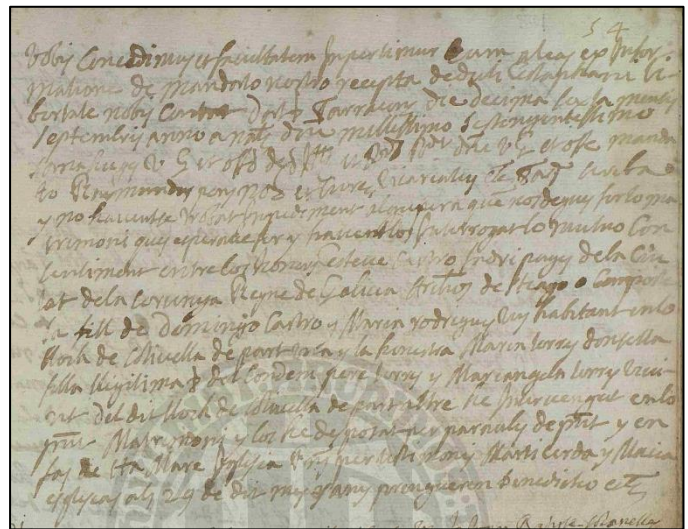
Llengua: Català.

Font: Arxiu Nacional d'Andorra (ANA).

13.1.10. Document 10

Part 1

Part 2

Transcripció:

“Als 28 de Octubre 1700 Jo Joan Batlle Solanelles P^e y Rector dela P^l Iglesia de Sta Maria del lloch de Solivella Asitros Talj despres de aver publicades les tres soles monitions que mana la S C D Tensó y ab llicencia del Sr Francisco Sanahuges Vicari general dela Catedral y Arquebisbat de Tarrg. que es detlener seguent [...] Y no havenla trobat impediment alguna que nos degues fer lo matrimoni ques esperan de fer y facentlos Interrogar lo mutuo Consentiment entre los honest Esteve Castro fadrí pages de la Ciutat dela Corunya Regne de Galicia Archos de Stiago o Compostela fill de Domingo Castro y Maria rodriguez vuy habitants enlo lloch de Solivella de part una y la honesta Maria torres donsella filla llegitima del Cordem pere torres y Mariangela torres vivint del dit lloch de Solivella de part altre he Interrogat enlo pnt Matrimoni y los he de posar per paraules de pnt y en las de Sta Mare Iglesia Pns per testimonis Marti Cerda y Maria Iglesias als 29 de dit mes y any prengueren benediccio”

Sinopsi: Matrimoni entre Esteve Castro i Maria Torres. Fet a Solivella.

Autor: Joan Batlle Solanelles, prevere i rector de Solivella.

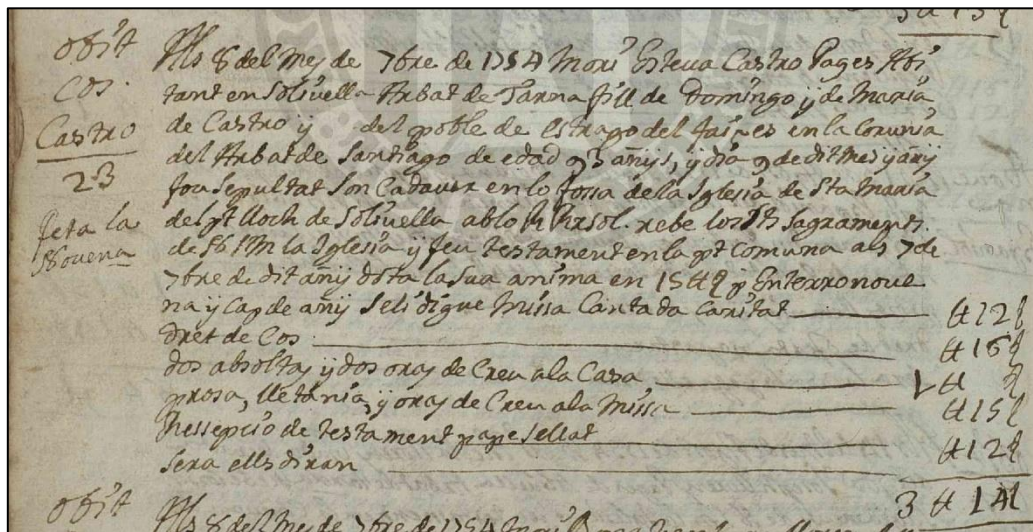
Data: 28/10/1700.

Llengua: Català i llatí⁵⁵.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

⁵⁵ El fragment en llatí no apareix a la transcripció perquè s'ha omès. En el seu lloc hi ha dos claudàtors.

13.1.11. Document 11

Transcripció:

"Als 8 del Mes de 7bre de 1754 Morí Esteva Castro Pages Abitant en Solivella Arbat de Tarna fill de domingo y de Maria, de Castro y del poble de Estrago de Faires en la Corunia del Arbat de Santiago de edad 93 añys, y dia 9 de dit Mes y añy, fou sepultat Son Cadaver en lo fossa de la Iglesia de Sta Maria del pt lloch de Solivella ablo R Resol. rebe los Sts Sacraments de N S M la Iglesia y feu testament en la pt comuna als 7 de 7bre de dit añy dita la sua anima en 1549 p Enterro novena y Cap de añy Seli digue Missa Cantada Caritat / dret de cos / dos absoltes y dos oras de Creu ala Casa / prosa, lletania y oras de Creu a la Missa / Ressepcio de testament papesellat / Sera ells diran"

Sinopsi: Òbit d'Esteve Castro, marit de Maria Torres. Fet a Solivella.

Autor: Desconegut, rector de Solivella.

Data: 08/09/1754.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.12. Document 12

Día disset del mes de Desembre de mil setcents sexanta nou. Jo Anton Ponté Prebere y Vicari de la Parroquia Iglesia de Santa Maria del Coll de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell despres de esser dispensat lo parentiu de Consanguinitat per la Santedat de Clement XIII Papa, que vuy feliçment governa la Iglesia, y festas las tres solitas monicions en la solemnitat de la Missa major segons disposicio del Sagrat Concili de Trento sobre lo matrimoni fahedor, y ara de present fet per y entre Miquel Jové, y Bellera fadrí Pages de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell fill lilegitim y natural de Urbano Jové y lapie, y de Teresa Jové y Bellera Conjuges, dit Urbano Jové difunt, y dita Teresa Bellera vivint tots de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell part una; ab la honesta Maria Francisca Fabregas, y Dolader Donsella

Part 1

ST
filla lilegitima y natural de Diego Fabregas, y Jové difunt Miquel y de Rosa Fabregas, y Dolader vivint tots de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell de part altra: y no haventse oposat impediment algun, que impedis, o dirimis la celebracio del matrimoni, y ohits separadament los mutuos consentiments dels dits contrahents, he assistit a la celebracio del dit matrimoni entre ells contret y celebrat in facie Ecclesie presents per testimonis lo Reverent Anton Montaner ^{Pbre} y Vicari, y lo Reverent Joseph lledós y de Portolá tots de la dita Vila de Salàs. No han fet capitols, ni han ohit missa de Benedicció

1799

Part 2

Transcripció:

"Día disset del mes de Desembre de mil setcents sexanta nou. Jo Anton Ponté Prebere y Vicari de la Parroquia Iglesia de Santa Maria del Coll de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell despres de esser dispensat lo parentiu de Consanguinitat per la Santedat de Clement XIII Papa, que vuy feliçment governa la Iglesia, y festas las tres solitas monicions en la solemnitat de la Missa major segons disposicio del Sagrat Concili de Trento sobre lo matrimoni fahedor, y ara de present fet per y entre Miquel Jové, y Bellera fadrí Pages de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell fill lilegitim, y natural de Urbano Jové y lapie, y de Teresa Jové y Bellera Conjugues, dit Urbano Jové difunt, y dita Teresa Bellera vivint tots de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell part una; ab la honesta Maria Francisca Fabregas, y Dolader Donsella filla lilegitima, y natural de Diego Fabregas, y Jové difunt Miquel y de Rosa Fabregas, y Dolader vivint tots de la Vila de Salàs Bisbat de Urgell de part altra: y no haventse oposat impediment algun, que impedis, o dirimis la celebracio del matrimoni, y ohits separadament los mutuos consentiments dels dits contrahents, he assistit a la celebracio del dit matrimoni entre ells contret y celebrat in facie Ecclesie presents per testimonis lo Reverent Anton Montaner ^{Pbre} y Vicari, y lo Reverent Joseph lledós y de Portolá tots de la dita Vila de Salàs. No han fet capitols, ni han ohit missa de Benedicció"

Sinopsi: Matrimoni entre Miquel Jové i Maria Fàbregues. Fet a Salàs de Pallars.

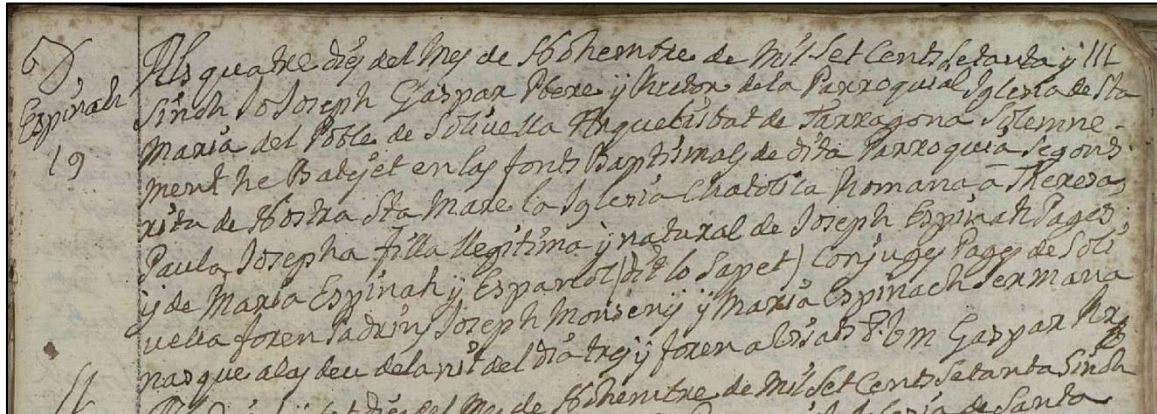
Autor: Anton Ponté, prevere i vicari de Salàs de Pallars.

Data: 17/12/1769.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Diocesà d'Urgell (ADU).

13.1.13. Document 13

Transcripció:

"Als quatre dies del Mes de Setembre de Mil Set Cents Setanta y Sinch Jo Joseph Gaspar Pbre y Rector dela Parroquial Iglesia de Sta Maria del Poble de Solivella Arquebisbat de Tarragona Solemnement he batejat en las fonts baptismals de dita Parroquia segons ritu de Nostra Sta Mare la Iglesia Chatolica Romana á Theresa, Paula, Josepha filla lilegitima y natural de Joseph Espinach Pages y de Maria Espinach Español (dit lo Sapet) Conjuges Pages de Solivella foren padrins Joseph Monseny y Maria Espinach Senmaria nasqué alas deu dela nit del dia tres y foren avisats. Gaspar Rr"

Sinopsi: Baptisme de Theresa Espinach Espanyol, filla de Joseph i Maria. Fet a Solivella.

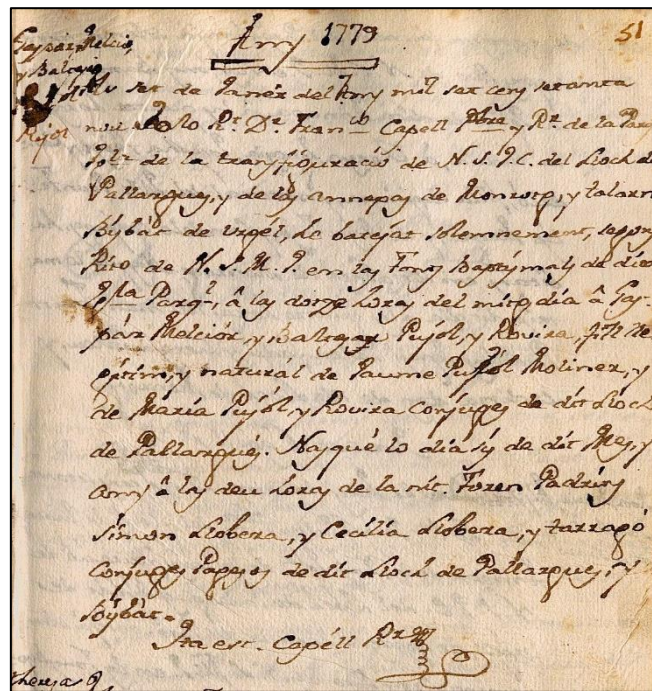
Autor: Joseph Gaspar, prevere i rector de Solivella.

Data: 04/09/1775.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.14. Document 14

Transcripció:

"Al set de Janer del Any mil set cens setanta nou. Jo lo R^t Dr Fran^{co} Capell p^{bre} y R^r de la Parq^l Ig^{la} de la transfiuració de N. S. I. C. del Lloch de Pallargues, y de las annexas de Monrothg, y talarn Bisbat de Urgell. He batejat solemnement, segons Rito de N. S. M. I. en las Fonts Baptismals de dita Ig^{la} Parq^l, á las dotze horas del mitg dia a Gaspar, Melciór y Baltasar Pujol, y Rovira, fill illegitim, y natural de Jaume Pujol Moliner, y de Maria Rovira Conjugues de dit Lloch de Pallargues. Nasqué lo dia sis de dit Mes, y any á las deu horas de la nit. Foren Padrins Simon Llobera, y Cecilia Llobera, y tarragó Conjugues Pagesos de dit Lloch de Pallargues, y bisbat. Ita est. Capell R^r"

Sinopsi: Baptisme de Gaspar Pujol Rovira, fill de Jaume i Maria. Fet a les Pallargues.

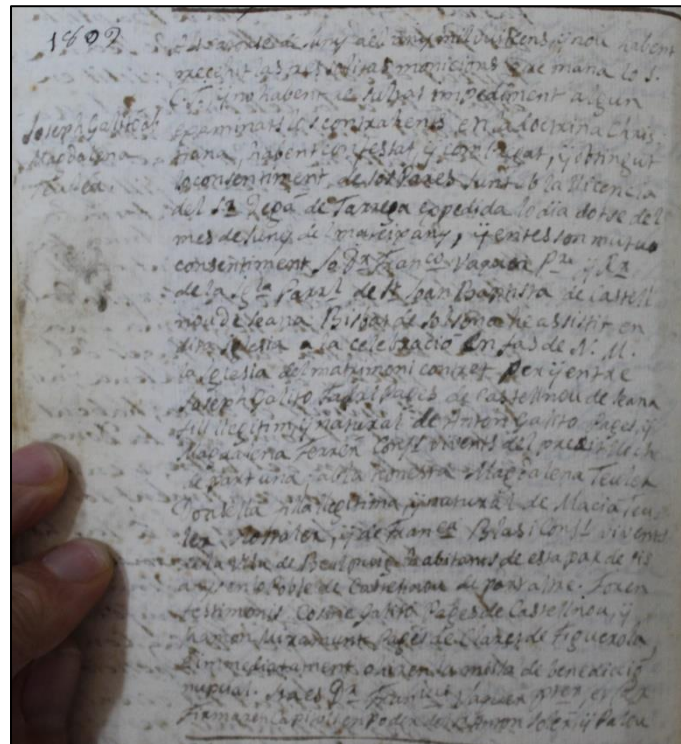
Autor: Francisco Capell, prevere i rector de les Pallargues.

Data: 07/01/1779.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Diocesà d'Urgell (ADU).

13.1.15. Document 15

Transcripció:

"Als satser de juny del any mil vuitcens y nou havent recebit las tres solitas monicions que mana la I. C. T., y no habentse trobat impediment algun examinats los contrahents en la doctrina Christiana [...] Jo D^e Fran^{co} Vaquer P^{re} y R^e de la Ig^{la} Parr^l de St Joan Baptista de Castellnou de Seana Bisbat de Solsona he assistit en dita Iglesia del matrimoni contret per y entre Joseph Galitó Fadri Pages de Castellnou de Seana fill illegitim y natural de Anton Galitó Pages, y Magdalena Ferrer Conj^s vivents del predit lloch de part una; ab la honesta Magdalena Teuler Donsella filla illegítima, y natural de Macia Teuler, jornaler, y de Fran^{co} Blasi Conj^s vivents de la Vila de Bellpuig habitants de esta par de sis anys en lo poble de Castellnou de part altre. [...] Firmaren Capitols en poder del Anton Soler, y Palou."

Sinopsi: Matrimoni entre Joseph Galitó i Magdalena Teuler. Fet a Castellnou de Seana.

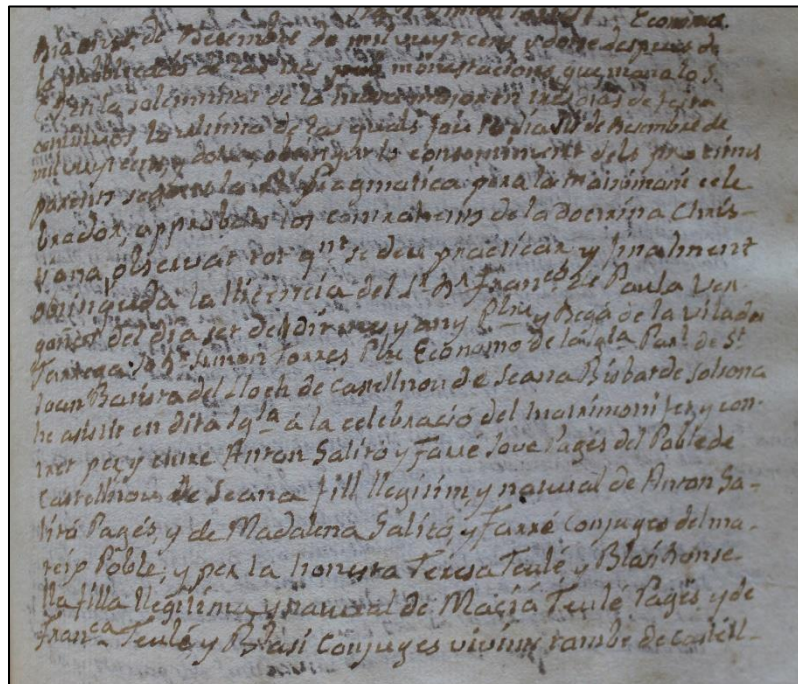
Autor: Francisco Vaquer, prevere i rector de Castellnou de Seana.

Data: 16/06/1809.

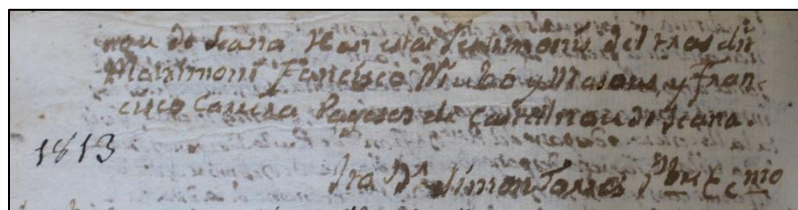
Llengua: Català.

Font: Arxiu Diocesà de Solsona (ADS).

13.1.16. Document 16

Part 1

Part 2

Transcripció:

“Dia onse de Desembre de mil vuyt cens y dotse [...] he asistit en dita Ig^{la} á la celebració del matrimoni fet, y contret per y entre Anton Galitó y Farré Jove Pagés del Poble de Castellnou de Seana fill lilegitim y natural de Anton Galitó Pagés, y de Madalena Galitó, y Farré conjuges del mateix poble; y per la honesta Teresa Teulé y Blasi Donsella filla lilegitima y natural de Maciá Teulé Pagés y de Fran^{co} Taulé y Blasi Conjuges vivints tambe de Castellnou de Seana. Se an estat testimonis del tras dit matrimoni Francisco Niubó y Masons, y Francisco Carrera Pagesos de Castellnou de Seana. Ita R^e Simon Torres P^{bte} Ec^{mo}.”

Sinopsi: Matrimoni entre Anton Galitó i Teresa Teuler. Fet a Castellnou de Seana.

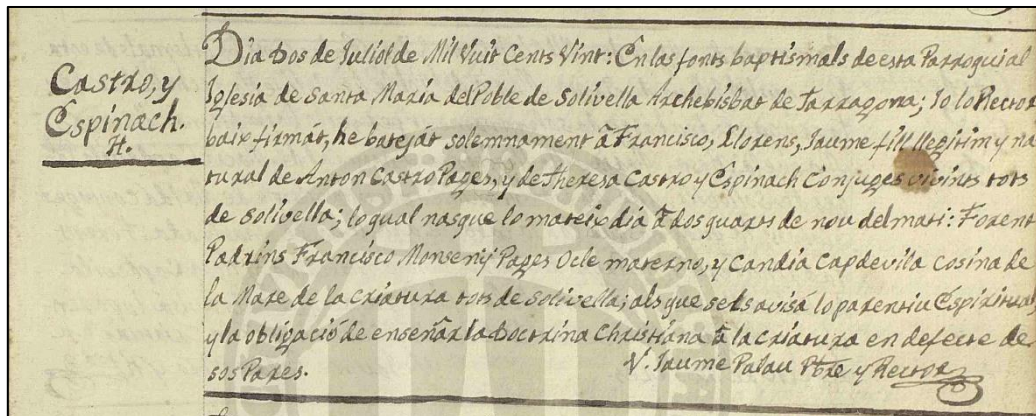
Autor: Simó Torres, prevere i ecònom de Castellnou de Seana.

Data: 11/12/1812.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Diocesà de Solsona (ADS).

13.1.17. Document 17

Transcripció:

"Dia dos de Juliol de Mil Vuit Cents Vint: En las fonts baptismals de esta Parroquial Iglesia de Santa Maria del Poble de Solivella Archebisbat de Tarragona; Jo lo Rector baix firmát, he batejat solemnamment a Francisco, Llorens, Jaume fill lilegitim y Anton Castro Pages, y de Theresa Castro y Espinach Conjuges vivints tots de Solivella; lo qual nasque lo mateix dia a dos quarts de nou del matí: Forent Padrins Francisco Monseny Pages Oncle materno, y Candia Capdevila Cosina de la mare de la criatura tots de Solivella; als que sels avisá lo parentiu Espiritual, y la obligació de ensenyar la Doctrina Christiana a la criatura en defecte de sos pares. V. Jaume Palau Pbre y Rector"

Sinopsi: Baptisme de Francisco Castro Espinach, fill d'Anton i Theresa. Fet a Solivella.

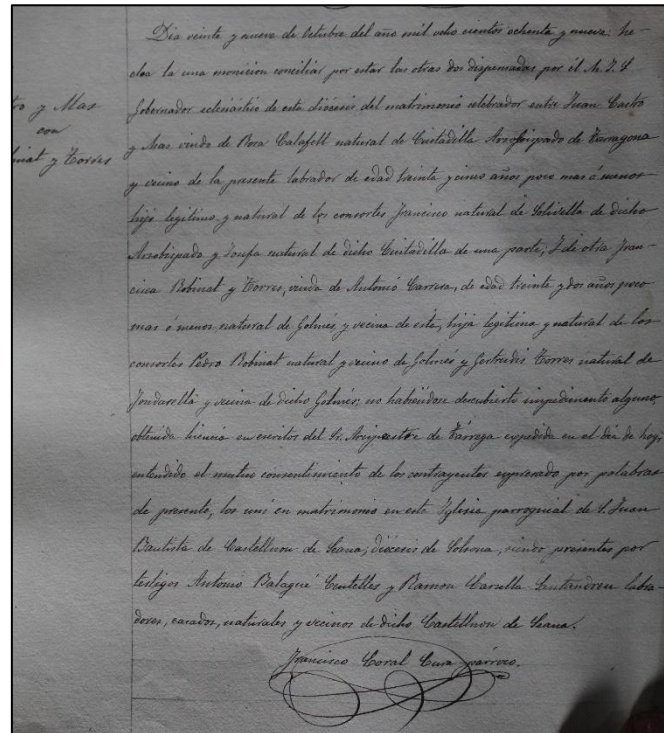
Autor: Jaume Palau, prevere i rector de Solivella.

Data: 02/07/1820.

Llengua: Català.

Font: Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

13.1.18. Document 18

Transcripció:

"Día veinte y nueve de Octubre del año mil ocho cientos ochenta y nueve: hecha la una monicion conciliar por estar las otras dos dispensas por él N. I. S. Gobernador eclesiástico de esta diócesis del matrimonio celebrador entre Juan Castro y Mas viudo de Rosa Calafell natural de Ciudadilla Arzobispado de Tarragona y vecino de la presente Labrador de edad treinta y cinco años poco mas ó menos hijo legitimo y natural de los consortes Francisco natural de Solivella de dicho Arzobispado y Josefa natural de dicho Ciudadilla de una parte; I de la otra Francisca Robinat y Torres, viuda de Antonio Carrera, de edad treinta y dos años poco mas ó menos, natural de Golmés, y vecina de esta, hija legitima y natural de los consortes Pedro Robinat natural y vecino de Golmés y Gertrudis Torres natural de Fondarella y vecina de dicho Golmés; no habiendose descubierto impedimento alguno, [...] los uní en matrimonio en esta Iglesia parroquial de S. Juan Bautista de Castellnou de Seana; diócesis de Solsona; siendo presentes por testigos Antonio Balagué Centelles y Ramon Carulla Santandreu labradores, casados, naturales y vecinos de dicho Castellnou de Seana. Francisco Coral Cura párroco."

Sinopsi: Matrimoni entre Joan Castro i Francisca Rubinat. Fet a Golmés.

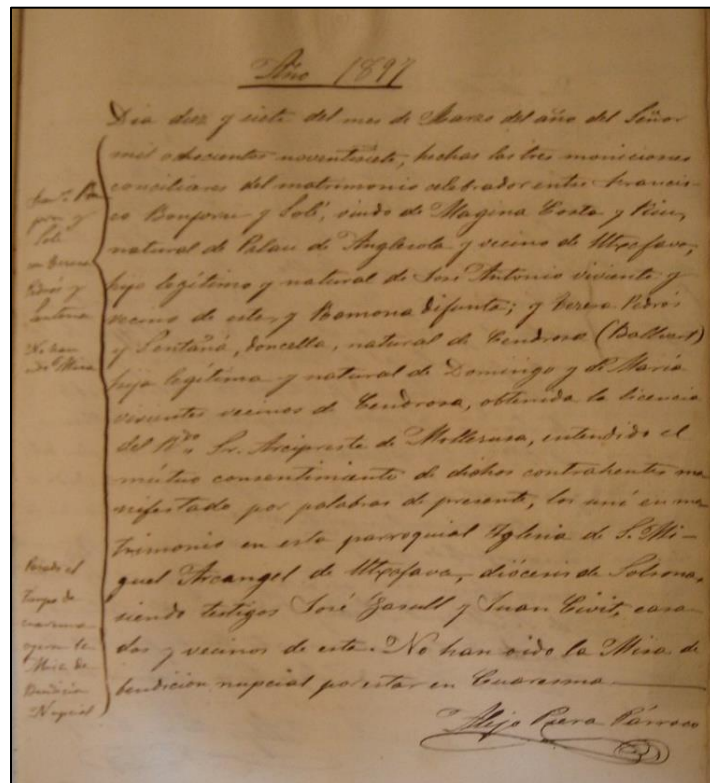
Autor: Francisco Coral, rector de Golmés.

Data: 29/10/1889.

Llengua: Castellà.

Font: Arxiu Diocesà de Solsona (ADS).

13.1.19. Document 19

Transcripció:

“Dia diez y siete del mes de Marzo del año del Señor mil ochocientos noventa y siete, hechas las tres moniciones conciliares del matrimonio celebrador entre Francisco Bonjorn y Solé, viudo de Magina Costa y Rius, natural de Palau de Anglesola y vecino de Utxafava, hijo legitimo y natural de Jose Antonio viviente y vecino de esta, y Ramona difunta; y Teresa Pedrós y Sentaná, doncella, natural de Cendrosa (Ballvert) hija legitima y natural de Domingo y de Maria vivientes vecinos de Cendrosa, [...] los uní en matrimonio en esta parroquial Iglesia de S. Miguel Arcangel de Utxafava, diócesis de Solsona, siendo testigos José Gasull y Juan Civit, casados y vecinos de esta. No han oído la Misa de bendición nupcial por estar en Cuaresma. Alejo Piera Párroco”

Sinopsi: Matrimoni entre Francisco Bonjorn i Teresa Pedrós. Fet a Vila-sana.

Autor: Aleix Piera, rector de Vila-sana.

Data: 17/03/1897.

Llengua: Castellà.

Font: Arxiu Diocesà de Solsona (ADS).

13.1.20. Document 20

	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
Francesc Boco	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Antonio Rís	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
José Boco	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Angela Helget	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Mercedes Boco	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Maria id.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Jaume Miquel Nadal	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sarransot.										
Bernarda Jose Plisó	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Concepció Boco	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Andreu Plisó	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Andreu id.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Sinopsi: Compliment pasqual de tres cases de la parròquia de Gavet de la Conca. Una d'elles és Casa Sarransot, del llogaret de Terrassa. D'aquesta casa era natural la meua besàvia Dolors Miró. Ella és mencionada al document, juntament amb els seus pares (Josep i Concepció) i el seu germà (Andreu).

Autor: Desconegut, rector de Gavet de la Conca.

Data: Anotat entre els anys 1924 i 1931.

Llengua: Castellà.

Font: Arxiu Diocesà d'Urgell (ADU).

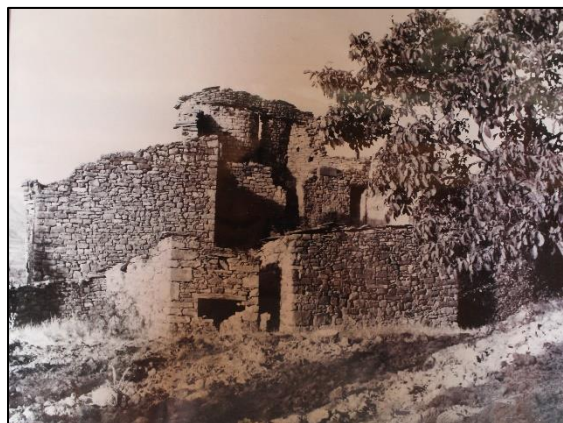

Fig. 21 Estat actual de Casa Sarransot de Terrassa.
(Foto: Domingo Durich).

13.2. Entrevistes

Entrevista nº 1

Entrevista feta a Lluís Girós

Data i lloc: 31/03/2021, Salàs de Pallars.

Entrevistador: autor del treball.

Tema: Orígens i vida dels avantpassats de l'entrevistat.

Nom de l'entrevistat: Lluís Girós Vilaspasa.

Data i lloc de naixement: 23/02/1946, Salàs de Pallars.

Lloc de residència: Salàs de Pallars.

Relació amb l'entrevistador: Padrí matern de l'entrevistador.

- **Bloc sobre Antoni Girós Roca i els seus avantpassats**

On va nèixer l'Antoni Girós Roca (el teu pare)?

Papà va nèixer a dintre del poble, a Casa de Tonet.

Com es va iniciar en la música?

Ja *tenive* uns 17 o 18 anys i li'n va ensenyar un capellà, un mossèn que hi *havi* aquí a Salàs. No recordo ben bé el nom, però recordo com si es digués mossèn Lluís. Va ser el *quin* el va iniciar amb la música, li va ensenyar el solfeig i *después* ja va aprendre a tocar els instruments.

Primer va començar amb *lo* fiscorn i *después* va passar a la trompeta. *Llavòrens* ell també *tocave lo* contrabaix i la bateria.

En quins grups va tocar?

Va tocar aquí a Salàs en una orquestra que hi *havi*. *Después* van formar la seua pròpia orquestra amb *les jóvens* de Salàs, que en *diven* "La Joventut"; també hi va haver la orquestra "Violeta"; *después* va tocar amb la "Dinamics", a Tremp; "Domingos Solistas"; amb la "Radio Club" i *después* conjunts que vam fer amb jo, *lo* Pep del Xenoï, *lo* Jaume Sabina...

Quan tocàveu en aquest últim conjunt, no teníeu cap nom?

Tenívem, al costat de Figuerola i per aquí, un senyor que *mos dive* "Las Estrellas del Noguera". Però de fet em coneixien pel "Girós de Salàs" perquè, a Salàs, com que hi *havi* hagut dos orquestres de músics i anàvem cap a la muntanya, *pos* els "músics de Salàs". Jo *feve* els contractes i no portàvem un nom concret.

Quina era la professió de l'Antoni Girós Roca?

Ere pagès.

Quan es va casar amb la Conxita (la teua mare), on va ser?

Es van casar a Salàs. Es van casar a l'*iglesia* de Salàs i em sembla que va ser *als* 6 del *demaití*. Perquè *allavòrens* van marxar amb *lo* cotxe de línia que *baixave*, caps *als* 8 o així ja van marxar cap a Barcelona.

Van fer el viatge de nuvis i va aprofitar i a Barcelona es va comprar una trompeta nova. La *devín* guardar a l'habitació i als *puestos* que *devín* anar.

Com va arribar a ser alcalde de Salàs de Pallars?

Sí, va coincidir que eren els anys de la transició i va ser *lo* final del Franco i el principi de la democràcia. *Llavòrens* aquí a Salàs es van fer unes reunions de gent, jo també hi *vai* anar, i els que *havín* vingut de fora el van proposar a ell per *arcalde*. Ho va ser fins a l'any 1979. Va ser l'últim abans de les eleccions.

Ara passem als pares i padrins de l'Antoni, què en saps d'ells i la seua família?

Dels pares de Papà en sé poc perquè *lo* seu pare, *lo* meu padrí, va morir als 42 anys, per *lo* tant jo ja no el *vai* conèixer. *Lo* que sí em *parlave* molt *ere* del seu padrí, del meu besavi.

Una de les coses que em recordo més *ere* de que ell no *feve* servir mai un misto per encendre *lo* caliquenyo, *fumave* caliquenyos *aguell* home. No l'*encenive* mai, de l'un ja *passave* a l'altre. Fins i tot a la nit se'l *deixave* a la tauleta de nit i quan *si despertave*, una bufada i ja s'*encenive*. I va morir molt gran, cap allà als 100 anys.

Els dos pares de l'Antoni eren de Salàs?

Lo pare *ere* de Salàs, però la mare *ere* d'Erinyà.

He sentit que els Girós venien de Toralla, és cert?

Els Girós surten de Girona i cap a Agramunt, es veu que *teniven* la casa a Agramunt. Però va ser una família que es va disseminar i *llavòrens* van anar cap a Mascarell. Allí hi va haver una rama que és la que es va establir aquí, que entre els uns i els altres tampoc *marxaven* massa bé. I *después* la que va quedar a Barcelona; que *aguesta* de Barcelona, un any quan *fevem* de fonda, va escriure per vindre un home que *ere* l'encarregat d'una empresa que *feven* excursions. *Aguet* home es *dive* Miquel Girós Valent, i mos va cridar molt l'atenció. Va haver un temps que vam tindre relació però la vam acabar perdent.

- **Bloc sobre Conxita Vilaspasa Boixareu i els seus avantpassats**

On va nèixer la Conxita Vilaspasa Boixareu (la teua mare)?

Va nèixer a Casa la Mundeta del carrer Bon Jesús.

A part de Salàs, va viure en algun lloc més?

De jove va anar a servir a Barcelona, però de viure sempre ha estat a Salàs.

On va aprendre a cuinar?

La meua padrina *ere* molt bona *cunyera* i li'n va ensenyar ella. A més a més, com que Mamà *ere* aficionada a comprar llibres i *tenive* molta traça per la *cunya*, es va fer un nom i als hotels bons, si *feven* un banquet, hi *havi* d'anar la Mundeta per fer de *cunyera*.

Al llarg de la seua vida, quanta gent va entrevistar a la Conxita?

Jo recordo vindre uns de TV3, *después* també recordo que els del Servei d'Extensió Agrària van fer un llibre que tot va sortir de coses que els va anar explicant ella i també recordo els del documental de la Fira.

No me'n recordo gaire d'*aguestes* coses.

Ara ja passem als pares de la Conxita, la seua mare (Dolors Boixareu) on va nèixer?

Va nèixer a Barcelona, em sembla que *ere* al carrer Aragó, a l'eixample.

Com és que vivia a Barcelona?

Em sembla que el seu pare *ere* sastre i *estave*, allà baix, en una sastreria. Sastreria Roma o Sastreria Modelo, una d'*aguestes*. Que en *aquella* sastreria *feven les trajes* pel rei. Em sembla que va ser per això, que llavors *tenive* la *fenya* allí i va nèixer allí.

En quin lloc va aprendre'n, la Dolors, a fer de llevadora?

Ella va fer de *comadrona* amb el metge de Gosé i quan va *puar* aquí amb el metge de Pòlit. *Ere* una *comadrona* d'ofici perquè *llavòrens* no hi eren *aguestos* estudis.

Quan es va traslladar a Salàs?

A Salàs es va traslladar quan *si* va casar amb *lo* Padrí. Ella va *puar* aquí dalt perquè el seu germà *tenive* asma i el metge li va recomanar que anés per aquí. Com que *allavòrens* ella *estave* amb *lo* metge de Gosé, que *tenive* casa a Salàs, els hi va deixar la casa que *teniven* pels masovers i van passar un temps aquí. Van *puar* que ja eren grans i quan *lo* germà se va curar se'n va tornar a Barcelona.

Llavòrens, ella va conèixer *lo* Padrí i es va quedar aquí. Després d'allí, crec que se'n van anar a viure, que van llogar un pis, a la plaça, a Casa el Ballivell. *Llavòrens* ja es van casar i se'n van anar a viure al carrer Bon Jesús.

Els pares de la Dolors eren descendents del Pallars tot i viure a Barcelona?

Sí, eren descendents del Pallars. Eren de la família Boixareu, em sembla que eren de l'altre costat del Lago, d'Aramunt.

A qui acompanyava l'home de la Dolors (Francisco Vilaspasa) per anar als pobles?

Acompanyave al metge Mir als pobles quan *anave* a visitar i *tenive* un cotxe. *Llavòrens* hi anaven tots *dosos*, anaven a tot arreu.

Dels pares del Francisco Vilaspasa què en saps?

Els Vilaspasa són d'entre Rivert i Serradell, els pares eren els dos d'*aguell* contorn de per allí.

Saps si el Francisco Vilaspasa tenia germans?

Sí, ell *ere* el més gran, em sembla que *después venive lo* Melitón de Tremp, *lo* Gepo, l'oncle Cándido i *después* la Conxita del Soro.

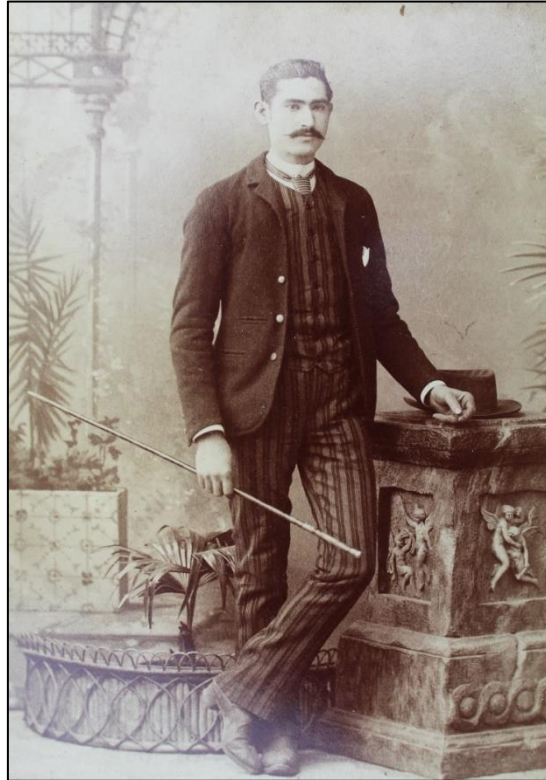

Fig. 22 Fotografia del besavi de l'entrevistat, Josep Boixareu Carrera. Barcelona, any 1887.
(Foto: Família Mundeta).

Fig. 23 Fotografia del padrí matern de l'entrevistat, Francisco Vilaspasa Nadal, amb el cotxe que feia servir per acompanyar el metge pels pobles de la comarca. Any 1928. (Foto: Família Mundeta).

Entrevista nº 2

Entrevista feta a Domingo Durich

Data i lloc: 16/05/2021, Figuerola d'Orcau.

Entrevistador: autor del treball.

Tema: Orígens i vida dels avantpassats de l'entrevistat.

Nom de l'entrevistat: Domingo Durich Miró.

Data i lloc de naixement: 17/07/1947, Figuerola d'Orcau.

Lloc de residència: Figuerola d'Orcau.

Relació amb l'entrevistador: Germà de la padrina materna de l'entrevistador.

- **Bloc sobre Jaume Durich Palmerola i els seus avantpassats**

On va nèixer el Jaume Durich Palmerola (el teu pare)?

Va nèixer a Figuerola i va viure al Molí d'Aransís.

On és el Molí d'Aransís?

Està aquí, al riu, *los molins* sempre estan a la vora del riu, perquè saps que *arroplegaven* l'aigua.

Com és que vivien al Molí d'Aransís?

Perquè Padrí *ere* moliner, Domingo Durich Solé. Tia Sofia, que *ere* la germana, ella va nèixer al Molí de Sant Romà i la meua padrina hi va morir, al Molí de Sant Romà. Ella es *dive* Francisca Palmerola Munill.

Cal Mingo li diuen perquè, de fet, hi *visquive lo* padrí, però la casa la va comprar la nostra mare i abans en *diven* Casa Colau, més *enradere*; *después* ja es va dir Cal Mingo.

Per què van anar a viure al Molí d'Aransís?

Perquè *ere* moliner i arrendaven *los molins*. A *lo millor* l'arrendaven per un any, o per dos i quan *s'acabave* el contracte *l'arrendave* un altre. *Los molins*, normalment, en *aquella* època eren de gent pudent, de gent rica, i *lo que feven ere* la farina per fer el pa. *Lo que passe* que després ja van sortir farineres modernes.

Quants germans tenia el Jaume?

Eren dos germans i una germana. El Jaume, la Tia Sofia i el Josep Maria, *ere* el més gran.

Com es van conèixer el Jaume i la Dolors (la teua mare)?

Natres [els de Terrassa] *tenívom* parents aquí [Figuerola d'Orcau], de lluny. Llavors la mare [Dolors] de soltera *veníve* aquí perquè *teníve* uns parents que *teníven* botiga i *teníven* ramat i a més eren parents. Per les festes *veníve* i suposo que es van conèixer llavors.

Quantes vegades es van casar? Per què?

Dos vegades, perquè una es van casar al temps de la república, l'any 1937. Però *claro*, amb tot *lo* que va passar, i com que es *deíven* casar només pel civil, a l'entrar la dictadura tot això no servia i es van tindre de tornar a casar. I es van casar a Barcelona, a la *iglesia* del Pi.

Per què es van casar a Barcelona? Tan lluny?

Perquè *deíve* donar la casualitat que *deíven* anar per allà baix. Saps que el van tancar a la presó *después* de la guerra, no? Doncs *havía* tingut dos sentències de mort. Això si ho busques per internet et sortirà. Jo me *n'hai enterat* més ara, perquè tampoc els *agradave* gaire d'explicar.

Com és que el van empresonar?

Bueno, el van agafar perquè *havía* estat de l'Ajuntament. No se'n va anar a França, *estave* aquí i quan va acabar la guerra el van anar a buscar, això és perquè algú els *denunciave*.

Va ser pagès tota la vida?

Sí.

D'on eren els seus pares (els teus padrins)?

Lo Domingo Durich Solé *ere* de la banda de Rialb, d'un poble que li'n *diven* Bellfort. Això està a la Baronia de Rialb. Baixant de Comiols, has d'agafar la carretera que va cap a Ponts.

La Francisca *ere* d'aquí de Figuerola, de Casa el Palmerola, els dels autocars.

On es van casar el Domingo i la Francisca?

Això ja no ho sé, però suposo que aquí [Figuerola d'Orcau], perquè normalment es casaven sempre al poble de la dona.

El Domingo Durich tenia germans?

No ho sé.

La Francisca Palmerola tenia germans?

La Francisca sí, em *semble* que eren quatre germanes i un germà. *Me semble*, tres segures, quatre o cinc. Una l'havia conegut jo, *después* la del Palmerola, la meua padrina i n'hi *havía* alguna per Madrid.

Quan es van morir el Domingo i la Francisca?

El Domingo *ere* curiós perquè es va casar molt gran, es va casar amb 52 anys. En *aquella* època 52 anys ja *ere* ser un *abuelo*, però va viure fins als 92. Jo no l'*hai* conegut, però la cosina [Josefa Durich] sí. Va *diguer* morir per la guerra, o *después* de la guerra o *por ai*.

La Francisca va morir molt jove, va morir quan estaven al Molí d'Aransís de moliners, i el meu pare *teníve* cinc o sis anys. T'explicaré perquè *teníven aquesta* diferència d'edat, la padrina *se veu* que

treballant a Pobla se va cremar una part del cos i *deïve* influir per això. El matrimoni ja va ser pactat. La Francisca va morir d'un atac de cor o *algo*, però molt jove perquè el meu pare *tenive* cinc o sis anys només.

Què va passar amb els civils de Figuerola durant la Guerra Civil?

Bueno, els van fer evacuar perquè el front *estave* aquí molt a prop. Aquí el front va vindre l'any 1938, es va formar baixant de la muntanya; Sant Corneli, les Esplugues... Per allà on tinc la granja hi *havia* una trinxera i allí a prop encara hi ha un parell de fortificacions *d'aguelles* que es posaven amb les metralladores. Fetes amb ciment, encara hi són. Jo llaurant amb *lo* matxo encara havia descobert el cadàver d'un soldat i *llavòrens me* va explicar un d'aquí que *aquell* soldat el van enterrar ell i el seu germà, perquè *estave* mort allà al mig del camí.

Durant aquesta època que el front era tan proper a Figuerola, què van fer el Jaume i la Dolors?

La Dolors encara *estave* allà dalt a Terrassa. Jo sé que *explicave* sempre que a vegades passaven moviments de tropes amunt i avall i una vegada amb la seua mare es van amagar perquè passaven moros per allà...

Estaven per Terrassa perquè per allí també *teniven fenyà* i molta terra.

• Bloc sobre Dolors Miró Roca i els seus avantpassats

On va nèixer la Dolors Miró? Quin dia?

Suposo que a Terrassa. Em *sembla* que *ere* al mes de *mai*, potser el 7 de *mai*. O el 20 i *pico* de gener. No ho sé, perquè a vegades els confonc tots.

Quin era el nom que rebia la casa de Terrassa (Pallars Jussà)?

Casa Sarransot, no sé d'on *vi*.

On va anar a viure la Dolors després de casar-se?

Bueno, *lo* temps que el Jaume va estar a la presó, que va ser *después* de la guerra. *Llavons*, quan el van soltar, la meua mare va comprar la casa en què estaven de lloguer, Casa Colau. *Llavons* la meua mare la va comprar a una gent del poble. *N'haví* pagat 1.000 pessetes.

A Terrassa (Pallars Jussà) hi vivien més famílies a part de la de la Dolors?

Durant la guerra no ho sé, però la meua mare *havia* conegut quatre famílies que estaven allí. Encara hi són els descendents per aquí, als pobles del costat.

Saps el nom d'aquestes quatre cases?

Un *ere* Casa Cota, l'*atre* Casa Magí i encara n'hi *havia* un *atre* que *tenive* un nom així però ara no me'n recordo. Hi *havia* un *refran*, que me'l va explicar un de Suterranya, que *dive*:

Lo Sarransot ha matat lo porc
Lo Magí s'ha menjat lo sagí
Lo Cota la pota
...?

I n'hi *havia* un *atre* encara, però no me'n recordo.

La Dolors tenia algun ofici?

No, mestressa de casa.

Quan es va casar l'any 1937, ja se'n va anar a Figuerola o va ser al 1945 amb el segon casament?

Va ser abans, perquè la Tieta Mercè va nèixer al 1944. Això *devie* ser al 1941 o 1942, que se'n *devín* vindre aquí. Es van casar a Barcelona perquè *lo* primer casament no *servive*.

Quants germans tenia la Dolors?

Ma mare eren cinc germans, dos noies i tres nois. N'hi ha dos que amb 17 anys ja se'n van anar a l'Argentina, el Josep i l'Antonio. *Me semble* que eren bessons.

Això; primer perquè eren cinc germans, *después* conta que *feve* uns anys hi *havie* hagut la fil·loxera, que es va morir tota la vinya. I *llavòrens* també hi *havín* les guerres al Marroc⁵⁶, quan ells *teniven* 17 anys. *Bueno*, que amb 17 anys se'n van anar a l'Argentina i es va quedar com a hereu de Terrassa l'Andreu. *La un*, l'Antonio, va morir jove.

Al cap d'uns anys, ja eren *los atres* dos allà i se'n va anar una germana de la meua mare, la Trini. Llavors, ja *después* de la guerra, el que es va quedar d'hereu, l'Andreu, es va casar amb una d'Aransís. Va tenir dos nenes, es van fer la casa a Fontsagrada i quan se'n va anar a l'Argentina se la va vendre.

Com va morir el Josep Miró Farrús (pare dels germans de Terrassa)?

Lo padrí de Terrassa *tenive* germans a Manresa, que ara encara hi ha família. El tema és que una nit, un dia que *plòive*, va sortir de Terrassa per agafar un bus des de Tremp per anar a Manresa. *Haví* quedat per anar allà avall.

La qüestió *é* que a Manresa no hi va arribar. *Resulte* que *lo* camí que *nave* de Gavet a Tremp, t'has fixat que té un canal. *Pos* es veu que a algun *puesto* va caure. Aquí va haver una època que la gent que es *volive* suïcidar es *tirave* al canal, i *diven* que el padrí *s'haví* suïcidat.

Però a jo, després, *me* va explicar un parent que diu: "No, no *se hi* va tirar. Hi va caure". La meua mare *tenive* els oncles casats entre Gavet i Fontsagrada i ells van trobar en un lloc que hi *haví* una persona que *haví* esgarapat perquè va *diguer* relliscar per allí durant la nit. Però bé, es *notave* molt que hi *havín* esgarapat, *lo* que vol dir que ell va caure.

Van trobar el cos a la reixa dels *tubos* de Gavet, perquè totes les persones que *s'aufegaven feven* cap allà.

El que es va morir ofegat, d'on era?

Ere de Terrassa, l'hereu de Terrassa.

I la seua esposa, Concepció Roca Marquès, d'on era?

La mare de la Dolors no sé de quina casa *deïve* ser. *Ere* Roca d'*apellido* i sé que *tenive* molts parents a Gavet.

⁵⁶ La Guerra del Rif (1920-1926) va ser un conflicte que va enfrontar les tribus que vivien a la zona del Rif amb els exèrcits colonialistes de l'estat espanyol i francès.

Saps qui eren els germans del Josep i la Concepció, el teus padrins?

Els germans ja no els sé, sé que es van repartir per Gavet, Fontsgrada, Suterranya, Manresa... Tots *aguestos* eren germans dels padrins. De la padrina sé que n'hi *havia* un a Cal Pau de Fontsgrada.

- **Bloc sobre els germans de l'Argentina**

Qui eren els primogènits?

El Josep i l'Antonio eren bessons i van nèixer el 1903, igual que mon pare. Ho sé perquè una vegada *vai tindre* que anar a la Seu d'Urgell a buscar un document. Després suposo que va nèixer l'oncle Andreu o la Trini, no ho sé. I la mare l'última. Tots van nèixer a Terrassa.

En quin ordre van emigrar a l'Argentina?

Primer els bessons, després la Trini i finalment l'oncle Andreu. Però la Trini em *sembla* que va marxar i va tornar quan es va morir la padrina de Terrassa, sa mare. Però clar, com que es *feva* amb *barco* quan va vindre aquí ja... Va vindre i va tornar a marxar.

L'Andreu també va tornar, *deïva* tindre jo 30 anys. Van vindre amb la Tia, que *era* d'Aransís. I ara en fa 27 o 28 va vindre una filla de l'Andreu, amb dos filles que *tenive*.

Quan *arribava* una carta a casa des de l'Argentina *era* un *show*, sempre li *escriïa* la Inés. Quan elles parlaven de jo sempre *diven* "lo Dominguito", "què fa el Dominguito". Com que jo era aficionat al futbol, cada quan m'enviaven diaris de la premsa argentina en general i *ni barreaven* algun de *deports*. I a vegades a dins hi posaven algun record; un mocador, una corbata; però sempre, a correus, quan *veniva* això ho *auriven* tot i s'ho quedaven. També tinc una agulla de corbata que la van enviar ells.

Els germans que van emigrar a l'Argentina, de què treballaven?

Jo tinc fotos d'allò, més que res amb carn. No sé si eren carnisers o no sé. *Lo* meu Tio no ho sé.

Van prosperar?

Quan va morir el primer, llavors n'hi *havia* dos de solters. I *aguestos* van fer córrer que sí, que *teniven* molta plata, que *diven* ells. Un cosí que va vindre ho va dir així, que encara *era* viva la Tia Trini. Diu "*la Trini sí, tiene plata*", *visquiva* amb l'altre germà que *era* solter i *deïva heredar*, es *dive* Josep. Et dic això perquè quan va morir l'oncle Josep, va escriure la Tia per a què li enviéssim *los datos* de l'oncle perquè donaven una petita pensió.

Llavors jo *vai* anar a buscar-ho a la Seu d'Urgell, perquè aquí no es *troba* res. I a la Seu d'Urgell *vai* trobar *los datos* de naixement.

Fig. 24 Fotografia de tres dels germans que van emigrar a l'Argentina. D'esquerra a dreta: Josep, Trinitat i Antonio Miró Roca. Buenos Aires, anys 20. (Foto: Domingo Durich).

Fig. 25 Muntatge fotogràfic de la família Miró-Roca, repartida entre el Pallars i Buenos Aires. D'esquerra a dreta: Andreu, Dolors, Josep, Trinitat, Antonio i els pares: Concepció i Josep. Muntatge fet cap als anys 20. (Foto: Domingo Durich).

Entrevista nº 3

Entrevista feta a Teresa Segarra

Data i lloc: 23/05/2021, Mollerussa.

Entrevistador: autor del treball.

Tema: Orígens i vida dels avantpassats de l'entrevistada.

Nom de l'entrevistada: Teresa Segarra Gassó.

Data i lloc de naixement: 15/08/1948, Castellnou de Seana.

Lloc de residència: Mollerussa.

Relació amb l'entrevistador: Padrina paterna de l'entrevistador.

- **Bloc sobre Joan Segarra Castro i els seus avantpassats**

On i quan va nèixer el Joan Segarra Castro (el teu pare)?

Va nèixer a Castellnou de Seana el 29 de desembre del 1917.

De quina casa era quan va nèixer?

De Cal Poal.

Quants germans tenia?

Un noi i dos noies, i ell. Primer /o pare, segona l'Antonieta, després /o Miquel i la Ramona.

El Joan devia ser l'hereu de la casa, no?

Sí.

Què va fer el Joan a l'acabar la Guerra Civil?

Va marxar a França, jo li sentia a dir que havien marxat cap a França. No sé quant temps hi va estar, suposo que mesos, anys no.

Quan i on es van casar el Joan i la Cecília?

L'1 d'octubre del 1946, a Castellnou.

On se'n van anar a viure després de casar-se?

A Cal Poal.

Com es deien els pares del Joan Segarra (els teus padrins)?

Josep Segarra Aldomà i Purificació Castro Rubinat.

Saps d'on eren?

Ells vivien a Castellnou. Però *lo Josep me* penso que no va nèixer a Castellnou, no sé exacte d'on d'ere però no ho ere de Castellnou.

De quina casa eren el Josep i la Purificació?

Lo Josep ere de Cal Poal, la Purificació *ere* de Cal Castro.

Saps d'on ve el nom de la casa 'Cal Poal'?

Pos no ho sé per què en diuen de Cal Poal. Potser és perquè van vindre del Poal, però no n'estic segura.

Saps quins eren els orígens de la família?

No els sé, però sé que hi havia dos germans. Perquè un germà del Padrí, que es *die* Marçal, també *ere* a Castellnou. Que a casa seua li'n *dien* a "Cal Marçal". Ell es *die* Marçal i *ere* un germà del Padrí.

Quan eres petita, amb qui vivies?

Amb *los* meus pares i els pares del meu pare, *los* meus padrins. Va ser així fins que es van morir. Quan es va morir lo Padrí devia tindre vuit o deu anys, i la Padrina quinze u setze.

Recordes alguna anècdota o cosa curiosa que et fes gràcia d'ells o la família?

Només me'n recordo que em *feie* anar a fer herba, la Padrina. A collir herba pels conills i a portar la roba per a rentar, perquè abans *se rentae* al rentador o a les cicles. No es *rentae* allí a casa. I em *feie* portar la roba cap allà, *feie* "Nena, porta'm la roba"; la *rentae* ella, a mi m'ho *feie* portar.

I als conills què els donàveu?

Als conills més aviat se'ls *donae* herba i gra, potser. *Lo* que *sobrae anae* als *tussinos*. Com que allí al costat de casa nostra hi *havie* un camp de futbol, *pos* allí hi *havi* molta herba, i com que no *jugaen* gaire... I sempre *me feie* "Va nena, *nem* a fer herba; cull aquesta, cull aquella" i au.

- **Bloc sobre Cecília Gassó Galitó i els seus avantpassats.**

On i quan va nèixer la Cecília Gassó Galitó (la teua mare)?

El 13 de novembre del 1919. A Castellnou, en una casa del poble.

Com es deia la casa?

Pos no sé com *se die* la casa del poble. 'Cal Dejú' va ser allà dalt [la torra], però potser també li'n *dien* a 'Cal Dejú' a la del poble.

Quan van construir la Torra?

Pos això no ho sé, devien tindre alguna torra per allà dalt, però suposo que devien tindre una Torra i llavors devien fer una mica la casa

La Cecília tenia alguna professió?

Mestressa de casa, *sus labores*.

On vivia abans de casar-se?

A la torra. *Bueno* sempre no, que va anar a servir. A Manresa, a una casa que tenien una sabateria, s'hi va estar dos anys o tres. *Ere* llavors quan va *empeçar* la Guerra, aquells eren rics i sentia que aquells *dien* que "s'havien d'amagar", que "havien de marxar". Tenien la sabateria a la plaça, a la plaça principal, que no sé si hi ha una *iclésia* per allí a prop. Ells tenien la sabateria allí, que *feie* cantonada.

Si anessis a Manresa, la sabries ubicar?

Bueno, ella *me die* que *ere* allí en aquella plaça. Una vegada hi vam anar i mos va dir que *ere* allí. *Donae* a un carreret, ara exacte no ho sé.

Va servir en algun lloc més?

Primer va ser a *Targa* [Tàrrrega], però allí no s'hi *trobae* bé i va dir "jo aquí, en aquesta casa, no m'hi vull estar més". Es veu que tenien canalla petits i va dir "jo aquí no m'hi vull estar", i va tornar cap a casa. Abans de la guerra *ere* això. I *después* va anar cap a Manresa i allí tot *ere* gent gran i tenien d'altres minyones i allí sí que s'hi *trobae* bé, allí s'hi va estar més temps.

Amb la Guerra, *allavons devie* baixar a Castellnou, suposo. *Devie* tindre disset u divuit anys, pots contar...

Com es deien els pares de la Cecília (els teus padrins)?

Bràulio Gassó Oliola, o Oriola, no ho sé exacte. I Camila Galitó Altisent, l'altre dia ho estava pensant, a la nit; pensava "ara no me *n'enrecordo* de com *se die*".

Saps d'on eren?

La Padrina, a jo em *semble* que *ere* de Castellnou. I el Padrí jo em penso que *venie* de Golmés, perquè a Golmés hi ha família d'ell.

Saps d'on ve el nom de 'Cal Dejú'?

No ho sé, ni idea.

Fig. 26 Fotografia familiar Segarra-Aldomà-Castro. Les persones assegudes d'esquerra a dreta: Joan Segarra Gilabert, Filomena Aldomà Puig, Josep Segarra Aldomà i Purificació Castro Rubinat. Al darrere: Paula Segarra Aldomà. Els nens: Joan i Miquel Segarra Castro. Any 1922. (Foto: Família Bonjorn-Segarra).

Entrevista nº 4

Entrevista feta a Josep Bonjorn

Data i lloc: 23/05/2021, Mollerussa.

Entrevistador: autor del treball.

Tema: Orígens i vida dels avantpassats de l'entrevistat.

Nom de l'entrevistat: Josep Bonjorn Pujol.

Data i lloc de naixement: 30/03/1944, Mollerussa.

Lloc de residència: Mollerussa.

Relació amb l'entrevistador: Padrí patern de l'entrevistat.

- **Bloc sobre Mauro Bonjorn Pedrós i els seus avantpassats**

On i quan va nèixer el Mauro Bonjorn Pedrós (el teu pare)?

A Vila-sana, el 17 de març de 1912.

En quina casa de Vila-sana va nèixer?

A Cal Llicsó, és *lo* nom d'una planta. Hi ha una planta que fa com uns *tubos* grassets, que se'n diu 'llicsons' i allí en *dien* a "Cal Llicsó".

Quants germans tenia el Mauro?

Vuit, ell *ere* el petit.

On vivia abans de casar-se?

A Vila-sana.

Quan hi va haver la Guerra Civil, on va lluitar? Què n'explicava?

Bueno, em *semble* que *deie* lluitar per la banda dels republicans. Per Belchite i per Móra d'Ebre. Més que res a Belchite, per allà el van ferir, em *semble*. El van portar a Sabadell, a l'hospital.

On i quan es va casar amb la Ramona (la teua mare)?

A Mollerussa, allà al 1939 o 1940. En pic *se deie* acabar la Guerra.

Després de casar-se, on van anar a viure?

Bueno, primer van viure allí al Carrer Balmes, a Cal Pilaro. Després es van llogar una casa a la Plaça Sant Jaume i després *se va fer* aquesta casa. Va haver de comprar la finca aquesta, això *ere* com una gravera, per això hi *havia* el clot, que hi *havia* els *sótanos*.

En quin any es va construir la casa?

Pos mira, si jo vai vindre aquí que tenia 4 anys, al 1948.

Després de casar-se, el Mauro mantenia la relació amb la família de Vila-sana?

Oi tant, més que *nantros*. Abans com que no hi *havi* tanta tele i les festes se *celebraen* més, hi *havi*e més comunicació de familiars que no hi ha ara.

Quin ofici tenia?

Pagès.

Com es deien els pares del Mauro (els teus padrins)?

No ho sé, només els *vai* conèixer per foto. Perquè quan jo tenia una mica d'ulls de raó igual *estaen* morts ja, i si no *estaen* morts *deien* ser molt vells.

Saps d'on eren els seus pares?

No.

Quantes dones va tindre el teu padrí patern?

Dos. La primera va tindre quatre o cinc fills i la segona quatre. Germans de pare i mare eren l'Antònia, la Farrerota (Maria), i *pudé* la Magina.

T'havien explicat alguna anècdota interessant o curiosa?

Més que res explicaven anècdotes de la pagesia. Molt abans es *treballae* amb bous, *después* amb mules i cavalls i matxos; i quan *anaen* al camp, *anaen* a punta de dia perquè havien d'anar a pas de l'animal. No és com ara que amb *lo* tractor vas a 50 per hora. Abans no *arribaen* a la finca, passaven una hora i segons com més d'una hora.

Pos llavors *marxaen* a punta de dia i s'emportaven *lo* morral. *Lo* morral és com això que porten ara *lo* jovent, una bossa amb un tirant. I allí *portaen* l'esmorzar i el dinar, si tenien una *fenya* de durada, *pos* ja es *quedaen* al tros i fins al vespre, quan *se ponée* el sol, cap a casa. *Ere* la vida del pagès d'abans. De sol a sol. I *cantaen*... Aquell de la Torra sempre *cantae* cançons de mexicans.

- **Bloc sobre Ramona Pujol Torres i els seus avantpassats**

On i quan va nèixer la Ramona Pujol Torres (la teua mare)?

A Mollerussa, *lo* 7 de *juriol* del 1912.

En quina casa de Mollerussa va nèixer?

A Cal Pilaro.

Quants germans tenia?

Dos, i un *se* va morir. Ella *deie* ser la gran, després hi *havi* el Joan i un altre que es va morir d'un *susto*. *Lo* Joan *ere* l'hereu.

De petita on vivia?

A Mollerussa.

Va conèixer el Mauro abans o després de la Guerra?

Suposo que *después*, i em *semble* que li va ensenyar aquesta de l'Espina. No es van conèixer de casual. No *ere* una cosa decidida, pròpia, teua; com ara *nantros*, que jo *vai* anar a la Festa Major i em *vai* espavilar jo pels meus mèrits, *ere* una mica d'intercanvi.

Quin ofici tenia?

Ama de casa.

Saps els noms dels pares de la Ramona (els teus padrins)?

Ramon Pujol i Pilar Torres.

Saps on van nèixer?

Lo Padrí *ere* de les Pallargues i també li *deien* presentar la Pilar i va vindre cap aquí. La Pilar *ere* d'aquí.

Per què li'n deien Cal Pilaro?

En *dien* a 'Cal Pilaro' perquè, al Padrí, al *casà's* amb la Pilar li *dien* Pilaro. *Prò ere* a 'Ca la Pilara'. Aquella casa *ere* 'Ca la Pilara'. Però com que l'home *tenie* més poder en *dien* 'Cal Pilaro'.

Saps de què va morir la Pilar (la teua padrina materna)?

No ho sé, cinquanta i *pico* d'anys.

Què en recordes del Ramon Pujol (el teu padrí matern)?

Padrí *tenie* una cama més curta que l'altra. No sé si *ere* al dret o l'esquerre, la sabata *tenie* doble sola. Al ser la cama més curta, *tenie* una sabata més dobla que l'altra.

Amb quants anys es va morir el Ramon Pujol?

Noranta i *pico*, 92 o 93. Va morir de vell, i *pudé* no *patie* de res. Em *semble* que no *patie* d'*aumón*.

Recordes res més del Ramon Pujol?

No gaire, perquè quan *anaem* a Cal Pilaro jo era petit i sempre el veia assentat allí a la cadira, al menjador. Mentre la mama *parlave* amb la Tereseta i amb *sun* Pare, amb la Maria Eulalia *jugaem* a *amagà-mos* per sota el llit i pels *passillos*... Me'n recordo d'això. I jo sempre el veia assentat allí a la cadira, perquè com que *ere* gran i *anaem* quan no *ere* hora de treball, *pos* sempre el veia a casa assentat.

Els pares de la Ramona, Ramon i Pilar, tenien germans?

Suposo que sí, ell allà a Pallargues em *semble* que sí que en *tenie* algun, de germà. Perquè em sembla que *ere* cabaler ell. *Deie* tindre algun germà allà.

Fig. 27 Fotografia d'una petita part de la família Bonjorn. Al darrere i d'esquerra a dreta: Maria Bonjorn, Francisco Bonjorn, Antonia Bonjorn, Teresa Pedrós i Magina Bonjorn. Al davant: Maria Carbonell i Josep-Antoni Bonjorn. Els dos homes que apareixen són el padrí i el besavi de l'entrevistat. Any 1917. (Foto: Família Bonjorn-Segarra).

Fig. 28 Fotografia dels padrins materns de l'entrevistat. Ramon Pujol Costa i Pilar Torres Baró. Any 1907. (Foto: Família Bonjorn-Segarra).

13.3. Els meus cognoms

La present, és la llista de tots els meus cognoms. Està confeccionada gràcies al programa GDS i inclou tots els meus cognoms, tots els que he estat capaç de descobrir.

1. Bonjorn	—	71. Ubach	109. Pontils	146. Montaner	189. Romà	225. Batalla
2. Girós	37. Mora	72. Tapies	110. Aleu	—	190. Gosé	226. Feixa
3. Segarra	38. Bardaguí	73. Carrera	111. Prat	149. Carulla	191. Solsona	—
4. Durich	39. Gener	74. Soldevila	—	150. Gaset	—	229. Belló
5. Pujol	40. Franch	75. Espinach	113. Matheu	151. Far	193. Mo	—
6. Vilaspasa	41. Segarra	—	114. Burgés	—	194. Peret	231. Pagès
7. Gassó	42. Bringué	78. Audet	115. Sala	153. Sisteré	195. Creus	232. de Castellarnau
8. Miró	43. Mas	79. Teuler	—	—	—	—
9. Pedrós	—	—	118. Jordi	155. Carulla	197. Canosa	234. Masové
10. Roca	45. Simó	81. Salvia	119. Creus	—	—	—
11. Castro	46. Carrera	82. Argués	—	157. Blanch	199. Cansinell	237. Jovena
12. Palmerola	47. Martí	—	121. Galceran	158. Fàbregues	200. Bertran	238. Rosell
13. Torres	—	85. Bergadà	122. Sernino	159. Farrant	201. Farnós	—
14. Boixareu	49. Caballol	86. Balust	123. Tarrós	—	—	242. Santpere
15. Galitó	50. Borrell	87. Serret	124. Bastida	161. Esquer	203. Espanyol	243. Casteldans
16. Roca	51. Puig	—	125. Bagils	162. Soro	—	—
17. Solé	—	89. Agulló	126. Lledós	—	206. Ramonich	246. Farrero
18. Clos	53. Vilaplana	90. Perna	127. Torres	165. Llobera	207. Blasi	247. Grau
19. Aldomà	54. Badia	91. Aixalà	—	—	—	—
20. Solé	55. Balaguer	92. Dots	129. Perera	167. Claret	209. Pasqual	249. Vergé
21. Costa	56. Franch	93. Braguer	130. Benet	168. Guardia	210. Morlans	—
22. Nadal	57. Mosset	94. Pericó	131. Villeró	—	—	253. Capell
23. Oriola	58. Perutxet	95. Peiró	—	170. Jordana	213. Felip	254. Capdevila
24. Farrús	59. Torres	—	133. Rovira	—	214. Pal	255. Pujol
25. Centana	60. Codina	97. Sobrevals	—	173. Mo	215. Borrell	—
26. Farrero	61. Cots	98. Corona	135. Cerdà	174. Sullà	—	257. Foraster
27. Rubinat	62. Deola	—	136. Dos	—	217. Carrera	—
28. Munill	63. Bonit	101. Pla	137. Palau	178. Castells	—	261. Trilla
29. Baró	—	—	—	179. Fusté	219. Berart	—
30. Jové	65. Camps	103. Ribera	139. Prous	—	—	263. Gener
31. Altisent	66. Gasa	104. Rius	—	183. Cau	221. Sabater	—
32. Marqués	67. Pampido	105. Felip	142. Thomas	—	222. Lluís	265. Serres
33. Niubó	—	106. Torné	143. Farré	185. Rubiol	223. Capell	—
34. Pujaner	69. Serra	107. Monné	—	—	—	—
35. Gilabert	—	—	145. Cases	—	—	—

El meu passat

Treball de Recerca

267. Massaguer	—	—	481. Rosset	—	865. Vilaseca	1217. Bonjorn
—	337. Bernat	409. Carulla	—	667. Blasi	—	—
270. Coll	338. Grau	—	493. Samarra	—	903. Jovells	1277. Balagué
271. Ferrer	—	411. Cisteré	—	673. Arberol	—	—
—	341. Riba	—	498. Anell	—	905. Boquer	—
274. Gasset	342. Matheu	413. Altarriba	—	695. Carulla	—	1281. Ivanyes
—	—	414. Dolader	509. Cortada	—	921. Blasi	—
279. Llorens	345. Domingo	—	—	701. Pijoan	—	1287. Niubò
—	—	417. Domènech	513. Redon	702. Monsó	923. Estranger	—
283. Navàs	347. Sans	—	519. Not	705. Naves	—	1291. Domingo
—	—	423. Tarrós	—	—	929. Sogues	—
285. Subia	351. Salla	—	523. Torres	711. Pomés	—	1335. Estadella
286. Bellera	—	430. Vilà	—	—	957. Pons	—
287. Pont	353. Massana	—	526. Soldevila	713. Arrufat	958. Vila	—
—	—	439. Pallach	—	—	959. Martí	1361. Bellmunt
289. Pier	359. Palau	—	539. Pellissó	715. Miquel	961. Claver	—
—	—	445. Domènech	—	—	—	1469. Vilamajó
293. Graells	365. Palau	446. Fontanilles	545. Miralles	721. Bosch	971. Montanyola	—
295. Niubó	—	447. Roca	—	731. Benet	—	1483. Gelambí
—	370. Servent	—	567. Gener	—	987. Bergadà	—
298. Barbal	—	449. Fontanet	569. Niubó	765. Carrer	—	1499. Rosell
—	377. Solà	—	—	—	1021. Aldomà	—
302. Julià	381. Ferrando	455. Roig	573. Solé	769. Serres	—	1533. Cendrós
—	—	456. Aleu	574. Mestres	—	1025. Soler	—
311. Niubó	385. Bosch	457. Puig	—	775. Vilardell	—	1547. Esplugues
313. Agulló	—	—	593. Jové	—	1035. Rodríguez	—
—	389. Bonet	459. Iglesias	—	779. Renyer	—	1593. Albano
317. Marsol	—	—	597. Torné	782. Aleu	1115. Garland	—
318. Santpere	391. Balaguer	465. Cedó	—	—	—	1725. Tarrós
319. Fontana	—	466. Bosor	603. Palau	823. Sardà	—	—
—	393. Solanes	—	—	—	1159. Niubò	1729. Borrell
321. Vinyes	—	469. Guitart	607. Argilés	825. Pedrós	—	—
—	395. Garriga	470. Nadal	—	—	1185. Estadelles	1789. Tarragó
328. Potroll	—	—	647. Berga	829. Ribera	—	—
329. Ortiz	399. Fontanals	475. Alà	—	830. Grau	1213. Garreta	1793. Vidal
—	—	—	649. Bargas	—	—	—
331. Domingo	—	479. Arbonés	—	849. Naves	—	—
—	402. Deola	—	665. Pons	—	—	—

El meu passat

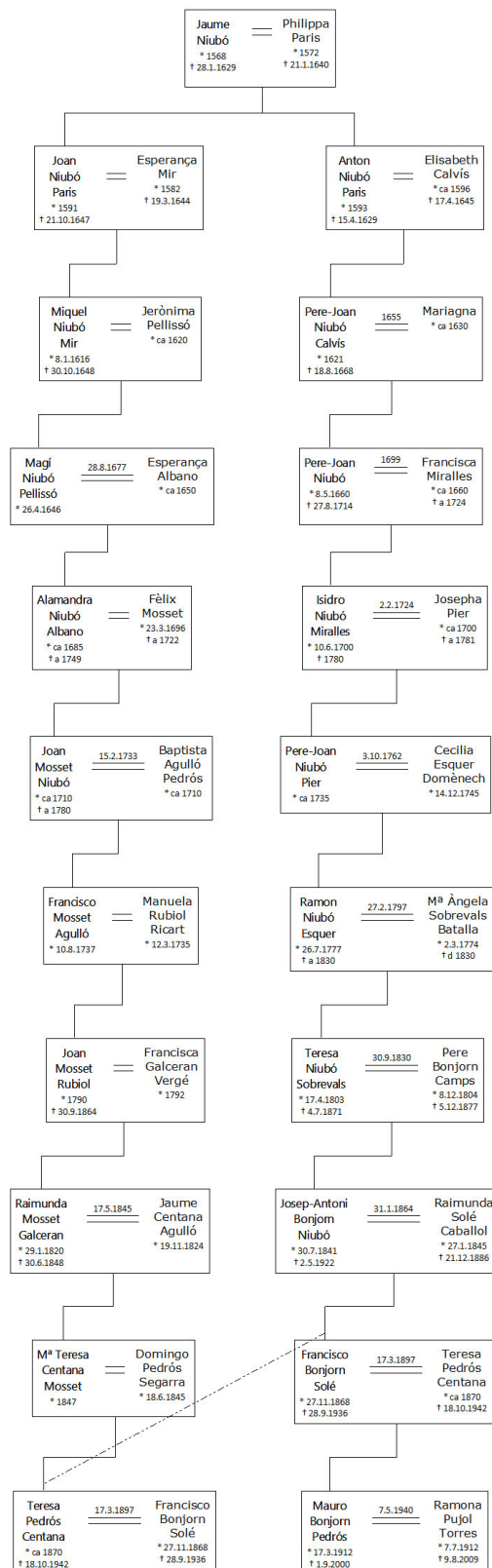
Treball de Recerca

1799. Llorens	2813. Fàbregues	—	7103. Ricard	—	18769. Sabaté	—
—	—	4433. Deu	—	12029. Ameller	—	50057. Montagut
1803. Sendra	2817. Sabater	—	7691. Llobera	—	20221. Fabregat	—
—	—	4665. Mir	—	12033. Aragonès	—	56255. Duerda
1873. Tàcies	2827. Moix	4801. Castellnou	7933. Fabregat	—	20817. Badia	—
—	—	—	—	12043. Carbonell	—	64447. Torner
1889. Lladors	2897. Bertran	4861. Llubra	7937. Roca	—	23487. Rufó	—
—	—	—	—	12235. Balcells	24075. Carbonell	66105. Turment
1929. Figueres	2953. Granyó	4865. Juncosa	7947. Miró	—	—	—
—	—	—	8017. Peraire	12625. Roig	—	72639. de la Call
1983. Torres	—	5001. Josa	—	—	24317. Vallverdú	—
—	3007. Rull	—	8139. Llobera	13057. Bonet	—	89023. Rufó
1995. Esplugues	3265. Far	5055. Mas	—	—	24523. Carbonell	—
—	—	—	8761. Paris	14673. Torné	—	97215. Pal
2045. Tudela	3595. Queralt	5643. Gomar	—	—	26961. Sans	—
—	—	—	9097. Agram	15101. Guasch	—	113599. Vilar
2049. Pujol	3837. Martí	5825. Sanfeliu	—	—	31679. Call	—
—	—	—	10065. Tudela	15105. Pallarès	—	129983. Duerda
2081. Calvis	3841. Mas	5885. Miró	—	—	32267. Benet	—
—	—	—	10433. Flor	—	—	162751. Call
2241. Cedó	3851. Ferrer	6091. Gomar	—	15295. Pal	32509. Mestre	—
—	—	—	10497. Fuster	—	—	170943. Jora
2301. Aldomà	3921. Perera	6401. Vilalta	—	15883. Marsal	32715. Benet	—
—	—	—	—	—	—	195519. Rufó
2305. Figueres	4043. Queralt	6481. Planuch	10577. Castellnou	16125. Puig	32801. Turment	—
—	—	—	—	—	—	203711. Casal
2385. Miró	4097. Far	6909. Managuerra	11009. Peraire	16331. Marsal	39871. de la Call	—
—	—	—	—	—	—	220095. Rulla
2571. Castelló	4129. Paris	6913. Ferrer	11145. Cabrer	17289. Vejà	—	—
—	—	—	—	—	48063. Bosquet	—
2617. Pellissó	4257. Sastre	7049. Sistera	—	18257. Balcells	—	244671. Pal
—	—	—	11787. Balcells	—	48893. Pasqual	—
—	4353. Giner	—	—	—	—	—

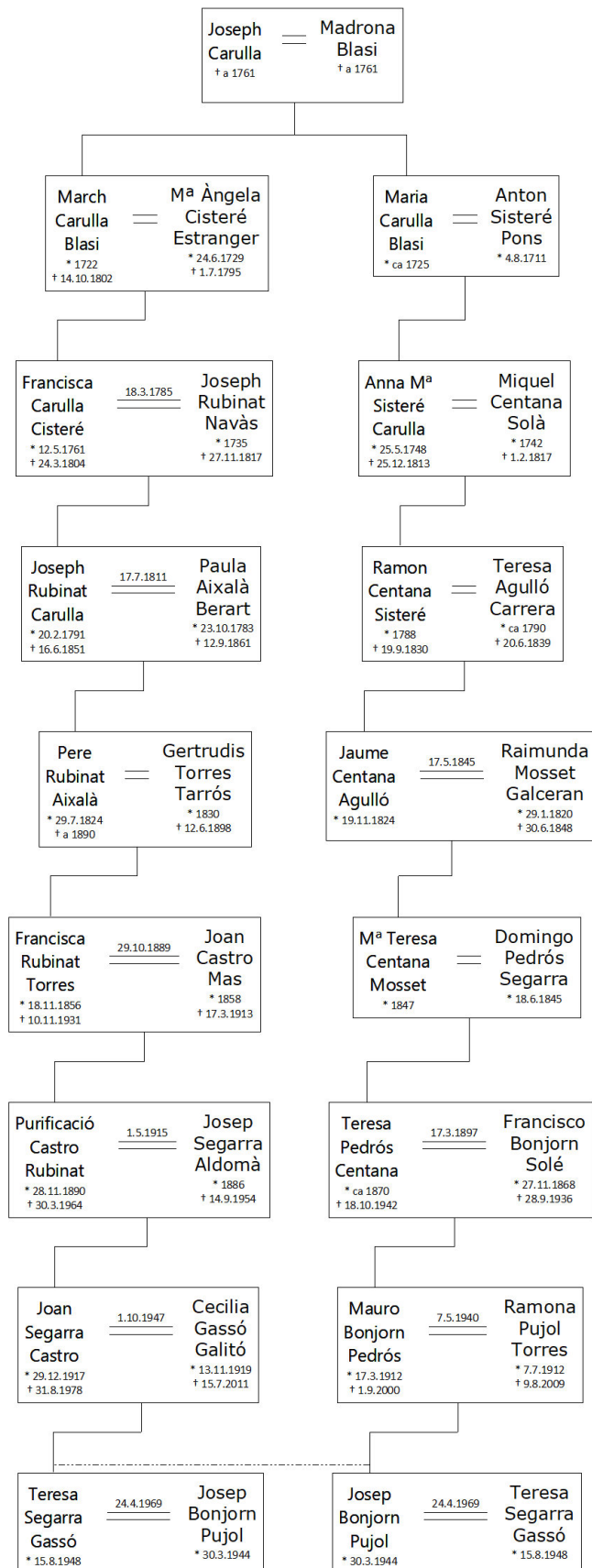
13.4. Genealogies addicionals

13.4.1. Avantpassats que separen els matrimonis Niubò-Paris i Bonjorn-Pedrós

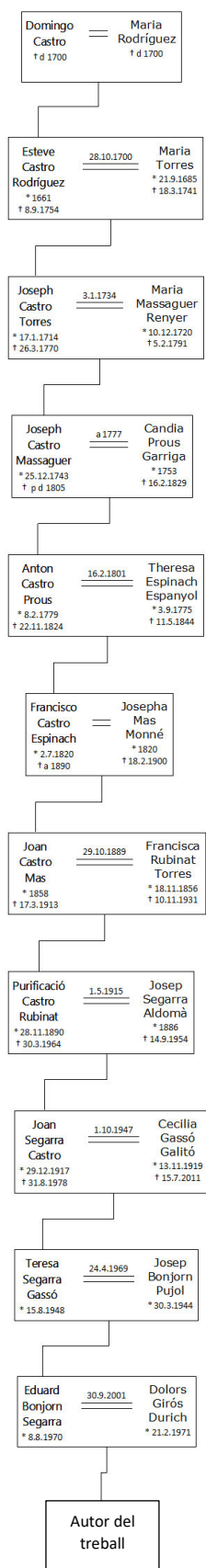
La línia discontinua indica que les dues persones van contraure matrimoni.

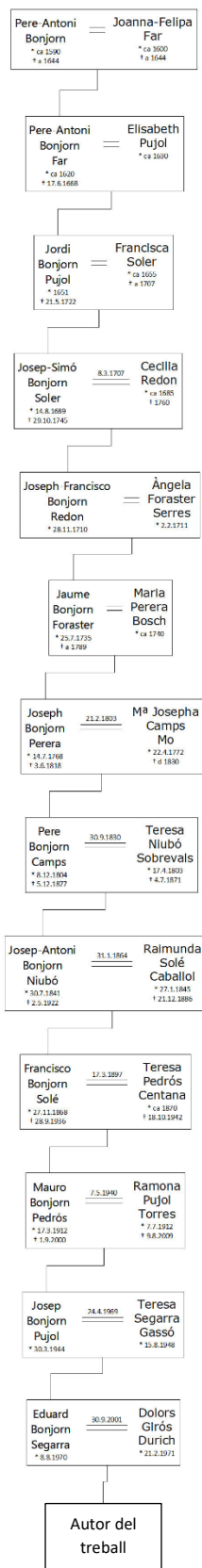
13.4.2. Avantpassats que separen els matrimonis Carulla-Blasi i Bonjorn-Segarra

13.4.3. Avantpassats que em separen d'Esteve Castro

13.4.4. Avantpassats que em separen del Bonjorn més llunyà identificat

A causa de la gran mida de les següents genealogies, he decidit presentar els arxius en la carpeta que he adjuntat juntament amb el dossier.

13.4.5. Avantpassats que em separen del membre dels Boquer més llunyà identificat

Vegeu l'arxiu anomenat "Extra 1" a la carpeta adjunta.

13.4.6. Avantpassats que em separen del membre de Casa Call més llunyà identificat

Vegeu l'arxiu anomenat "Extra 2" a la carpeta adjunta.

13.4.7. Arbre genealògic de totes les branques fins a la novena generació

Vegeu l'arxiu anomenat "Extra 3" a la carpeta adjunta.

